

ŽELEZAR

JESENICE, 30. JANUARJA 1986

ŠTEVILKA 4 • XXXV

INOVACIJE IN RAZVOJ

SAŠO PIBER O POVEZAVI MED MNOŽIČNO INVENTIVNO DEJAVNOSTJO IN RAZVOJNO RAZISKOVALNIM DELOM

Večkrat se vprašamo, kje iskati izhod iz naših težav. Gotovo je uveljavljanje in povezovanje množične inventivne dejavnosti in razvojno raziskovalne dejavnosti tista prava pot, saj pravimo, da je prava samoupravna družba lahko le inventivna družba. Zato nekaj besed o problematiki te dejavnosti.

V poročilu komisije je rečeno, da pri svojem delu ni bila preveč uspešna, ali bolje rečeno: bila je premalo delovna, zato je tudi poročilo omejeno na probleme v zvezi s tistimi nalogami, ki jih je ta komisija skušala realizirati. Poročilo, ki obravnava delo te komisije, je napisano precej kritično — in prav je tako.

Vendar bi lahko kdo iz tega poročila sklepal, da je glavni krivec za nezadovoljivo stanje na področju inovacijske dejavnosti maja lani sprejeti pravilnik o varstvu izumov, tehničnih izboljšav in drugih oblik inventivnega ustvarjanja, kar pa ni res. Dejstvo je, da je naša največja težava nesposobnost oziroma neizpolnjevanje posameznih določil iz tega pravilnika. Te težave se začnejo pri vodstvih TOZD in posameznih vodjih TOZD, ki niso vsi trdno prepričani v koristnost inovacijske dejavnosti. Nesporno je, da nihče ne nasprotuje tej dejavnosti, vendar je samo deklarativna podpora veliko premalo.

Če analiziramo izvrševanje nalog vodstev in vodij TOZD po čl. 39. in 40. tega pravilnika po posameznih TOZD, lahko ugotovimo, da problemov sploh ne bi bilo, če bi bile te naloge opravljene dosledno in v določenih rokih.

Naj spomnim samo na primer Železarne Štore: sami priznavajo, da so se vrsto let učili pri nas, sedaj pa se

mi lahko učimo pri njih. Prehiteli so nas, ker so znali združiti dve stvari, povezati množično inventivno dejavnost z razvojno raziskovalno dejavnostjo in doseči, da so vodilni in vodstveni delavci tisti, ki peljejo ta voz in »držijo vse vajeti v rokah«. Strojkovna komisija na ravni Železarne ne more biti »alfa in omega« za dokončno razsodbo, to nam ne dovoljuje niti zakon o združenem delu niti zakon o varstvu izumov in tehničnih izboljšav. Strojkovna komisija naj bi bila razsodnik v razreševanju tistih nesoglasij, ki jih mora najprej poskusiti rešiti v Železarni, preden gre do sodišče združenega dela. Pravilnik o inovacijah je še premlad, da bi ga kazalo spreminjati, čeprav v njem ni predpisanih vseh primerov, ki se v praksi pojavljajo. Energijo, ki je za to potrebna, usmerimo raje v izpolnjevanje posameznih nalog v okviru obstoječih določil. To je osnovna naloga vseh nas. Komisija za inovacije in novatorstvo pri IO konferenca je skupaj z delavci OZIL in člani UO DIATI pripravila program dela v prihodnjem obdobju, ki naj bi usmerjal in razvijal razvoj MID in RR. Zato ne kaže navajati posameznih nalog, temveč dodati le to, da bo treba v prihodnje nedelavnost posameznikov obravnavati kot hujšo kršitev, ki so opredeljene v 4. poglavju Pravilnika o disciplinski in odškodninski odgovornosti.

V razmislek še tole: brez profesionalca na tem področju ne gre. To potrjujejo vsi tisti primeri, ki nimajo nobenega profesionalca. V okviru naše DO imamo oddelek za zaščito industrijske lastnine s tremi delavci, za katere trdim, da niso ne produktivni ne proizvodni v tistem hipu, ko začnemo utemeljevati oz. zagovarjati potrebo po povečanju oddelka. To ni »režija«, saj nam podatki iz razvitejših okolij kažejo drugače. Če pogledamo naše rezultate, za katere menimo, da so najboljši v občini, stanje v občini pa je revno, je tudi naša dejavnost slabo razvita, saj imamo na 100 zaposlenih vsega 1,6 predloga, medtem ko razvitejša DO (zunaj naše regije) dosegajo na 100 zaposlenih tudi 20 in več predlogov. To je merilo za pravo razvitost te dejavnosti. Oddelku ob delu, kakršnega opravlja, gotovo zmanjka časa za kreativno delo. Pri nas imamo enega profesionalca na 2000 zaposlenih, v razvitih okoljih pa pride po eden na 250 zaposlenih.

Če hočemo usmerjati inovacijsko dejavnost (ne govorim o stihijski dejavnosti), ki ne kaže vedno rezultatov, kakršne bi želeli, moramo to dejavnost podpreti z vsemi močmi.

35 LET
ŽELEZARJA

ZAHTEVATI ODGOVORNOST ODGOVORNIH

Smo v času najintenzivnejših priprav na volitve v marcu. Prvi del teh aktivnosti, evidentiranje, je potekal celo lansko leto in je bil zaključen v drugi polovici decembra. Ko ocenjujemo potek prve faze, ne moremo mimo kritičnih ugotovitev. Kljub zgodaj pričeti aktivnosti s strani OK SZDL in OS ZSS, navodilom in sestankom s predsedniki osnovnih organizacij sindikata evidentiranje ni potekalo v redu. Šele v zaključni fazi, ko je bil rok za zaključek evidentiranja dvakrat podaljšan, so aktivnosti stekle bolje. Veliko je bilo težav in nedoslednosti pri ažuriranju računalniških izpisov evidentiranih kandidatov (črtanje tistih, ki so se upokojili, odšli v drugo DO, spremembe naslovov itd.). Tudi izpolnjevanje evidenčnih kartončkov na novo evidentiranih nam je povzročalo precej težav. Prav ta naloga pa je zelo pomembna za uvedbo stalnega spiska možnih kandidatov za opravljanje različnih nalog v našem sistemu in nam bo v mnogocem olajšala delo pri radomestnih volitvah oziroma pri prihodnjih volitvah, ko bomo ta spisekle še ažurirali in dopolnili z novimi kandidati.

Kljub vsem težavam pa je večina osnovnih organizacij uspešna v redu zaključiti postopek evidentiranja. Prav od kvalitete in širine evidentiranja so v mnogočem odvisni nadaljnji postopki za izvedbo volitev, to so predvolilni in predkandidacijski postopki ter temeljne kandidacijske konference. Rokovniki in navodila za izvedbo teh postopkov so bili posredovani v vsa temeljna okolja. Z doslednim izvajanjem zadanih nalog bomo dokazali svojo zrelost in zavest.

Ocena delovanja delegatskega sistema v preteklih mandatnih obdobjih nam ne daje najboljše slike. Vrsta delegacij se je sestajala neredno, udeležba na konferencah delegacij ni bila zadovoljiva, skupščine samoupravnih interesnih skupnosti pa so bile nesklepne. Seveda te ugotovitve ne veljajo za vse TOZD in DS SS, vendar na žalost za več kot polovico. Med njimi je tudi TOZD, kjer se v vsem mandatnem obdobju ni niti enkrat sestala niti ena delegacija, in nekaj takih, kjer so se od vseh delegacij sestali le dvakrat ali trikrat.

Poleg redkega sestajanja pa je značilno tudi pasivno delo delegacij. Na sejah se je o gradivu govorilo samo formalno ali pa je bila seja sklicana samo zato, da se je določil delegat za konferenco delegacij. Tako so delegati prihajali na konferenco delegacij brez stališč in pripomb temeljnih okolij, ki so jih zastopali. Pa tudi udeležba na konferencah je bila zelo slaba, saj je bilo običajno na konferenci le do deset delegatov od triindvajsetih. Prav iz tega razloga nam nika-

kor ni uspelo sestaviti desetčlanske delegacije za posamezne skupščine, kjer ima Železarna deset delegatskih mest. Podrobnejša analiza bo za tako stanje gotovo našla več vzrokov: obsežnost in prestopkovnost gradiv, premajhna usposobljenost za delo, neza-interesiranost, prevelika razvejanost delegatskega sistema, različni sistemi dela (proizvodnje), občutek majhne možnosti vplivanja na odločitve, ki se oblikujejo že vnaprej v ostalih strokovnih krogih skupnih služb SIS, itd. Bolj kot vzroki, ki jih je moč odpravljati, če jih poznamo, se v ospredje postavlja vprašanje odgovornosti tistih, ki bi morali skrbeti in bedeti nad delovanjem delegatskega sistema. V prvi vrsti je to vsekakor sindikat v posameznih temeljnih okoljih in vodilni delavci teh okolij. Popolnoma nerazumljivo, predvsem pa neodgovorno je, da se nihče od teh v dveh letih ni vprašal, kako delujejo delegacije, se sestajajo, obravnavajo gradiva in kakšna stališča zavzemajo. Ali jim je popolnoma vseeno, če njihove delegacije ne delujejo, če se interesi delavcev ne prenašajo naprej in če so stališča delegacij le stališča posameznikov v teh delegacijah, ne pa stališča ter interesi večine zaposlenih.

Med razmišljanji, kako izboljšati in preseči ne preveč dobro stanje, je bilo tudi razmišljanje o spremembah delovanja delegatskega sistema. Nove usmeritve in razlage, ki so v okviru zakonskih določil, dopuščajo tudi možnosti določenih sprememb, predvsem na področju organiziranosti delegacij. In te možnosti smo uporabili tudi v Železarni. Sprememba organiziranosti (oblikovanje splošnih in združenih delegacij) pomeni občutno zmanjšanje (za približno 40 odstotkov) števila delegatov. S tem bodo v temeljnih okoljih lažje oblikovali delegacije in izbrali najboljše oziroma tiste, ki bodo tudi pripravljeni delati. Zato so postopki, ki prav sedaj potekajo (predkandidacijski postopki in temeljne kandidacijske konference) izredno pomembni.

Od pravičnega izbora delegatov, ki nas bodo zastopali, bo v marsičem odvisno dobro ali slabo delovanje delegacij in s tem tudi uspešnost in prodornost uveljavljanja interesov delavca železarja.

Če bodo delegati ostali prepuščeni samim sebi in brez povezave z bazo in samoupravnimi organi ter brez njihovih stališč, sistem ne bo živel. Zato velja poudariti, da uspešno delo ne bo odvisno samo od pravičnega izbora delegatov, ki nas bodo zastopali, temveč v veliki meri tudi od delovanja in odgovornosti tistih, ki so v prvi vrsti poklicani za delovanje delegatskega sistema.

Zvone Miklič

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štiri-najstrednjak in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnović, tehnični urednik — novinar Dare Bradaškja, lektorica — novinarka Veronika Osredkar, novinar — fotoreporter Borut Grce, administracija — Marija Lužnik in Mira Keserović. Naslov: Uredništvo Železarja, SOZD SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19, 25-19, administracija 26-21. Stavak in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

Senca II. (foto: B. Grce)

DARILO ANE BONČINA

V vsakdanjem življenju poznamo različne humane akcije, s katerimi ljudje pomagajo drugim v stiski. Na Jesenicah v teh dneh odmeva veliko humano dejanje Anice Bončina, ki je sedaj na začasnem delu v Zvezni republiki Nemčiji. Med pošto, ki jo vsakodnevno odpirajo pri Skupnosti socialnega skrbstva na Jesenicah, so našli na pismo, v katerem Anica Bončina sporoča, da želi pokloniti 1.750.000 dinarjev tistim ljudem, ki so socialno ogroženi, v življenjski stiski ali prepuščeni sami sebi. Verjetno ni potrebno posebej poudarjati, da je pismo vse zelo prijetno presenetilo, takoj pa so tudi začeli razmišljati, kako bodo denar razdelili. Pri Centru za socialno delo so pripravili predlog za razdelitev. Denar je prejelo 121 občanov, ki so pomoči najbolj potrebni. Namenili so ga starejšim občanom, invalidom, otrokom, ki so zaradi motenj v razvoju na usposabljanju, nekaj denarja pa so prejele tudi rejniške družine. Ana Bončina je do leta 1981 živila na Hrušici. V pismu ni navedla vzro-

ka, zakaj se je odločila pokloniti tako veliko vsoto denarja, dejstvo pa je, da je s tem pokazala veliko humanost. Odgovorni so nam zagotovili, da je denar prišel v prave roke.

J. R.

PODBOJARJI 41 Odstotkov NAD PLANOM

Do 27. januarja smo po podatkih statistične službe izdelali 99.625 ton skupne proizvodnje. Družbeni plan dosega 93.2 odstotka, operativni program pa 99.4 odstotka. Plan skupne proizvodnje izpolnjujejo temeljne organizacije: Valjarna blumingštel (101.1 odstotka), Valjarna debele pločevine (104.4 odstotka), HV Jesenice (108.7 odstotka), Profilarna (104.3 odstotka), Vratni podboji (141.6 odstotka) in Elektrode (109.5 odstotka).

V TOZD Plavž so izdelali 11.150 ton groblja, kar je 90.6 odstotka družbenega plana in operativnega programa.

V TOZD Jeklarna presegajo družbeni plan in operativni program za 3.3 odstotka. Vili so 34.965 ton jekla.

Do 27. januarja smo prodali 23.639 ton gotovih izdelkov in storitev, kar je 91.4 odstotka družbenega plana in 95.5 odstotka operativnega programa. Plan odpreme izpolnjuje pet TOZD: Valjarna žice (120.6 odstotka), Valjarna debele pločevine (106.8 odstotka), Žičarna (103.8 odstotka), Jeklovlek (104.5 odstotka) in Elektrode (108.3 odstotka).

Dragica Koželj

DARILO TEHNIČNEMU MUZEJU

Slikar Rudolf ARH, član likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, je tehničnemu muzeju Železarne Jesenice poklonil sliko večjega formata z motivom Valjarne na Beli s Stolom v ozadju, podobno, ki jo je gradnja Jeklarn 2 popolnoma spremenila. Tako je tudi na sliki ohranjeno eno izmed obdobj razvoja jesenjske železarne in hitrega spreminjanja okolja.

Tehnični muzej Železarne Jesenice se slikarju Rudolfu Arhu tudi na tem mestu javno zahvaljuje.

SEDEMKRATNI INOVATORJI

Dobitniki srebrne novatorske plakete v letu 1985 Janez Markovec, Karel Ravnik in Vlado Repe

Janez Markovec

Karel Ravnik

Vlado Repe

Tokrat vam v Železarni predstavljamo tri novatorje, ki so si s sedmimi izvedenimi inovacijami priborili srebrno novatorsko plaketo za leto 1985.

Janez Markovec dela v Železarni že 24 let. Večinoma je delal v jeklarni, od nedavnega pa je na sektorju novogradenj. Sam pravi, da je osnovni motiv njegovega novatorstva želja, da bi pomagal sodelavcem, ki delajo v težkih in pogosto nevarnih razmerah. Po svetu hodi z odprtimi očmi, saj ve, da je domala ni stvari, ki je ne bi bilo mogoče izboljšati na ta ali oni način.

»Moja prva inovacija,« pravi Janez Markovec, »je bilo držalo za vpihovanje kisika v martinovko. Videl sem, kako se martinariji mučijo, ko vpihujejo kisik tudi po uro in več, hkrati pa morajo držati cev visoko nad glavo. Z držalom je to delo bistveno manj naporno in kar je še bolj pomembno, tudi bolj varno.«

Janez Markovec je za eno od svojih inovacij, zaščitno steno z vmesnim zračnim hlajenjem za kontiliv, dobil tudi zlato plaketo skupščine zveze sindikatov Jugoslavije za humanizacijo dela.

Pri večini svojih inovacij je sodeloval z drugimi delavci, ki so znali njegove ideje zamisliti ustrezno izpeljati. Sam pravi, da nikoli ne riše načrtov za svoje inovacije. Kadar intenzivno razmisli o kakem problemu, se mu rado zgodi, da se mu ideja za rešitev utrne sredi noči. Jutro ga najde za kuhinjsko mizo, kjer skuša skicirati svojo zamisel, da bi se o njej lahko pogovoril s sodelavci.

Janez Markovec je sodeloval pri vgraditvi filtrov v cevovod hladilne vode na kontilivu. Stari filtri so se namreč radi mašili in deformirali, zato je prihajalo do nepravilnega ohlajanja gredic. Na kontilivu so imeli tudi probleme z zamašnim drogrom na vmesni ponovci, saj so morali vsakokrat zamenjati cel drog, če je odgorila glava, zato so novatorji namestili nanj zamenljivo glavo in s tem poenostavili in pocenili ves postopek. Janez Markovec je s sodelavci izvedel še vrsto drugih izboljšav na kontilivu, popravili so premično steno na hladilni komori, predelali ogrodje hlajenja upogibne cone, z zračnim hlajenjem delovnega cilindra za odpiranje drsnega zapirala zmanjšali okvare, zaščitili pokrov vmesne ponovce.

Janez Markovec me je še posebej opozoril na stojišče za izbijanje »svinje« iz vmesne ponovce, saj je to delo brez stojala izredno nevarno, rešitev pa na moč preprosta. Poleg vsega naštetega pa ima Janez Markovec na vesti še predelavo vagonskih stranic za odvoz talilniških odpadkov, mehanizem za obračanje sedla s ponovco na posebnem vagonu brez hidravlike, ki se je praviloma kvarila vsakokrat, kadar so jo potrebovali. Zadnja inovacija, ki je pravzaprav še v delu, je način pritrditve izlivov na vmesni ponovci za kontiliv. Po starem so bili izlivi pritrdjeni z bajonetom, kar je za ta namen preveč natančno in onemogoča, da bi lahko izliv hitro sneli, kadar je to treba storiti.

»Veliko stvari je mogoče narediti bolj enostavno in učinkovito. Zlasti za jeklarno je pomembno, da so vse naprave kar najbolj enostavne, vzdržljive in varne. Menim, da je vprašanje novatorstva zdaj kar dobro urejeno, čeprav je včasih zelo težko izračunati prihranek, zlasti pri stvarih, ki pomenijo predvsem večjo varnost, kar pa je pravzaprav največji prihranek. Vidim, da veliko delavcev razmišlja o tem, kaj bi se dalo izboljšati, narediti bolj in bolj varno, le spodbuditi jih je treba.«

Moj naslednji sogovornik je bil **Karel Ravnik**, vodja elektrojeklarnice. Z novatorstvom se je začel ukvarjati pred več kot desetimi leti, tedaj je vodno hlajene obrobe na elektropečeh zamenjal s keramičnimi.

mi. Vodno hlajeni so namreč radi padli v peč in povzročili eksplozijo in zastoj na peči, pri keramičnih pa te nevarnosti ni.

»Cilj moje inovacijske dejavnosti je bil ves čas izboljšanje delovnih pogojev na pečeh in v livni jami, poenostavitev postopkov in povečanje produktivnosti.

Vpeljal sem uporabo siliko kroma pri izdelavi nerjavnih jekel po starem postopku.

Dolgo časa smo imeli probleme z vpihovanjem kisika v peč, delo je bilo fizično naporno in dolgotrajno, hkrati pa zelo nevarno. Problem smo rešili tako, da smo na »mulno« vlagalnega stroja namestili napravo za vpihovanje visokotlačnega kisika, s čimer se je postopek bistveno skrajšal, hkrati pa tudi ni več nevarnosti opeklin. Zadevo bomo zdaj dokončno rešili tako, da bomo namestili kopje za vpihovanje kisika neposredno na peč in s tem sprostili še vlagalni stroj.

Tudi pri obzidavi elektropeči smo marsikaj storili v teh letih. Peči so bile sprva obzidane z dolomitnimi bloki iz uvoza, ki smo jih naprej zamenjali z domačimi materiali in kasneje s krom-magnezitnimi bloki, brez katerih bi težko izdelovali kvalitetna jekla. Nov korak naprej je bila namestitev vodno hlajenih panelov, kar je tedaj pomenilo velik prihranek pri porabi krom-magnezitnih blokov. Tedaj je bila to prva elektropeč z vodno hlajenimi stenami v Jugoslaviji, in čeprav so bili ti paneli v svetu že preizkušeni, nas je bilo na začetku kar strah. Vendar nismo nikoli imeli večjih problemov s tem, saj zdržijo tudi do 8350 šarž (na Assea peči) in 5900 šarž (na Lectromeltu). Zdaj nameravamo namestiti še vodno hlajen obok, s čimer se bo vzdržnost oboka povečala s sedanjih 70 na 3000 šarž, s tem da bomo notranji del oboka zamenjali vsakih 250 šarž. To kajpak pomeni velik prihranek na času in materialu. Treba pa bo spremeniti tudi način dela, saj vodno hlajen obok zahteva pripravljen vložek. Višja tehnologija zahteva tudi več reda.

Karel Ravnik rad pove, da so tehnološke novosti, ki smo jih uvajali v naši železarni, kasneje prevzeli tudi drugod po Jugoslaviji.

Delo pri elektropečeh je kljub mnogim posodobitvam še vedno fizično zahtevno. Da bi to vsaj delno olajšali, nameravamo nabaviti nov žerjav za zakladanje in večje banje za žlindro, da bi kar najbolj omejili težko fizično delo pred pečjo.

O inovacijski dejavnosti v Železarni pravi Karel Ravnik, da bi lahko bila še bolj razvita, kajti: »Človek, ki dela, vidi tudi, kaj se dogaja okoli njega in kaj bi se dalo izboljšati.« Zato meni, da bi lahko delavce spodbudili k inovacijski dejavnosti tudi novatorski krožki.

Naš zadnji sogovornik **Vlado Repe** se je pred leti izučil za strugarja, pa se je potem, ker je bilo tedaj strugarjev preveč, zaposlil v jeklarni, danes pa je vodja orodjarne v Strojnih delavnicah. Je eden tistih starih mačkov, ki jim njihov poklic ni zgolj služba od šestih do dveh, ampak so v njem našli nekaj več.

»Včasih sploh ni bilo tako lahko priti v poklicno šolo,« pravi. »Kriteriji so bili precej bolj ostri, pa tudi raven poklicnega usposabljanja je bila tedaj višja, kot je danes. Ob koncu šolanja, ko smo opravili zaključni izpit, so nam rekli, da moramo postati mojstri svojega poklica.

Tudi sam sem vzljubil svoj poklic, in če delaš nekaj z veseljem, moraš kajpak razmišljati tudi o tem, kako bi stvari izboljšal, da boš delal lažje in bolje. To se kaže še posebno pri izdelavi serijskih izdelkov.

Včasih smo bili stimulirani za novatorstvo že s samo individualno normo. Če si si s kakšno pogruntavščino olajšal delo, si s tem pridobil čas, ki si ga lahko uporabil tudi za to, da si naredil kaj zase. Tega ti nihče ni branil in to je bilo dobro. Človek mora na delovnem mestu misliti z lastno glavo, le tako grede lahko stvari naprej.

Zal smo si nekaj časa lahko privoščili, da smo vse rezervne dele uvozili, zaradi česar smo se v tem času uspravili in tudi tehnološko zastareli. Zdaj, ko moramo spet sami narediti skoraj večino rezervnih delov, se včasih zatika, po drugi strani pa marsikdo v Železarni sploh ne ve, kaj vse smo sposobni narediti doma. Za HVB smo na primer v enem tednu naredili ventile za mazilno sredstvo, zaradi katerih jim grozila ustavitev proizvodnje, ker bi morali predolgo čakati na uvoz.

Vlado Repe meni, da je prav orodjarna srce predelave v vsaki železarni. Zato pa bi seveda morala biti tehnološko dobro opremljena.

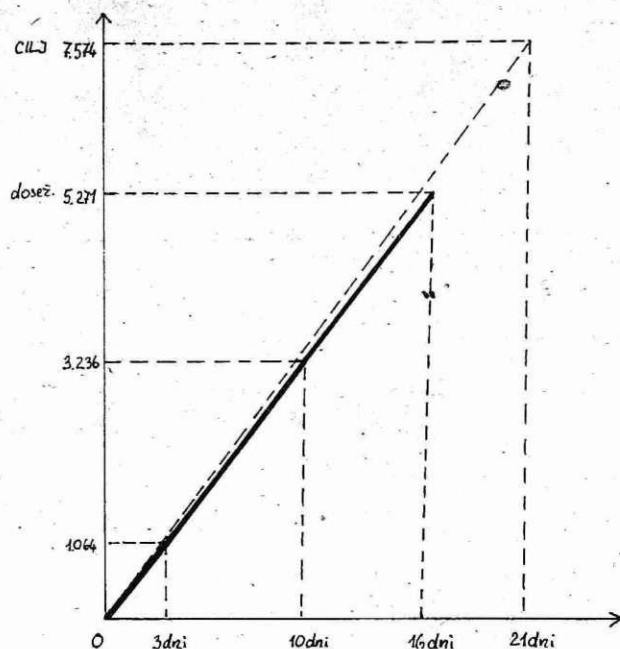
»V strojnih delavnicah se vsak dan srečujemo z inovacijami, saj so pravzaprav naša delovna obveznost. Veliko okvar se dalj časa ponavlja, zato moramo napravo, pri kateri do tega prihaja, predelati tako, da se več ne kvari. To pa je že inovacija. Res pa je, da vsaka tehnološka izboljšava vzame veliko časa, če je treba narediti vso dokumentacijo, izračune... Poleg tega naše inovacije ne prinašajo tako velikih prihrankov, kot jih lahko prinese inovacija v kaki jeklarni. Zato je za nas pomembnejša moralna plat novatorskih nagrad.«

Kajpak sva z Vladom Repetom pregledala tudi njegovo bero inovacij, zaradi katerih je tudi dobil srebrno novatorsko plaketo. Pri večini inovacij je sodeloval s sodelavci, zato nikoli ne reče: »naredil sem to«, ampak vedno »naredili smo«. Vsako leto tudi sodelujejo na razstavah inovacijskih dosežkov. V Strojnih delavnicah si delavci pomagajo med seboj, tako da tistemu, ki nima možnosti, da bi sam izdelal vso potrebno dokumentacijo in prijavo inovacije, to naredijo sodelavci. Vsekakor posnemanja vredno.

Repetova prva inovacija je bila izdelava sponk za povezovanje polizdelkov. Pri starih sponkah so se ves čas kvarili strojčki za spenjanje, sedaj pa teh problemov ni več. »Če bi imeli dovolj strojev, bi lahko delali te sponke za celo Jugoslavijo,« pravi Repe. Njegova naslednja inovacija so bile obesne kljuke za SM jeklarno. Sledila je tehnologija obnove glav za rezanje odpadka, s čimer so skrajšali čas obnove in sprostili stroje. Potem so delali zaščitne ploščice za kontiliv in zaščitne pokrove za ležaje v valjarni žice in profilov. Po tem so izdelali rezkar za izdelavo vlečnih čeljusti za jeklovlek. O naslednji inovaciji se pravzaprav še pogajajo. Gre za izdelavo žičnih odvodk za Valjarno žice in profilov. Repe je med tistimi, ki zagovarjajo postopek rezkanja, druga skupina avtorjev pa meni, da je odvodke primerneje stružiti. Obe skupini sta, čeprav do končne odločitve še ni prišlo, med tem že dobili enkratno nagrado za to inovacijo. Prav tako negotova je za zdaj tudi usoda podajnih lamel za valjarno žice in profilov. Druge inovacije so še: sklopi za povezovalne strojčke, rezervni deli za napravo signoda v HVB, predelava črpalke gracco, izdelava dveh kompletov orodij za izdelavo verižnih členov za CBL linijo. Za to inovacijo so zamudili rok prijave, na odgovor o usodi sklopov za rotacijski merilnik dolžine na ogrodju senzimira pa še čakajo.

Ob koncu našega pogovora je Vlado Repe še enkrat poudaril, da je kovinarski poklic lep, zato ga skrbi, ker mladi kažejo tako malo zanimanja zanj.

DOSEGANJE SKUPNEGA CILJA POSLOVANJA V JANUARJU

V šestnajstih odpremnih dneh januarja smo za načrtovanimi 5.770 milijoni dinarjev zaostali za 9 odstotkov in dosegli 5.271 milijonov dinarjev fakturirane realizacije. Ali bo uspelo v petih delovnih dnevih nadoknaditi tolikšen zaostanek?

Oddelek za nagrajevanje

RAZPIS ZA ŽERJAVOVODSKI TEČAJ

Pomladi bomo organizirali ŽERJAVOVODSKI TEČAJ za delavce TOZD in DS Železarne Jesenice. Pogoji za vpis so naslednji:

Kandidati morajo:

- biti vsaj eno leto zaposleni v Železarni Jesenice, imeti najmanj šest razredov osnovne šole, imeti odslužen vojaški rok, izpolnjevati psihofizične zahteve.
- Kandidati dobijo obrazce (prijave) pri personalnih delavkah TOZD in DS. Obrazce naj pravilno in čitljivo izpolnijo in jih nato vrnejo personalnim delavkam do 31. januarja.

Prosimo, da kandidati upoštevajo zgoraj navedeni rok, ker poznejši prijavi zaradi organiziranih zdravniških in psiholoških pregledov ne moremo upoštevati.

Med bralci Železarja je veliko dobrih in še boljših fotografov, ki ljubosumno skrivajo svoje dosežke. Prav bi bilo, da bi najboljše, kar imajo, predstavili tudi drugim bralcem, zato uredništvo Železarja razpisuje stalni natečaj za

FOTOGRAFIJO MESECA

K sodelovanju vabimo vse, ki znajo delati dobre fotografije. Tema je prosta, fotografije pa naj bodo črno-bele, velike 18 x 24 centimetrov in brez paspartuja. Na hrbtno stran napišite ime avtorja, naslov fotografije, člani fotoklubov pa naj napišejo še, iz katerega kluba so in kakšen naziv imajo.

Vsak mesec bo žirija v postavi: Franci Črv, Valentin Rant in Borut Grce izbrala najboljše fotografije in fotografijo meseca, ki bodo objavljene v Železarni. Najboljše fotografije bomo ob koncu leta razstavili v enem od jeseniških razstavišč.

Fotografije prinesite ali pošljite po pošti na Uredništvo Železarja, kjer boste dobili tudi vsa dodatna obvestila.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja delovne skupnosti ETN in v skladu s Pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge v sektorju novogradenj
VODJA LOKACIJSKO TEHNIČNIH ZASNOV, šifra 5653, 18. ktg., 1 oseba

POGOJI:

- diplomirani inženir gradbene, strojne ali metalurške smeri
- aktivno znanje enega tujega jezika
- štiri leta delovnih izkušenj v projektiranju

Kandidati naj pošljejo prijavnice z dokazili o izpolnjevanju pogojev v osmih dneh po objavi na Kadrovske sektorje Železarne Jesenice, C. Železarjev 8, z oznako »za delovno skupnost ETN«.

Posebne prijavnice dobite v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

Livar (foto: B. Grce)

6. V zadnjem poglavju bosta obravnavani dve temi. Najprej bo govora o vrednotah: katere so tiste vrednote, ki jih mladi anketirani delavci najbolj cenijo. V prid razširitve obzorja bomo navedli še nekaj ugotovitev iz velenjske raziskave (ki se je ukvarjala tudi z vrednotami) dr. Jana Makaroviča.

V drugem delu pa bomo ugotavljali nekatere relacije oziroma trende med stopnjo izobrazbe in zadovoljstvom z osebnim dohodkom, zadovoljstvom z delom, vrednotami itd. Že sedaj lahko rečemo, da so bile razlike med izobrazbenimi stopnjami manjše, kot je bilo pričakovati. Morda tudi zaradi majhnih numerusov (majhnega števila anketiranih znotraj posamezne izobrazbene stopnje). Čeprav so bili koeficienti korelacije izračunani, o njih ne bomo govorili, ker so prav zaradi majhnih numerusov dokaj nezanesljivi pokazatelji povezav med variablami.

Če naihito skrpamo skupaj nekakšno definicijo vrednot, bi lahko rekli takole: gre za način mišljenja in delovanja, ki temelji na spoznanjih in prepričanjih posameznikov ali skupin o nekih najpomembnejših ciljih, ki jih je (v življenju) potrebno doseči, ali pa se z mišljenjem in delovanjem vsaj približati tem (idealnim) ciljem. Seveda nismo naključno dodali še besede »idealnim«: v empiričnem svetu ne srečamo nekih »čistih« vrednot. Nemogoče je namreč ugotavljati, kje se npr. »konča« tovarstvo in »začne« ljubezen; ali lahko govorimo o ustvarjalnosti, ne da bi pri tem upoštevali tudi neko znanje itd., itd. Gre torej za idealne »kategorije«, ki naj bi nam pomagale (če odmislimo uporabo v vsakdanjem govoru) razkrivati neko orijentacijo, usmerjenost posameznikov ali populacije. V našem primeru je bilo poudarjenih 18 vrednot, ki so bile naknadno porazdeljene na štiri skupine. Najbolje bo, če to klasifikacijo kar navedemo:

1. družbene vrednote: sodelovanje z drugimi, samoupravljanje, delovna učinkovitost, socializem, pripadnost narodu, delo.

2. individualne vrednote: zdravje, zabava, družina, dohodek, premoženje.

3. tradicionalne vrednote: tovarstvo, pridnost, enakost, svoboda.

4. duhovne vrednote: iskrenost, znanje, ustvarjalnost.

Zadnje čase se je pojavilo precejšnje število tekstov, ki se tako ali drugače ukvarjajo z vrednotami. Pričujoča klasifikacija je izvedena nekoliko drugače, kot smo lahko zasledili v nekaterih tekstih. Med drugim se je dalo zaslediti na primer tudi to, da so svoboda, tovarstvo, enakost »tipične« socialistične vrednote, kar seveda ne drži, saj te vrednote v Evropi poznamo vsaj že od francoske revolucije dalje (1789 l.). Zato smo te vrednote smatrali kot tradicionalne, kar pa seveda ne pomeni, da to niso tudi socialistične vrednote. Da o starih antičnih in krščanskih vrednotah, ki so še danes žive (nekatero so celo prevladujoče), niti ne govorimo. Kako so se opredelili anketiranci? Izrazito v ospredju je skupina štirih vrednot: svoboda, družina, zdravje in tovarstvo. Torej dvoje individualnih vrednot (družina, zdravje) in dvoje tradicionalnih vrednot. Tudi v velenjski raziskavi dr. Makaroviča (Titovo Velenje 1983; raziskava predstavljena v zborniku tekstov s sociološkega srečanja na Ptuj 1984, str. 126 in dalje) srečamo na prvih me-

stih iste vrednote kot v našem primeru. Velenjčani so visoko ocenili tudi delovno učinkovitost in pridnost, ki ju pri nas najdemo nekeje v sredini vrstice. Tako anketirani železarji kot anketirani Velenjčani so samoupravljanje, posebno pa še socializem postavili na zadnja mesta. Samoupravljanje je v anketi doseglo 14. mesto, za njim je še zabava, pripadnost narodu, premoženje in na zadnjem mestu socializem. Mimogrede bomo rekli, da gre v primeru socializma (tudi) za izpraznjeno formo, v katero je mogoče natrpati vse mogoče, kar nima ničesar skupnega s »svetlimi« ideali socialističnih revolucij. V socialističnih državah je premalo upoštevano vsakdanje praktično življenje in delo občanov, ekonomske zakonitosti se ne upoštevajo, pojavljajo se razni barbarski (nasilni režimi v Aziji npr.) posegi (stalinizem, vojaške diktature) itd. Seveda iz vsega tega še ni moč sklepati, da so ljudje proti ideji socializma; potrebno pa bi bilo marsikaj organizirati na drugačnih osnovah in tako znova pritegniti množice za projekte nadaljnjega razvoja (razne reforme v nekaterih socialističnih državah, ki se odvijajo v zadnjem času, seveda niso naključne).

Takoj za vodilnimi štirimi vrednotami (čeprav z velikim zaostankom) najdemo znanje, kar je razveseljivo, saj kaže na to, da v zavest (čeprav v prakso še vse premalo) prodira spoznanje o potrebnosti znanja za nadaljni razvoj. Sledijo dohodek, iskrenost in ustvarjalnost. Razveseljivo je torej, da v prvi polovici »rang lestvice« najdemo takšne vrednote, kot sta znanje in ustvarjalnost. Ti dve vrednoti smatra Makarovič (in ne samo on) že za izraziti vrednoti postindustrijske ali, kot lahko tudi slišimo, informacijske družbe – civilizacije.

Izobrazba (znanje) je determinanta, za katero menimo, da precej vpliva na stališča, prepričanja, odločitve itd. individuumov. Kot je že bilo rečeno na začetku tega poglavja, bomo ugotavljali nekatere relacije različnih izobrazbenih struktur do doslej obravnavanih tem. Zaradi majhnih numerusov nekaterih izobrazbenih skupin in tudi iz povsem praktičnih razlogov, smo nekatere skupine združili v eno (npr. višjo in visoko šolo tehnične usmeritve itd.).

Ker smo malo prej obravnavali vrednote, nadaljujmo in končamo z njimi. Tradicionalne in duhovne vrednote najvišje cenijo anketiranci s poklicno šolo. Takorekoč vse vrednote (glej prejšnje poglavje) so najnižje ocenjene pri kadrih s srednjo šolo. Če nič drugega, iz tega lahko sklepamo na precejšnje nezadovoljstvo teh respondentov z »vsemi« navedenimi vrednotami, kar bi lahko kazalo na nekakšen »vmesni« položaj/status delavcev s srednjo šolo. Le-ti niso tako »jasno« profilirani kot delavci s poklicno šolo, ki pretežno opravljajo delovne naloge, za katere so se izučili; po drugi strani pa višješolskega kadra ni moč namestiti ravno na katerokoli delovno mesto. Srednješolci potem takem dovolj pogosto nastopajo kot »mašilo«. V prid tej tezi govori tudi dejstvo, da je zadovoljstvo z delom, ki ga opravljajo, pri srednješolcih precej nižje kot pri ostalih izobrazbenih skupinah. V tem primeru naj rečemo še, da so z delom najbolj zadovoljni višješolci z netehnično izobrazbo; s skoraj nezadovoljstvom pa tudi višješolci s tehnično izobrazbo. Isti dve »kategoriji« najbolj poudarjata tako imeno-

vane individualne vrednote (zdravje, zabava, dohodek, premoženje). Anketirani s poklicno šolo bolj cenijo duhovne vrednote kot npr. višješolci (iskrenost, znanje, ustvarjalnost). Prvi pomislek bi lahko bil, da znanje in ustvarjalnost najbolj cenijo tisti, ki so najbolj izobraženi – višješolci. Lahko da smo sami naredili napako, kjer navedeni vrednoti obravnavamo skupaj z iskrenostjo, ki je prav gotovo precej visoko spoštovana pri vseh. Morda pa je v praksi še vedno neustrezen odnos do znanja in ustvarjalnosti »kriv«, da ti vrednoti pri višješolcih ne kotirata dovolj visoko. K takšnemu sklepanju nas navajajo tudi ugotovitve, da so višješolci (obeh usmeritev – netehničnih še nekoliko bolj) najbolj nezadovoljni z možnostjo napredovanja, z osebnim dohodkom, s sodelavci in tudi z vodjem (v primeru zadovoljstva z vodjem so sicer najbolj opazno nezadovoljni delavci s srednjo šolo; po nezadovoljstvu pa so bližje višješolcem kot pa skupini anketiranih s poklicno šolo). Respondenti s poklicno šolo so torej pred vsemi najbolj zadovoljni z vodji, sodelavci, osebnim dohodkom in možnostjo napredovanja. To seveda lahko kaže na nižje aspiracije, ki jih ima ta poklicna skupina. Takšna razlaga pa vsekakor ne zadostuje. Utegne biti, da imajo delavci s poklicno šolo bolj urejen status (ne trdimo da dober); in sicer v tem smislu, da že »vnapije vedo«, kaj lahko pričakujejo v Železarni. Komplementarno temu bi lahko rekli, da so delavci s poklicno šolo še vedno najbolj zaželeni »stopnja« izobrazbe v Železarni. Tako, kadar se govori o pomanjkanju delavcev, se običajno misli na te delavce. Takšna praksa in mišljenje verjetno dvigujeta zavest in prepričanje o potrebnosti (popolnoma upravičeno) in s tem tudi zadovoljstvo. Dosedaj prava idila za delavce s poklicno šolo. Da pa idile ni, nam kaže podatek (kolikor nam tega seveda ne kaže vsakdanje izkustvo), da ti delavci s svojim delom niso zadovoljni (samo srednješolci so še manj zadovoljni). Prav tu je kritična točka, kjer se zlomijo »ostala zadovoljstva« (p), ostanejo parcialna, polovična. In znajdemo se na mestu, ne bomo rekli, kjer se vse konča, ampak, kjer se vse začne.

Oddelek za industrijsko psihologijo
FRANC TREVEN

Železarski globus

INDIJA

Indijska družba San Pipes Ltd. bo zgradila nov obrat za proizvodnjo cevi. Njegova letna proizvodnja zmogljivost bo 75 tisoč ton različnih cevi. Pri projektu bo tako s finančno kakor tudi tehnično pomočjo sodelovala ameriška železarska družba U. S. Steel Corp. Deset odstotkov letne proizvodnje bodo izvozili v ZDA. Z redno proizvodnjo naj bi obrat začel že junija letos.

LR KITAJSKA

V kitajski železarni Jinquan, v provinci Gansu, bodo zgradili nov obrat za kontinuirno vlivanje jekla. To bo enozilna naprava s hitrostjo vlivanja 90 m/s. Letna proizvodna zmogljivost naprave bo 400 tisoč ton surovega jekla. Opremo bo dobavilo podjetje Mannesmann-Demag iz Zvezne republike Nemčije.

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 3. DO 9. FEBRUARJA

3. februarja, DRAGO FINŽGAR, vodja TOZD Valjarna žice, Begu nje 128/b.
4. februarja, JANEZ BEGEŠ, vodja TOZD Elektrode, Lesce, Na Trati 59, tel. št. 74-766.
5. februarja, JANEZ BIČEK, vodja TOZD Jeklarna, Jesenice, Udarca 9, tel. št. 83-193.
6. februarja, FRANC BRELIH, vodja TOZD Vzdrževanja, Jesenice, Kurirska 9, tel. št. 81-612.
7. februarja, ROMANA BRADIČ, vodja TOZD Družbena prehrana, Jesenice, Titova 22, tel. št. 83-276.
8. februarja, STANKO ČOP, vodja investicijskega razvoja, Žirovnica 90/a, tel. št. 80-036.
9. februarja, ZDRAVKO ČRV, vodja investicijskega razvoja, Jesenice, Cesta 1. maja 32, tel. št. doma 2660.
Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. do 6. ure naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma; ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.
V času dežurstva je dežurni obvezen opraviti en obhod po Železarni, svoja opažanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 3. 2.	IGOR MEŽEK	STANE MENCINGER
TOREK – 4. 2.	ALOJZ LEBAR	IGOR LOGAR
SREDA – 5. 2.	MIROSLAV ZUPAN	MARIAN ERMAN
ČETRTEK – 6. 2.	FRANC BERNIK	FRANCI ZUPANČIČ
PETEK – 7. 2.	MARJAN ROBIČ	PAVEL ZUPAN
SOBOTA – 8. 2.	JOŽE ZIDAR	MILAN RAVNIK
NEDELJA – 9. 2.	MITJA KERSNIK	DUŠAN ŠMID

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 3551
vezni telefon je: 2317

Ob rednih delovnih dneh dela dnevni dežurni od 14. do 18. ure,

nočni pa od 18. do 6. ure.

Ob prostih sobotah, nedeljah in praznikih dela:

dnevni dežurni od 6. do 18. ure,

nočni pa od 18. do 6. ure.

Posli se predajo na vodstvu TOZD Vzdrževanje oziroma v sobi dežurnega vzdrževanja.

SLUŽBA OBRTNE AMBULANTE

Od 3. do 8. februarja bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE I. obratna ambulanta – dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta – dr. Ivica Vreš.

Dispanzer za borce: od 6.30 do 8. ure.

POPOLDNE: II. obratna ambulanta – dr. Alenka Kralj in III. obratna ambulanta – dr. Bernarda Benedik.

V soboto, 8. februarja, samo dopoldne: II. obratna ambulanta – dr. Alenka Kralj in III. obratna ambulanta – dr. Bernarda Benedik.

ZOBNE AMBULANTE

DOPOLDNE: II. zobna ambulanta – dr. Alojz Smolej in III. zobna ambulanta – mag. dr. Bela Gazafi.

ZA BORCE: od 7. do 8. ure.

Za Vatrostalno: od 9.30 do 10.30.

POPOLDNE: I. zobna ambulanta – v. dent. Viktor Stražisar.

V soboto, 8. februarja, samo dopoldne: I. zobna ambulanta – v. dent. Viktor Stražisar.

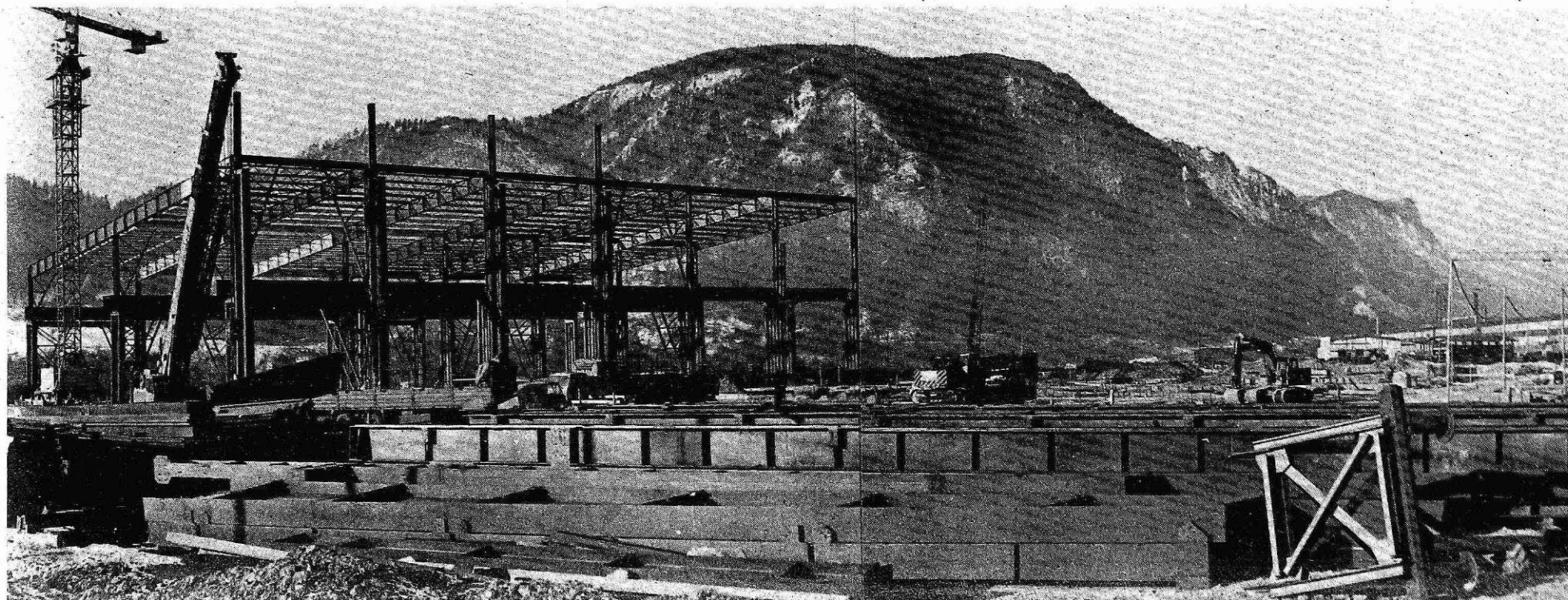
RAZPORED DEŽURNIH VATROSTALNE

1. in 2. februarja, Rifet JAŠAREVIČ, Kurirska 1/a, Jesenice, telefon doma 83-596, v službi 83-916.

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu februarju bodo praznovali petdeset let svojega življenja naslednji sodelavci: Andrej PUC, FRS – 2. februarja, Dedo OSMANČEVIČ, Jeklarna – 5. februarja, Valentin MULEJ, Strojne delavnice – 5. februarja, Ivana Travnik, Žičarna – 5. februarja, Branko ČUČAK, Valjarna žice – 9. februarja, Franciška URBAS, Elektrode – 13. februarja, Valentin NOČ, Valjarna bluming-štekel – 14. februarja, Vladimir KRČELJ, Vratni podboji – 15. februarja, Mira GRAJ, Elektrode – 16. februarja, Idriz SPAHIĆ, Jeklarna – 17. februarja, Klotilda ČIMŽAR, Žičarna – 25. februarja, Marija KOSTIČ, Elektrode – 26. februarja, Jože POTOČNIK, Remontne delavnice – 27. februarja, Edhem MEŠIČ, Valjarna žice – 27. februarja, Ešef ŠABANOVIČ, Jeklarna – 29. februarja in Jožica CENČEK, Komercialni sektor – 29. februarja.

Vsem sodelavcem iskreno čestitamo!

Jeklarna 2 (foto: I. Kučina)

USPEŠNE PREDKANDIDACIJSKE AKTIVNOSTI V KS DOVJE-MOJSTRANA

V okviru aktivnosti krajevne konference SZDL Dovje-Mojstrana uspešno potekajo aktivnosti v zvezi s pripravi na spomladanske skupščinske volitve. Vse naloge so opravljene v okviru programa, ki ga je sprejelo predsedstvo občinske konference SZDL Jesenice na lanskoletni skupni seji s članili volilne komisije (april 85).

Na zadnji razširjeni seji predsedstva KK SZDL Dovje-Mojstrana 13. januarja so ugotovili, da so vsi odgovorni subjekti (DPO, družbene organizacije in društva) svojo nalogo evidentiranja odgovornosti opravili. Tako so za člane delegacij v DPS (za zbor KS) in delegacij za skupščine SIS evidentirali 281 prebivalcev krajevne skupnosti. Ustrezno so zastopane ženske, mladi, člani ZZB NOV, člani Zveze komunistov in pripadniki drugih narodov in narodnosti, ki žive na območju KS. Od omenjenih evidentiranih možnih kandidatov so na omenjeni razširjeni seji predlagali možne kandidate, ki naj bi v naslednjem delegatskem mandatu (1986-1990) aktivno delovali v delegacijah ter tako zastopali in usklajevali interese delovnih ljudi in občanov krajevne skupnosti v vseh delegatskih skupščinah.

Z zadovoljstvom je bilo ugotovljeno, da je več kot 90 odstotkov predlaganih podpisalo izjavo za pristanek na kandidaturu. Upoštevač Volilni pravilnik in Zakon o volitvah ter delegiranje v skupščine, predvsem pa določila Druženega dogovora o uresničevanju kadrovske politike v občini, je bil na razširjeni seji KO za kadre pri predsedstvu KK SZDL Dovje-Mojstrana 27. januarja izoblikovan dokončen predlog možnih kandidatov, ki naj bi kandidirali na volitvah 16. marca.

Seveda je pred prebivalce krajevne skupnosti oziroma njihove delegate postavljena še ena naloga. Na temeljni kandidacijski konferenci (TKK), ki je sklicana za četrtek, 6. februarja, ob 18. uri v kulturnem domu na Dovjem, morajo člani TKK o predlogu razširjene seje predsedstva in KO za kadre pri predsedstvu KK SZDL Dovje-Mojstrana razpravljati, predlog potrditi ter se odločiti, kako izvesti volitve (zaprti ali odprte kandidatne liste).

Po statutu KS naj bi prebivalci na omenjenih volitvah glasovali o sestavi 11-članske delegacije za zbor krajevne skupnosti in o sestavi 5-članske delegacije za skupščine SIS družbenih dejavnosti. Predlog je naslednji:

Za delegacijo v zboru KS: Jurij Dovžan, Ljubica Intihar, Valentin Jeršin, Marjan Knific, Franc Lah, Alojz Lipovec, Srečko Mežnar, Marjan Pavlovič, Aleksander Potočki, Jože Zorman, Franc Gartner;

SIS za zdravstvo: Liljana Hlebanja, Marja Klinar-Pezdirnik, Irena Žansky-Perganec, Muharem Pivač, Dušan Spendal;

vzgoja in izobraževanje: Savo Despotovič, Nada Koren, Janez Lipovec, Miha Peternel, Daniela Stergar;

otroško varstvo: Anica Hladnik, Saša Oblak, Liljana Smolej, Edvard Šifrer ml., Jovan Adamek;

telesna kultura: Bojan Brun, Tonček Čebulj, Sandi Kotnik, Boris Lotrič, Srečko Strajnar;

zaposlovanje: Zorka Zupan-Košir, Slavica Potočnik, Cirila Kosmač-Rabič, Aleksander Urbas, Ladislav Velkavrh;

stanovanjsko gospodarstvo: Janko Guzelj, Barbka Klinar, Jože Markizeti, Franc Stegnar, Anton Urbanc;

raziskovalna dejavnost: Franc Andolšek, Branko Ban, Jože Košir, Jože Pezdirnik, Slavko Puc;

kultura: Metka Košir, Sonja Peternel, Franc Potočnik, Zdenka Skvarča, Marjeta Urbanc;

SPIZ: Franc Cerkovnik, Pavel Krznarič, Simona Mrak, Srečko Zima, Albina Zupan;

socialno skrbstvo: Saša Košir, Stanka Kramar, Cvetka Lakota, Vinko Pretnar, Ivanka Simič.

O teh in vseh ostalih predlogih, predvsem pa o kandidatih, ki bodo opravljali pomembne družbene funkcije na ravni občine, republike in širše, bodo torej delovni ljudje razpravljali in se opredeljevali na TKK vse do 10. februarja, ko morajo biti v občini te aktivnosti končane.

Na razširjeni seji KO za kadre pri P KK SZDL Dovje-Mojstrana so ugotovili, da kljub problemom, ki so v naši družbi predvsem na področju gospodarjenja in se odražajo v padcu osebnega standarda delovnih ljudi in občanov, ni opaziti, da so delovni ljudje in občani odločeni, da prispevajo k nadaljnjemu uveljavljanju in utrjevanju delegatskega sistema v vseh okoljih in na vseh ravneh.

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD JEKLOVLEK

20. novembra lani je bil občni zbor osnovne organizacije sindikata TOZD Jeklovlek. Po običajnem dnevnem redu občnih zborov so poslušali poročilo o dveletnem delu osnovne organizacije, poročilo nadzornega odbora, verifikacijske komisije in finančno poročilo, sprejeli pa so tudi finančni načrt za letošnje leto. Po razpravi, ki je bila predvsem v znamenju devetmesečnega poslovanja TOZD Jeklovlek, so izvolili kandidate za člane izvršnega in nadzornega odbora ter dva delegata za konferenco OOS Železarne. Potrdili so tudi evidentirane kandidate za ostale organe sindikata. Na koncu so sklenili, da bodo smernice za nadaljnje delo oblikovali na osnovi sklepov občnega zbora, ki jih bo sestavila komisija za sklepe.

Na ustanovni seji 12. decembra so sestavili izvršni odbor osnovne organizacije sindikata: predsednica je Vojka Legat, njena namestnica Danica Udir, tajnica Elica Tavčar, blagajničarka pa Jožica Lukan. Poleg njih so imenovali še referente za posamezne komisije in oblikovali nadzorni odbor. Od prihodnjih nalog osnovne organizacije sindikata so poudarili predvsem: utrjevanje samoupravnega socialističnega sistema, delovanje delegacij, obveščanje, kadrovske politike, večjo skrb za mladinsko organizacijo in povezanost z OOKZ. Dogovorili so se, da bodo v TOZD sestavili komisijo, ki bo predlagala dobitnike srebrnega znaka OF. Zakaj so delegacije neaktivne, naj bi poskušali ugotoviti na skupnem sestanku z vodji delegacij SIS, predsedniki samoupravnih organov in predstavniki družbenopolitičnih organizacij. Republiškem sekretariatu za delo bodo poslali prošnjo za odobritev nočnega dela žensk na brusilnih strojih TOS, zaradi proizvodnje za posebne namene. Sklenili so še, da bo denarno pomoč (2.000 dinarjev) dobilo pet delavcev.

TOZD HLADNA VALJARNA

Na občnem zboru osnovne organizacije sindikata, ki je bil 21. novembra lani, so iz različnih poročil izvedeli, kako so delali v lanskem letu. Po razrešnici dosedanjemu izvršnemu odboru so izvolili predsednika novega izvršnega odbora (Branko Pagon) in njegovega namestnika (Franc Makše). Izbrali so kandidate za nadzorni odbor, konferenco OOS Železarne in konferenco občinskega sindikalnega sveta. Oblikovali so tudi smernice za delo v letošnjem letu.

Občnemu zboru je 10. decembra sledila prva seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. To-

krat so imenovali še tajnika (Tončka Vavtar) in blagajnika (Erika Krznarič) ter referente komisij za šport, kulturo in oddihe. V zvezi z denarno pomočjo delavcem so sprejeli nove sklepe, ker so po njihovem prejšnji že zastareli. Tako sedaj velja: podpora sodelavcem, ki so zaradi bolezni odsotni več kot dva meseca, znaša od 5.000 do 10.000 dinarjev; za udeležence rekreativnih tekmovanj bodo prispevali 500 dinarjev; darila za petdesetletnike so vredna 4.000 dinarjev; svojem umrlih sodelavcev bodo po novem poklanjali 7.000 dinarjev; ob smrti sodelavca bodo denar zbirali po celi TOZD, izvršni odbor OOS pa bo poklonil venec. K temu so dodali, da se pomoč lahko dodeli samo na osnovi predloga samoupravne delovne skupine ali posameznikove prošnje, ki ju obravnava izvršni odbor osnovne organizacije sindikata.

Na seji so govorili tudi o možnostih za uvedbo 3. občinskega samopriskpeva in ugotovili, da trenutno stanje za to ni primerno. Sklenili so, da bodo število izvodov glasil, ki jih dobivajo v TOZD, zmanjšali, in sicer: glasil RAT in Komunist s pet na en izvod, Delavsko enotnost s pet na en izvod. Glasila bodo shranjena v arhivu sindikata in seveda na voljo vsem delavcem TOZD.

Smučarski kart IO OOS ne bodo dodatno regresirali, denar bodo raje porabili za interna tekmovanja.

Na koncu so oblikovali tudi komisijo, ki bo disciplinski komisiji posredovala mnenja o kršiteljih.

DS KOMERCIJALNA IN FINANCE

Predsednik izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata DS je na občnem zboru, 22. novembra, poročal o dveletnem delu OOS. Govoril je o težavah (delovanje delegacij, kadrovska problematika, reorganizacija komercialne in podobno) v DS in Železarni, o njihovih posledicah in o načinih premagovanja problemov. Sledila so poročila o delu komisij za šport, oddihe in izlete, podpore in nagrade ter kulturo. Slogasno so potrdili možne kandidate za opravljanje odgovornih nalog v organih sindikata ter izvolili izvršni in nadzorni odbor. Predsednik izvršnega odbora je Janez Vilman.

Imenovali so tudi tri člane konference OO ZS Železarne Jesenice.

TOZD ENERGETIKA

Kako je lani delovala osnovna organizacija sindikata TOZD, so na občnem zboru 22. novembra izvedeli iz poročil predsednika, blagajnika, tajnika in referentov posameznih komisij. V razpravi o poročilih so ugotovili: za kulturno dejavnost se je

porabilo manj denarja kot nabavo sindikalnih glasil; vzrok za to je slaba animacija delavcev. Za izlete je sicer veliko zanimanje, prijav pa kljub temu premalo, ker je denarna samoudeležba previsoka. Zadovoljni so bili z delom samoupravnih organov TOZD in ZSD, ne pa z delom delegacij v SIS. Menijo, da delavci v razredu 10., 11. in 12. plačilne kategorije v vseh storitvenih organizacijah niso ustrezno ovrednoteni. Zato so predlagali, naj vodstvo TOZD organizira posvetovanje z vodstvi storitvenih TOZD, da bi poskusili opraviti ta problem. Nesprejemljivo se jim je tudi zdelo, da je bilo v TOZD kar tretjina delavcev med upravičenci za dodelitev posojila za ozimnico. V Železarni je tudi preveč administracije, kjer so zaposleni visoko kvalificirani delavci, zato naj se ŽJ čimprej reorganizira.

Na občnem zboru so izvolili člane izvršnega in nadzornega odbora ter člane konference OOS Železarne Jesenice. Potrdili so možne kandidate za opravljanje odgovornih funkcij v organih sindikata, za šest sodelav pa nočno delo. Podelili so tudi priznanja, in sicer: trem najboljšim delavcem, izvršnemu odboru OOS TOZD Energetika, nadzornemu odboru in trem predstavnikom IO konference osnovne organizacije sindikata Železarne.

Izvršni odbor so oblikovali na ustanovni seji 9. decembra. Predsednik je Mirko Beguš (PIV), podpredsednik Milan Peternel (EE), tajnica Jana Rekelj (PIV), blagajnik pa Boga Beton (TE). Določili so tudi referente posameznih komisij.

Železarski globus

LR KITAJSKA

Ob koncu novembra lanskega leta je pričela obratovati nova železarna Shanghai Baoshan. Zgradili so jo s pomočjo japonskih železarskih družb. Končana je prva faza, ki obsega plavž s koristno prostornino 4063 m³, tri 300-tonske kisikove konvertorje in valjarno slabov. Letna proizvodna zmogljivost bo 3 milijonov ton grodlja. Druga faza te železarne bo predvidoma zgrajena do leta 1990 in bo vsebovala še en plavž, koksarische naprave, napravo za kontinuirno vlivanje jekla ter hladno in vročo valjarjo.

BRAZILIJA

Brazilska železarska družba Aqominas bo v Singapur izvozila pelete. Izvozili jih bodo 150 tisoč ton. Vrednost podpisane pogodbe je 3 milijone dolarjev.

PREGLED SESTANKOV SDS

Iz TOZD ENERGETIKA smo prejeli zapisnike SDS vodstva TOZD, parne naprave 1, 2, 3 in 4, delavnica elektroenergetike, delavnica toplotne energije ter PIV — energija 1, 2, 3 in 4. SDS vodstvo TOZD v zvezi s srednjeročnim planom opozarja na dotrajanost naprav v toplotni energiji in na težke kadrovske probleme. SDS PIV energija 1 pod razno navaja delovne naloge, ki so po njihovem mnenju preizkušene vrednotene. Upravljalci črpalnih naprav imajo po njihovem mnenju premalo točk za spretnost, fizični napor, napor čutil in živcev, za ogroženost in za nevarnost prehlada. Pri upravljanju energetskega omrežja je preizkušena vrednotena izobrazba, spretnost, delo z ljudmi, delo s sredstvi, hrup, vibracija in vlaga. Upravljanje naprav za čiščenje odpadkov: premalo točk za plin, vlago, vibracije in hrup. Vsa tri delovna mesta »mazutni« imajo po njihovem mnenju premalo točk za prehlad, vlago, olje, maščobo, umazanijo, temperaturo in delo z ljudmi. Vsa tri delovna mesta kisikarne »Sava« pa imajo premalo točk za lastno ogroženost in vibracije. Tudi SDS PIV energija 3 ima podobne pripombe. Upravljalci energetskega omrežja Jesenice pravijo, da se čutijo »izigrane«. »Smatramo«, pravijo, »da je delovno mesto dispečerja v PIV energiji eno zahtevnejših in ključnih delovnih mest, ki je bilo že doslej premalo vrednoteno. Če pogledamo, kje je največja fluktuacija v obratu, ugotovimo, da je to ravno pri dispečerjih. Če bi bilo to delovno mesto bolj vrednoteno, tega ne bi bilo. Zato vsak dispečer gleda, da dobi v obratu drugo, lažje delovno mesto in bolj vrednoteno. Dispečersko delovno mesto zahteva največ strokovnega znanja in strokovnih izpitov v celotnem obratu PIV, verjetno pa skoraj v celotnem TOZD Energetika. Čas učenja in učenja je pri dispečerjih najdaljši. Ostala delovna mesta rabijo neprimerno manj tega uvalnega časa in so več ali manj rutinska. Ravno zaradi tega je pomembno, da dispečer vztraja na svojem delovnem mestu čim dlje časa, kajti čim daljši staja ima, tem boljši dispečer je. Če hočemo to doseči, ga je treba bolj vrednotiti. Za zgled lahko vzamemo kisikarno, kjer ne poznajo strojnika, ki bi šel kamorkoli drugam kot v pokoj. Podobna mesta so še v PIV energiji. Ugotavljamo, da je bilo ali bo to točkovanje bolj ocenjevanje ljudi na delovnih mestih kot pa zahtevnosti delovnih mest.« Popravilo ocen zahtevaj tudi razkladalci mazuta in strojniki na jezu. SDS opozarja, da je treba popraviti zahodna vrata v hali ogrevalnih peči na blumingu, da ne bi spet, tako kot prejšnjo zimo, zmrzovali ventili in cevovodi v kanalu pod pečmi.

Iz TOZD TRANSPORT smo prejeli zapisnike SDS promet + vleka 1, 2 in 4, tovor, garaža, delavnica motornih vozil, vozovna delavnica, elektromotorna delavnica, lokomotivna delavnica, vzdrževanje proge in tehtalci. SDS vozovna delavnica

glede sofinanciranja čistilne naprave mesta Jesenice ni hotela izreči svojega mnenja, »ker zahteva pojasnilo, iz katerih virov bodo v železarni nakazana ta sredstva«. Pod razno so delavci od vodje oddelka zahtevali pojasnilo, zakaj ne dobivajo po dve delovni obleki letno. Povedal jim je, da so se zaščitna sredstva podražila za 300 odstotkov in je zato treba krčiti porabo do normalnih mej. Dejal pa je tudi, da je v primeru, če je delavec uničil obleko pri delu, pripravljen odobriti novo. Člani SDS lokomotivna delavnica so pod razno razpravljali o delovni disciplini, redu v garderobah, alkoholizmu ter o zaščitnih sredstvih.

Iz TOZD DRUŽBENA PREHRANA smo prejeli zapisnike SDS vodstva TOZD, restavracija železarne, samopostrežna restavracija, kantine ter samski domovi. Člani SDS vodstva TOZD so na sestanku 16. decembra v zvezi s čistilno napravo zastavili dvojce vprašanj: »Ali je možno, da letos ŽJ združi toliko sredstev, s tem da se bliža novo leto?« in »Do kdaj bo ta čistilna naprava zgrajena, ker se nam zdi, da je za tako veliko investicijo potrebno postaviti tudi rok dograditve.« SDS kantine se pod razno pritožuje zaradi neredne dostave čistil in drugih artiklov iz skladišča SR. SDS samski domovi vprašuje, kdaj in kje naj bi bila postavljena čistilna naprava.

Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA KOMERCIJALNE IN FINANČNE ZADEVE smo prejeli zapisnike SDS centralno skladišče, zunanja trgovina-nabava, domača prodaja, špedicija, računovodstvo prihodkov in odhodkov, računovodstvo osnovnih sredstev, finance in računovodstvo osebnega dohodka. SDS zunanja trgovina — prodaja je ponovno obravnavala škodo, ki nastaja na poslopiju, ker streha kljub večkratnim popravilom še vedno pušča. Prošijo (19. 12.) za učinkovito ureditev tega problema. SDS špedicija ugotavlja (17. 12.), da so pri preprečitvi težave zaradi pomanjkanja vagonov serije »T«. »Kljub našemu rednemu opominjanju na železnici«, pravijo, »morajo odpreme na naročene vagonne čakati še vedno nekaj dni, vendar ne po krivdi našega oddelka ali po krivdi Železnice, temveč zaradi splošnega pomanjkanja voz te serije.«

Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA KADROVSKE IN SPOŠNE ZADEVE TER INFORMIRANJE smo prejeli zapisnike SDS oddelka za zdravstvo in socialno varstvo, kadrovske sektor, sekretariat, oddelke splošne administracije — čistilke, CPSI, splošna varnostna služba 1, 2, 3 in 4 ter PGRČ. SDS oddelka za zdravstvo in socialno varstvo je na sestanku 23. decembra zastavila naslednje delegatsko vprašanje »SDS prosi za pisni odgovor, zakaj ni uravnavanje višine osebnega dohodka enkrat letno v enakih zneskih za vse plačilne kategorije? SDS meni, da neuravnavanje rasti osebnega dohodka še bolj povečuje razlike med grupami.« SDS splošna varnostna služba 1, 2, 3 in 4 so med drugim razpravljale o disciplini in delu SVS. Ugotavljajo, da se je, v določenih okvirih, izboljšala tako kvaliteta dela kot delovna disciplina, obenem pa tudi, da je treba poostriži kontrolo nad izvozom materiala iz ene TOZD v drugo ter kontrolo izhodov delavcev železarne in delavcev zunanjih organizacij, ki opravljajo v železarni določena izvajalska dela.

Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA EKONOMIKO, TKR IN NOVOGRADNJE smo prejeli zapisnike SDS oddelka za eko-

nomske analize in planiranje, organizacija dela, študij dela in nagajevanje raziskovalni oddelke, kontrola kvalitete, glavni laboratorij, mehanična delavnica, mehanska preskuševalnica, tehnološki laboratorij, vhodna kontrola surovin, spektrokemični oddelke, kemijski laboratorij HVB, OID, operativna novogradnja ter oddelke za operativno planiranje proizvodnje. SDS raziskovalni oddelke v zvezi s planskimi dokumenti meni, »da je sicer prav, da so seznanjeni z gradivom, vendar pa morajo odgovornost za pravilno pripravo planov prevzeti strokovnjaki in ne delavci s svojim glasom na SDS oziroma referendum«. Pripombe imajo tudi v zvezi s planiranim izboljšanjem kadrovske strukture. Po njihovem mnenju »v naslednjih petih letih ni nobene možnosti, da bi zagotovili takšno povečanje srednješolskega kadra (s 16 na 32 odstotkov ali več kot 900 delavcev) in kadra s poklicno šolo (s 26,2 na 52 odstotkov ali več kot 1500 delavcev)«. »Že sedaj vemo«, pravijo, »da tolikšnega števila učencev v šolah usmerjenega izobraževanja v jeseniški občini ni, zato je tako planiranje nesmiselno.« Pridobivanje bolj izobraženega kadra pa je po njihovi oceni problematično tudi zato, ker nagajevanje ne daje motivacije in stimulacije za dosego višje izobrazbe. Pod razno so obravnavali izločitve TOZD Monter Dravograd iz DO Železarne Jesenice. Ugotavljajo, da Železarna Ravne povezuje vso kovinsko predelovalno industrijo v koroški regiji, medtem ko Železarna Jesenice ne kaže težej za povezovanje s kovinsko predelavo v bližnji okolici, čeprav bi bilo to lahko koristno (ob pametnih proizvodnih programih) za obe strani in za občino kot celoto. SDS OŠDČ meni, da bi bilo izšolani kader, ki ga bo železarna rabila za normalno proizvodnjo, mogoče pridobiti s spodbudno študentsko politiko. SDS kontrola kvalitete se pritožuje, da so s strani sindikata slabo obveščeni o kulturnih in športnih prireditvah (vstopnice, smučarske karte). Od sindikata je zahtevala spisek tistih, ki so v zadnjih petih letih prejeli karte za smučanje (število kart razdeljenih po TOZD in DS). SDS glavni laboratorij je imela pripombe glede razprodaj preko sindikata. Zanima jih, zakaj cene niso ugodnejše. Pravijo tudi, naj bi se že vendarle enkrat poskrbelo za kulturnejši prevoz delavcev na delo in domov. SDS OID ni zadovoljna (18. 12.) z odgovorom poslovodnega odbora glede rešitve projekta arhiviranja tehnične dokumentacije. Rešitev projekta je po mnenju SDS treba vključiti v letni plan 1986. Tudi v zvezi s pripombami, ki so jih imeli glede razvida del in nalog, še vedno niso prejeli nikakršnega uradnega odgovora. Predlagala je tudi, naj bi v srednjeročnem planu železarne našlo svoje mesto tudi procesno vodenje proizvodnje, računalništvo, informacijski sistemi. V zvezi s čistilno napravo mesta Jesenice pa pripominjajo, da morajo strokovne službe prevzeti vso odgovornost glede predračunske vrednosti investicije in virov financiranja investicije. SDS operativna novogradnja meni, da bi bilo treba valorizirati višino enkratnih nagrad, katerih podeljevanje je v pristojnosti delavskega sveta TOZD.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

ŠTIPENDIRANJE PO NOVM

V tem mesecu smo lahko v javnih občilih zasledili nekaj poročil o tem, da naj bi bil marca sprejet nov samoupravni sporazum o štipendiranju. Letna naj bi, če ga bo do srede marca sprejelo vsaj dve tretjini delovnih organizacij, v nekaterih pogledih sedanji sistem štipendiranja prilagodil spremenjenim družbeno-ekonomskim razmeram.

»Stari« samoupravni sporazum je bil namreč sprejet pred približno desetimi leti, dokončno oblikovan pa v začetku osemdesetih. Že takrat je bilo slišati številne pripombe in pobude za dopolnitev. In kaj kmalu je postalo jasno, da brez sprememb ne bo šlo. Ta sporazum je namreč izrecno zapovedoval, da se štipendije lahko povišajo le enkrat letno. Izvršni odbor skupščine podpisnikov samoupravnega sporazuma je to določbo večkrat zavestno kršil, še posebej pa je ta praksa prišla do izraza lani z zaostritvijo socialno-ekonomskega položaja študentov. Tako je zaradi očitnega neskladja med normo in prakso leta 1983, s strani podpisnikov samoupravnega sporazuma o štipendiranju prišla pobuda o spremembi le-tega. O samoupravnem sporazumu, ki naj bi ga sprejeli letos, je bilo v Železaru že govora, vendar se mi zdi, da zaradi teže, ki jo sporazum ima, zahteva nekoliko obširnejšo in podrobnejšo obravnavo.

Katere so torej bistvene vsebinske novosti tega samoupravnega sporazuma? Prva novost, med vrsticami omenjena že v uvodu, je sprotna revalorizacija štipendij učencem in študentom glede na rast življenjskih stroškov. Štipendije tako ne bi več zaostajale za inflacijo, čeprav realno zadnjih pet let že zaostajajo. Druga bistvena novost pa je razširitev kroga tistih, ki imajo pravico dobiti štipendijo. Cenzus za pridobitev štipendije iz združenih sredstev je povečan s prejšnjih 55 % na 65 % povprečnega neto osebnega dohodka v SR Sloveniji, medtem ko je za kadrovske štipendije po novem sporazumu cenzus povprečni neto osebni dohodek v republiki. Samoupravni sporazum daje poudarek na kadrovske štipendije, saj študent ali dijak ne bo dobil štipendije iz združenih sredstev, če

ne bo prej zaprosil za kadrovske štipendije (v primeru, da bo za njegov poklic razpisana, seveda!). S tem sporazum sledi splošni težnji, da bi štipendijsko politiko iz socialne spremenili v kadrovske. Socialno funkcijo naj bi štipendije odigravale le še v mejnih primerih. Pa še opozorilo za tiste, ki ste do sedaj prejemali tudi razliko h kadrovski štipendiji: doslej je bil štipenditor, torej delovna organizacija, dolžan uveljavljati pravico do razlike, po novem sporazumu pa to pravico uveljavlja sam štipendist. Z novo lestvico točkovanja glede na uspeh so učenci in študentje stimulirani dosegati višje ocene. Tako bo tisti, ki bo dosegel povprečno oceno med 8 in 8,6, dobival dodatek v višini 5 % od povprečnega mesečnega osebnega dohodka v republiki, ugotovljenega za preteklo leto in povečanega za odstotek rasti osebnih dohodkov v tekočem letu. Odličnjaki, od 8,7 do 10, pa bodo dobili dodatek v višini 10 odstotkov. Ta dodatek ne bodo dobivali le učenci oz. študentje v prvih letnikih.

Večje razlike pa bodo po novem tudi med kadrovskimi štipendijami, in sicer glede na kraj bivanja v času šolanja. Tako bosta študenta, ki vpišujeta isto smer študija in sta štipendirana iz iste gospodarske veje, dobivala različni štipendiji, če bo eden od njiju iz Ljubljane (se pravi v kraju šolanja), drugi pa recimo iz Prekmurja. S tem bodo seveda manj razvite občine za kadrovske štipendije namenjale več sredstev kot razvite, vendar bo te razlike do neke mere izenačeval solidarnostni princip. V Kranju so, na primer, izračunali po novem sporazumu, da bodo za študente, ki se šolajo doma, plačevali glede na dosedanje stroške po indeksu 77, za študente, ki se v kraj šolanja vozijo, po indeksu 123, in za tiste, ki bivajo v kraju šolanja, po indeksu 155.

Dolžni smo še eno pojasniti! Novi sporazum predvideva tudi štipendije za posebej nadarjene učence in študente. Sem ne spadajo odličnjaki, pač pa tisti, ki bodo kot »posebej nadarjeni« ocenjeni po posebnih kriterijih. Le-ti bodo pripravljani po sprejetju sporazuma kot izvedbeni akt. In še zadnja bistvena novost, ki se nam obeta z novim samoupravnim sporazumom o štipendiranju: odslej bodo štipendisti dobivali štipendije za smer in ne, kot doslej, za stopnjo šolanja. To pomeni, da mora štipenditor učencu ali študentu omogočiti nadaljnje šolanje, če si ta to želi. S tem se sporazum približuje iniciativi po permanentnem izobraževanju in sedanjemu sistemu usmerjenega šolstva, ki je horizontalno in vertikalno mnogo bolj prehodno od klasičnega.

Da ni nihče popoln, nam pokaže tudi določilo, da je štipenditor dolžan štipendista zaposliti najkasneje dva meseca po zaključku šolanja, sicer slednji do štipenditorja nima nobenih obveznosti več. Želeli pa bi si, da bi ta člen od štipenditorja terjal, da štipendista obvezno zaposli za pripravniško dobo. Kajti brez le-te diplomant praktično nima popolne izobrazbe!

P. S.: Klub študentov jeseniške občine (KSJO) je v petek, 17. januarja, organiziral okroglo mizo na temo »Štipendiranje po novem«. Lahko rečemo, da je okrogla miza uspela, saj se je je udeležilo zadostno število študentov, s prisotnostjo pa so nas počastili tudi Ivan Puc, član predsedstva OK ZSMS, tov. Thalerjeva iz Samoupravne skupnosti za zaposlovanje ter tov. Dolganova iz Železarne Jesenice. Dogodek je na magnetofonski trak zabeležila novinarka Sonja Anderle z Radia Triglav. Debata je bila plodna, dogovorili pa smo se, naj bi pred sprejetjem samoupravnega sporazuma štipendisti obiskali delovne organizacije, kjer dobivajo štipendijo. Ker sam sporazum daje precej manevrskega prostora občinam skupnostim za zaposlovanje, smo si zaželeli tesnejšega sodelovanja v prihodnje.

Roman Lavtar

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

Merjenje temperature na soncu je povsem brez smisla. Dobljena vrednost ni temperatura zraka, temveč termometra in je odvisna od materiala in barve termometra. Čim temnejši je termometer (temna barva vpija več sončnih žarkov), tem višjo temperaturo bo kazal. Sajast termometer lahko v zraku s temperaturo 0° C kaže tudi 40° C in več.

Za domačo rabo, ko nimamo vremenske hišice, bomo izmerili temperaturo zraka bodisi tako, da bomo obesili termometer 2 metra nad tlemi (tako visoko stojijo termometri v vremenski hišici) v gosti senci ali pa v senci vrteli termometer nad glavo. Če merimo temperaturo zraka na oknu, pa čeprav na severni steni, so tako izmerjene temperature le približne. Zlasti pozimi se ob zidu, toplejšem od okolice, zrak dviga, okenski termometer torej kaže previsoko temperaturo.

Zemljiska površina vedno seva, oddaja torej toploto. Vendar jo podnevi več sprejme, kot odda, zato se ogreva in ima najvišjo temperaturo okrog poldneva. Ker smo rekli, da zrak segreva zemljiska površina, je na višini 2 metra temperatura zraka najvišja malo pozneje, večinoma okrog 14. ure. Popoldne ima sonce vedno manj moči, temperatura se niža, ker zemlja seva in se ohlaja. Ohlajanje traja do sončnega vzhoda, zato je temperatura zraka najnižja ob sončnem vzhodu. To pa velja le za lepo in mirno vreme. Ob prodirajočem toplem ali hladnem zraku, ob padavinah ali drugih hitrih spremembah se ta potek temperature poruši.

Dnevne temperaturne spremembe so izrazitejšje nad kopnim (največje nad neporashanim zemljiščem), ker se zemlja le na površini podnevi močno segreje in ponoči hitro ohladi. Drugače je ob morju, ki se podnevi počasneje, vendar globlje ogreva in ponoči le malo ohladi. Preden se odločimo za kraj bivanja v naravi, je dobro, če poznamo poleg poprečnih temperatur (te nam po vsem povedanem ne povedo dovolj) tudi ekstremne temperature oziroma, kolikšno je temperaturno nihanje.

Vlaga v zraku

Rekli smo že, da je v zraku vedno tudi več ali manj vodne pare. To ni tista para, ki se kadi iz lonca z vrelo vodo, temveč neviden plin. Voda v zraku je poleg tiste v plinastem stanju tudi v tekočem in trdnem stanju. Ti dve obliki vidimo. Oblaki so sestavljeni iz drobnih vodnih kapljic ali kristalčkov. Opazna pa je voda v obliki dežnih kapljic, megle, rose, ivja, snežink in še drugih oblikah. Količina vodne pare je odvisna od temperature zraka. Čim toplejši je zrak, tem več vodne pare obdrži v sebi. To nam pove podatek o maksimalni relativni vlagi. En kubični meter zraka ima pri temperaturi 20° C največ 17,5 grama vodne pare, medtem ko zrak pri 0° C vsebuje le še 4,6 grama. Relativna vlaga nam pove, koliko vodne pare je v zraku pri neki temperaturi. Za zgoraj omenjena podatka je zrak nasičen, torej je relativna vlaga 100-odstotna. Temperaturo, pri kateri je zrak nasičen, imenujemo rosišča. Podatek o absolutni vlagi nam pove, koliko gramov vodne pare je dejansko v zraku.

Če se nasičeno vlažen zrak ohladi, se mora nekaj vodne pare izločiti. Rekli smo namreč, da hladnejši zrak lahko obdrži manj vodne pare. Vsi pojavi izločanja vodne pare iz zraka se torej dogajajo zaradi ohlajanja zraka (rosa, megla, oblaki, dež).

Ko se zrak ohladi do temperature rosišča, se prične vodna para izločati. Nasičena vodna para pa potrebuje nekaj, na kar se izloči — zgosti ali kondenzira. Pri tleh je ob rosi ali slani rastlinje, v zraku pa so kondenzacijska jedra (prah, hlapi kislin, kristalčki soli in podobno). Okrog teh jeder se prične kondenzirati zelo drobne kapljice. Tako nastane megla, če je teh drobnih kapljic toliko, da se vidnost zmanjša pod 1000 metrov. Vodne kapljice pa so lahko tudi podhlajene (do minus 30° C) in ob dotiku s predmetom v hipu primrznejo — to je ivje.

Kako merimo vlago v zraku? Govorili bomo le o merjenju relativne vlage, ker je za nas pomembnejša. Na nekatere snovi vpliva vlaga tako, da se krčijo ali širijo (las, konoplina vrv). V meteorologiji se uporablja preprosta naprava higrometer na las. Las se ob višji relativni vlagi raztegne, ob nižji pa skrči in po mehanizmu zavrti kazalec na higrometru.

Nastanek oblakov

Tudi oblaki so kot megla sestavljeni iz drobnih vodnih kapljic in nastanejo zaradi zgostitve (kondenzacije) pri ohlajitvi zraka. Nastanek pa je vendarle različen. Megla nastane zaradi ohlajitve zraka pri tleh, oblaki pa zaradi ohlajanja zraka pri dvigavanju. Zrak se dviga iz različnih vzrokov. Ko piha veter proti gorski pregradi, se zrak dvigne čeznjo. Tako nastanejo oblaki ob vrhovih gora ali grebenih, če je bil zrak tako vlažen, da je postal zaradi dviga nasičen.

S KAKŠNIMI RAZLIČNIMI OBČUTKI SPREJEMAMO KNJIGO!

Včasih me ta beseda razveseli, spet drugič me kar trese od groze.

Rad slišim za knjigo in jo tudi vzamem v roke, le da ni to knjiga, o kateri mi govorijo starši ali jo priporoča tovarišica v šoli. Tu mislim na prave knjige, na učbenike in celo zvezki so jim včasih grozljivo podobni. Vse to obvezno branje, ki bi se mu pravilneje reklo učenje, mi je vse prej kot v veselje.

Na srečo pa na svetu niso le šolske knjige, temveč tudi tiste »ta prave«, ki jih imam rad in so tako zanimive. Teh ne nosim vsak dan v šolo in jih tudi vsak dan ne gledam. Toda v moji sobi so, živijo z menoj. Kadar pride pravi trenutek, jih vzamem v ro-

ke in takrat me le težka kda spravi proč. Čudno, ob prebiranju knjig, ki si jih sam izberem, nikoli ne postanem naveličan, utrujen in zaspan.

Uroš Pavlovič, 7. r.
Literarni krožek,
OŠ 16. december
Mojstrana

ZAKAJ?

Svoboda — beseda, izrečena v vseh jezikih sveta. Beseda, za katere uresničitev se borijo še mnogi narodi po vsem svetu. Mladi se mogoče ne zavedamo prav, kaj to pomeni. Ne vemo, ker nismo doživeli vojne.

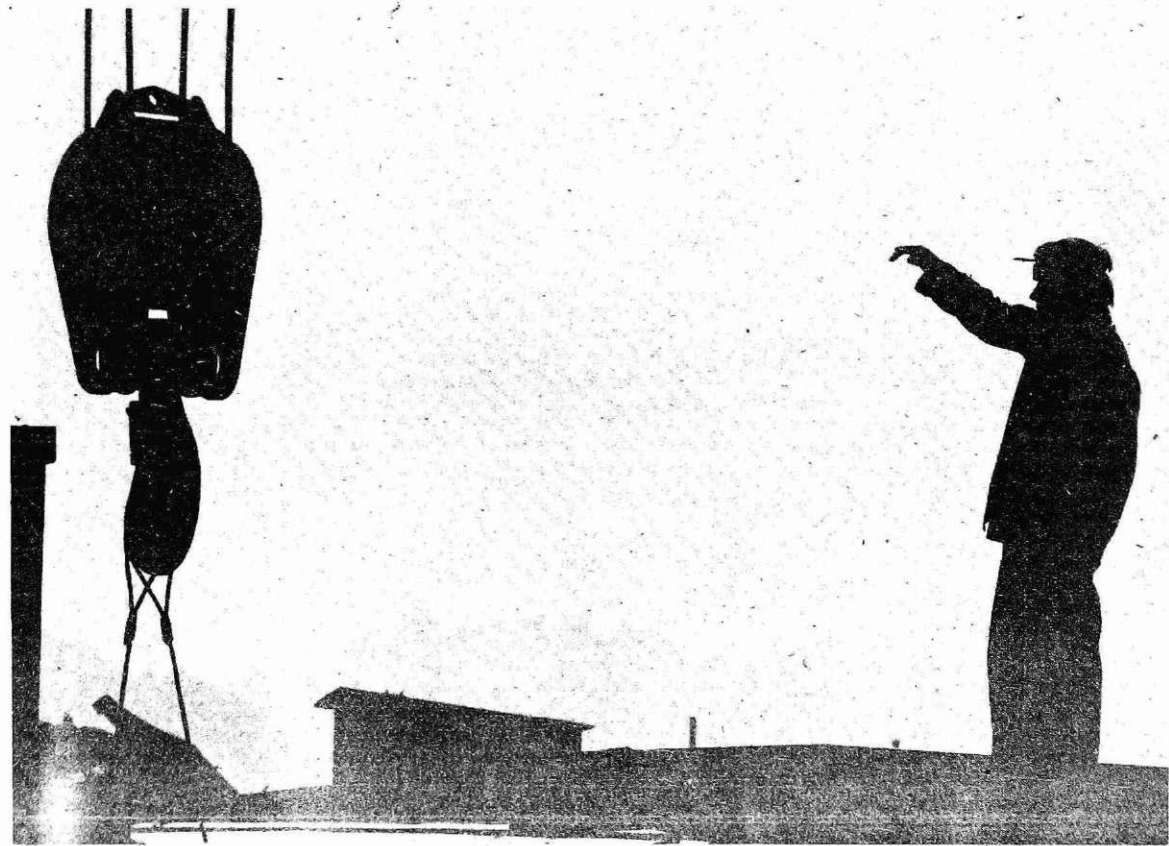
Vojna! Mnogi izmed nas jo poznamo samo s TV ekrani. Toda, kaj če jo bomo morali doživeti? Da, lahko jo doživimo. Lahko doživimo vse vojne strahote. Morda nam bo bomba pred očmi ubila mater ali očeta, bra-

ta ali sestro. Morda bomo gledali, kako se ruši svet, izumirajo najinteligentnejša bitja na zemlji, ljudje? Bomo res uničili sami sebe? Razmere za to so najugodnejše. Če bo prišlo do tega, kdo bo prevzel krivdo? Kdo bo odgovoren za prezgodnjo in nasilno smrt več milijard ljudi? Ne, saj sploh ni treba, da bi bil kdo odgovoren. Pred kom naj bi sploh odgovarjal? Pred pepelom?

Bo res ostal samo pepel za tako visoko razvito civilizacijo? Bo res ostal samo pepel za več milijardami ljudi? Bo res ostal samo pepel za več milijonskimi mesti? Bo res ostal samo pepel zaradi gole želje po premoči?

Zakaj so pravzaprav vojne? Zaradi sle po krvi, premagovanju, poniževanju, ubijanju? Zato? Zakaj se igrate z nami? Tisoče in tisoče ljudi sprašuje, vpije: »Zakaj se igrate z nami?«

Romana Purkart, 7. b.
OŠ prof. dr. Josipa Plemlja
Bled

Dvigaj malo! (foto: B. Grce)

RAZPIS ZA VPIS V OBLIKE IZOBRAŽEVANJA IN IZPOPOLNJEVANJA ZA ŠOLSKO LETO 1985/86

VIZ — TOZD Delavska univerza Viktor Stražišar Jesenice, Trg Toneta Čufarja 1, telefon 81-072, vpisuje vsak dan, razen sobote, od 7. do 14. ure, v naslednje oblike izobraževanja in izpopolnjevanja:

- v osnovno izobraževanje za odrasle od 1. do 8. razreda osnovne šole. Šolanje je brezplačno, razen učbenikov.
- pripravljalne tečaje za preizkus znanja za vpis na višje in visoke šole v šolskem letu 1986/87.
- evidentiranje za vpis v vzgojnoizobraževalni program prometno-transportni tehnik. Šolanje traja 4 leta.
- intenzivne jezikovne tečaje:
  - slovenščine,
  - nemščine,
  - angleščine,
  - italijanščine,
  - francoščine,
  - nemščine in angleščine za predšolske in šolske otroke (od 8. do 10. leta in od 11. do 14. leta starosti)
- specializirane jezikovne tečaje za potrebe OZD (npr. trgovske in gostinske delavce itd.).
- tečaje šivanja in krojenja:
  - nadaljevalni,
  - začetni,
  - specializirani.
- Delavska univerza opravlja tiskarske storitve za potrebe OZD in druge zainteresirane uporabnike.

Če bo dovolj kandidatov za razpisane oblike izobraževanja iz posameznih krajevnih skupnosti (Zirovnica, Dovje-Mojstrana in kranjska gora), bodo le-te izvedene v omenjenih krajevnih skupnostih.

Prijave za vpis sprejemamo do začetka oblik izobraževanja in izpopolnjevanja ob delu in za delo.

O SAMOUPRAVNEM ODLOČANJU

Eno zanimivejših poglavij Kritične analize političnega sistema socialističnega samoupravljanja se ukvarja s problematiko razvijanja samoupravnega odločanja. Kritična analiza obravnava znotraj tega poglavja tudi odločanje delavcev v organizacijah združenega dela. Ker se tudi v Železarni soočamo s problemi na področju samoupravnega odločanja (npr. vse prevečkrat se dogaja, da nimamo jasno opredeljenih pogojev za sprejemanje odločitev, vse prevečkrat se samoupravno sprejete odločitve ne uresničujejo itd.), velja nekoliko podrobneje predstaviti ta del Kritične analize.

V oceni stanja Kritična analiza ugotavlja naslednje slabosti pri odločanju delavcev v združenem delu:

1. Odločanja delavcev v združenem delu ne spremlja uresničevanje ustavnega načela, da je odločanje z osebnim izjavljanjem in odločanje preko delegatov in delegacij enoten proces uresničevanja pravic delavcev v združenem delu. **Tudi delegatsko odločanje je neposredno odločanje.** V tem je bistvo spremembe prejšnjega predstavniškega sistema v delegatski sistem.

2. Z osebnim izjavljanjem se odloča tudi o vprašanjih, ki ne sodijo med neodtujljive pravice delavcev, pogosto pa delavci z osebnim izjavljanjem odločajo večkrat tudi o istem vprašanju (npr. o planskih dokumentih), pri čemer se s tem ne krepki odgovornost za sprejem teh odločitev in njihovo izvajanje.

3. Zbori delavcev so pogosto formalnost, saj se z njimi zakriva odgovornost poslovnih organov, delavskih svetov in delegacij. Čeprav oblike osebnega izjavljanja, posebej zbor delavcev, veljajo za »vrhunec demokracije«, pogosto prihaja na njih do manipuliranja s premalo obveščenimi delavci in so oblika, preko katere poslovnih organi vsiljujejo svoja stališča.

4. Pogosto prihaja do **zoževanja kompetenc delavskega sveta**, omejevanja njegove vloge pri dajanju formalnega soglasja in do preraščanja delavskega sveta v izvršilni organ za izvajanje odločitev, ki se sprejemajo z osebnim izjavljanjem. Na ta način imajo odločilno besedo pri odločanju pogosto poslovodni organi.

5. V samoupravnih splošnih aktih niso natančno določene in razmejene posamezne funkcije: upravljanje, poslovodna funkcija, strokovno predlaganje in odločanje, kar precej otežuje izostrovanje odgovornosti nosilcev teh funkcij. Ni dovolj razvita odgovornost poslovnih organov, še posebej pa kolektivna odgovornost kolegijskih poslovodnih organov za kakovost predlogov, ki jih de-

lavci sprejemajo z osebnim izjavljanjem in preko delavskega sveta.

Te kritične ocene so v drugem delu Kritične analize političnega sistema dopolnjene s **predlogi nujnih sprememb**. Oglejmo si jih nekoliko natančneje.

V začetku daje Kritična analiza nekaj splošnih političnih usmeritev: v vseh oblikah organiziranja združenega dela je treba zagotoviti izražanje interesov delavcev in njihovo demokratično usklajevanje, krepitev odgovornosti, strokovno zasnovanost predlogov samoupravnih sklepov, učinkovite in smotrne oblike samoupravnega odločanja delavcev, pravočasno in dosledno uresničevanje samoupravnih sklepov in nadziranje izvajanja le-teh; — razvijati odločanje z osebnim izjavljanjem in odločanje preko delegatov kot enakopravnih in povezanih oblik neposrednega odločanja; — zagotoviti bolj smotrno odločanje z uveljavljanjem načela, da delavci z osebnim izjavljanjem ne odločajo dvakrat o istem vprašanju, oziroma da tedaj, kadar delavski svet delovne organizacije ali širše oblike samoupravne organiziranosti odloča o vprašanju, ki so urejena s samoupravnimi sporazumi ali drugim splošnim aktom, sprejetim z osebnim izjavljanjem, že obstaja soglasje delavcev v temeljnih organizacijah.

Konkretno pa Kritična analiza predlaga naslednje:

1. Določiti, katere so **neodtujljive pravice delavcev** na podlagi pravice dela z družbenimi sredstvi in zagotoviti, da delavci o teh pravicah odločajo z referendumom (nujna je natančna opredelitev ustreznih določil zakona o združenem delu).

2. Treba je zagotoviti, da se o istem vprašanju ne bo odločalo večkrat. Delavski sveti v delovni ali sestavljeni organizaciji združenega dela naj sprejemajo sklepe o uresničevanju pravic delavcev ali samoupravne splošne akte o vprašanjih, ki so urejena s samoupravnimi sporazumi o združevanju v delovno in sestavljeno organizacijo ali z drugimi samoupravnimi sporazumi, sprejetimi na referendumu, ali z drugo obliko osebnega izjavljanja (nujno je preveriti določila Ustave SFRJ in Zakona o združenem delu).

3. Neposredno odločanje z referendumom se uporablja le za globalne, na primer srednjeročne razvojne odločitve. Izvajalske odločitve pa naj bi sprejemali delavski sveti.

S samoupravnimi sporazumi o združevanju dela delavcev v temeljno organizacijo je treba določiti, o katerih samoupravnih sporazumih o združevanju v širše oblike združevanja dela in sredstev bodo delavci

odločali z referendumom in o katerih prek delegatov v delavskem svetu.

4. Zbor delavcev praviloma določa smeri za reševanje vprašanj, izjemoma pa odloča tudi o konkretnih vprašanjih. Izključiti je treba možnost, ki jo nudi Zakon o združenem delu, da zbor delavcev sprejema samoupravne splošne akte, s katerimi se urejajo medsebojni odnosi.

5. Delavci morajo biti pravočasno, objektivno obveščeni o dejstvih, podatkih in drugih zadevah, pomembnih za njihovo odločanje. Zato so odgovorni organi upravljanja, poslovodni organi, strokovne službe, delegacije in delegati, izvršni in upravni organi skupščine družbenopolitičnih skupnosti in strokovne službe SIS.

6. Okrepiti je potrebno avtoriteto delavskega sveta kot organa upravljanja. Odloča naj o vseh zadevah, o katerih se ne odloča z osebnim izjavljanjem. Delavski svet mora usklajevati delo delegacij in drugih samoupravnih organov v temeljni organizaciji, še zlasti tedaj, kadar se določajo smernice in stališča do zadev, ki se nanašajo na pogoje gospodarjenja ter na pridobivanje in delitev dohodkov, o katerih se odloča v skupščini družbenopolitične skupnosti.

Delegati v delavskem svetu delovne in sestavljene organizacije so dolžni, da od delavskega sveta ustrezne temeljne organizacije pravočasno zahtevajo smernice za svoje delo.

S samoupravnimi sporazumi o združevanju temeljne v delovno organizacijo je treba opredeliti način in postopek za sprejemanje sklepov delavskega sveta delovne organizacije o uveljavljanju neodtujljivih pravic delavcev v temeljni organizaciji, ki se sprejemajo s soglasjem. Na posvetu za aktiviste socialistične zveze se je Vinko Kastelic opredelil za pospešeno uveljavljanje načela delavskih arbitraž, v katere bi vključili strokovnjake in znanstvenike, ker moramo ob odločitvah zagotavljati predvsem njihovo optimalnost. Z načelom preglasovanja, kakor ga predlaga zvezni zakon o planiranju, ne bomo prišli do hitrejših in učinkovitejših rešitev.

7. Nosilce poslovnih in strokovnih funkcij je treba v okviru njihove pristojnosti čim bolj osamosvojiti, hkrati pa tudi povečati njihovo odgovornost za kakovost in učinkovitost dela. Samoupravni, poslovodni in strokovni organi so dolžni, da o svojem delu in rezultatih poslovanja v vsakem obračunskem obdobju obveščajo delavce, da lahko ti na svojem zboru ocenjujejo uspešnost njihovega dela in ugotavljajo njihovo odgovornost.

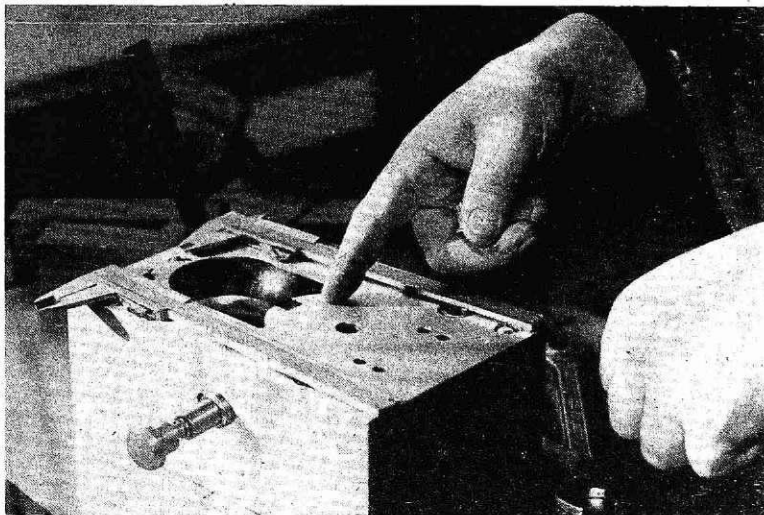
Na omenjenem posvetu je Vinko Kastelic dejal, da smo v sedanjem sistemu silili delavce v razsojanje o strokovnih zadevah. Delavci naj odločajo predvsem o učinkih. Tisti, ki oblikujejo in predlagajo določene rešitve, morajo delavce dobro seznaniti s predvidenimi učinki le-teh, na primer kakšna bo akumulacija, kakšni bodo osebni dohodki, delovne razmere itd. Nadalje je dejal, da je treba težnje po poudarjeni vlogi in povečanju pristojnosti poslovodnih organov idejno in strokovno temeljito proučiti, kajti vedeti moramo, kdaj gredo v pozitivno smer, kdaj pa

gre le za prekrit poskus pridobiti si čim več oblasti nad delavci.

Nadalje Kritična analiza meni, da je potrebno s samoupravnimi splošnim aktom obdelati vsebino poročila, ki ga pripravi poslovodni organ o poslovanju in izpolnjevanju razvojnih načrtov, ter način ocenjevanja njegovega dela.

Delovno mesto in razmerje naj bo zagotovljeno samo tistim delavcem, ki redno in kakovostno izpolnjujejo delovne obveznosti. Temeljne organizacije naj bi se hitreje znebile tistih delavcev, ki grobo kršijo delovno disciplino, ne izpolnjujejo uspešno delovnih obveznosti ali s svojim delom ne pripomorejo k smotrnemu izkoriščanju družbenih sredstev. Hkrati je treba izoblikovati mehanizem, ki bo preprečeval manipulacije, zlorabljanje pooblastil in »šikaniranje« delavcev.

Ivan Puc
CENTER ZA
PROUČEVANJE
SAMOUPRAVLJANJA
IN INFORMIRANJE

Orodje za izdelavo verižnih členov (foto: B. Grce)

DRUŽBENOPOLITIČNE ORGANIZACIJE

Zveza komunistov kot hegemon revolucije je vodila institucionalizacijo političnega sistema. Svojo aktivnost — to pa velja tudi za druge družbenopolitične organizacije — je osredotočila na zagotavljanje formalnega uveljavljanja političnega sistema (npr. zagotavljanje sklepčnosti delegatskih teles), pri realizaciji vsebine njegovega delovanja pa ni bila uspešna.

V okviru Kritične analize političnega sistema socialističnega samoupravljanja je bil izdelan separat, namenjen obravnavi subjektivnih sil v političnem sistemu. Separat je v razpravi na zveznem družbenem svetu doživel ostre in upravičene kritike (Miloš Prosenca na seminarju za aktiviste socialistične zveze). Izboljššan in dopolnjen tekst pa je po mnenju Prosenca najslabši del Kritične analize, še vedno pa je dovolj tehtna podlaga, da v razpravi ugotovitev analize povežemo s praktičnimi izkušnjami.

V prvem delu Kritična analiza (v oceni stanja) dovolj ostro, vendar pa premalo analitično, kritizira subjektivne sile in še posebej družbenopolitične organizacije. Oglejmo si nekatere najznačilnejše in najkritičnejše ugotovitve, seveda z namenom, da jih ovrednotimo in primerjamo s svojimi lastnimi izkušnjami.

Zaradi pasivnosti družbenopolitičnih organizacij in njihovega neustreznega delovanja znotraj sistema, ni prišlo do nujnih ekonomskih in političnih sprememb, s katerimi bi spremenili obstoječa razmerja moči družbenih sil in izpodrivali tehnobirokratski monopol v korist delavskega razreda.

Idejnopolično delovanje subjektivnega dejavnika v celoti, posebej pa zveze komunistov, ni bilo dovolj usmerjeno k zagotavljanju nujnih družbenih pogojev, da bi v praksi zaživel sistem družbene reprodukcije, zasnovan na ustavnem položaju delavcev, da upravljajo in razpolagajo s presežkom dela in uresničujejo samoupravno združevanje dela in sredstev. Družbenopolitične organizacije niso pravočasno in dovolj natančno gradile idejnopolični temeljev in spodbujale delo, posebej v delegatsko-skupščinskem sistemu.

Aktivnost organov in teles družbenopolitičnih organizacij je pogosto obremenjena s parcialnimi interesi okolij, v katerih delujejo, kar upočasnjuje oblikovanje skupnih stališč in spoznavanje ter upoštevanje širših in dolgoročnih interesov.

Družbenopolitične organizacije niso s konkretnimi idejnopoličnimi in vzgojnimi ukrepi do svojih članov in članov lastnih organov, kakor tudi z javno kritiko, dovolj opozarjale in

dajale pobude za sprožanje postopkov za ugotavljanje odgovornosti (za stavke, odpoklic, zamenjave), kakor tudi za prevzemanje drugih družbenih sankcij, s čimer bi preprečevale in odpravljale deformacije in nezazeleno ravnanja.

Družbenopolitične organizacije še vedno delujejo predvsem kot zunanja sila, zunaj institucij in razmerij, ki jih je treba graditi v političnem sistemu.

Stališča družbenopolitičnih organizacij v glavnem ostajajo splošna, deklarativna in premalo oprta za interese članstva. Ni organiziranih pobud in akcij družbenopolitičnih organizacij preko njihovih delegacij in delegatov v institucijah političnega sistema.

V mnogih okoliščinah se aktivnost organizacij in organov Zveze komunistov omejuje na ozko delovanje preko poslovnih in državnih organov, pogosto pa tudi v povezavi z njimi. (Vodje, funkcionarji samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij sestavljajo dominantno neformalno skupino, ki predstavlja prevladujočo karakteristiko jugoslovanske delovne organizacije, op. IP)

Organi ZK so obremenjeni z operativnimi upravljaljskimi funkcijami, zato so pod stalnim pritiskom parcialnih in partikularnih interesov ožjih in širših družbenopolitičnih skupnosti.

V drugem delu (Predlogi) skuša Kritična analiza v posameznih poglavjih, posebej pa še v samostojnem poglavju, operacionalizirati zgornjo kritično oceno v predloge. Iz kopice bolj ali manj znanih ocen, ugotovitev, predlogov in nalog velja poudariti (Kriterij je delovanje družbenopolitičnih organizacij v organizacijah združenega dela) predvsem naslednje:

1. Dejavnost družbenopolitičnih organizacij mora biti osredotočena na politično pripravljane samoupravne odločanja in na zagotavljanje objektivnega in pravočasnega obveščanja, kar bo pripomoglo k usklajevanju interesov delavcev, k spoznavanju interesov drugih delov združenega dela in delavskega interesa v celoti, pa tudi k skupnim in širšim družbenim interesom. Pri

tem je njihova naloga izoblikovati idejnopolične temelje za reševanje posameznih vprašanj, pomembnih za samoupravno odločanje in izvajanje sprejetih sklepov, kakor tudi posredovati in s tem onemogočiti blokado ali manipulacije v procesu samoupravnega odločanja.

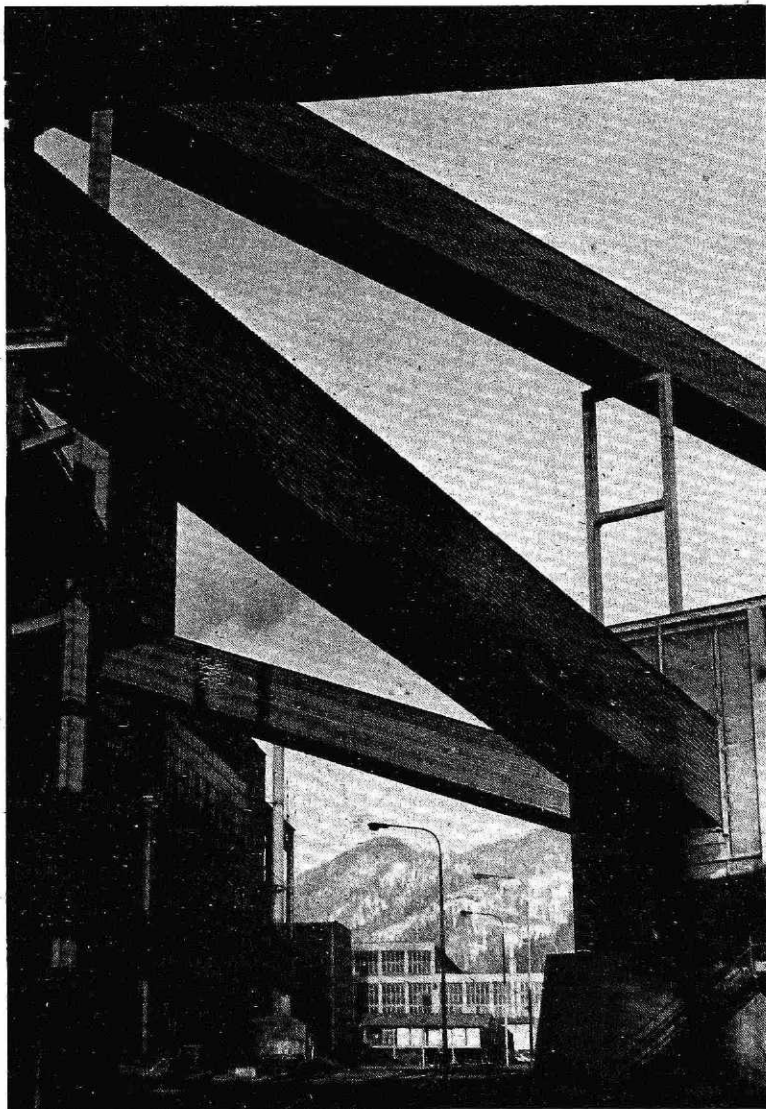
2. Družbenopolitične organizacije, še zlasti sindikati, morajo poskrbeti za politične priprave na referendum in njegovo ponovitev.

3. Družbenopolitične organizacije, še zlasti sindikati, morajo s konkretnimi akcijami pripomoči k temu, da bodo delavci neposredno prek organov upravljanja in organov samoupravne delavske kontrole redno in učinkovito nadzorovali sprejemanje in izvajanje posameznih samoupravnih sklepov in samoupravnih splošnih aktov. S svojo podporo in sodelovanjem z organi samoupravne delavske kontrole morajo pripomoči k uveljavljanju njihovih družbenih funkcij, samostojnosti in odgovornosti. Nujno jih je treba spodbujati k sodelovanju z organi upravljanja, sodišči združenega dela, družbenimi prevobrnilci samoupravljanja, preprečevati pritiske in manipulacije z organi samoupravne delavske kontrole in njenimi člani, ... hkrati pa jim omogočiti, da od ustreznih organov družbenega nadzora in kontrole ter drugih ustreznih institucij zahtevajo podatke in mnenja, potrebne za uspešno opravljanje njihovih funkcij.

4. Družbenopolitične organizacije morajo sistematično spremljati problematiko, s katero se ukvarjajo delegacije in delegatska telesa, zavzemati do te problematike stališča v skladu s svojimi temeljnimi idejnopoličnimi opredelitvami. Še posebej do tistih vprašanj, ki so tesno povezana s pridobivanjem in razporejanjem dohodka in z vzpostavljanjem odnosov svobodne menjave dela.

5. V predkandidacijskem postopku (ti ravno potekajo, op. IP) je treba analizirati delo delegacij, delegatov in nosilcev javnih, samoupravnih in drugih družbenih funkcij v predhodnem delegatskem mandatu; določiti vprašanja, ki bi jih kazalo reševati v naslednjem obdobju in na širši podlagi evidentirati možne kandidate za člane delegacij in delegate.

Ivan Puc
CENTER ZA
PROUČEVANJE
SAMOUPRAVLJANJA
IN INFORMIRANJE

Aglomeracija (foto: I. Kučina)

MOŽNI KANDIDATI ZA NOSILCE DRUŽBENIH IN DELEGATSKIH FUNKCIJ V OBČINI JESENICE

SZDL Jesenice je razširjeni seji 24. januarja sprejelo OŽII PREDLOG MOŽNIH KANDIDATOV ZA NOSILCE DELEGATSKIH IN DRUŽBENIH FUNKCIJ V OBČINI JESENICE.

Seznam vseh evidentiranih in ožji predlog služita kot gradivo na TEMELJNIH KANDIDACIJSKIH KONFERENCAH za obravnavo in opredelitev z glasovanjem do predlaganih možnih kandidatov za vodilne in druge funkcije v skupščini občine in skupščinah občinskih samoupravnih interesnih skupnosti.

DRUŽBENOPOLITIČNA SKUPNOST

Predsednik skupščine
BARTELJ Božidar, 1940, Zabrznica 44/b, dipl. ing. met., Železarna Jesenice, DSSS TKR-NG, Podpredsednik PO Železarna.

Medja Jakob, 1928, C. maršala Tita 1/a, dipl. ing. met., Železarna, DSSS TKR-NG, vodja OTK, Železarna.

Podpredsednik skupščine
BIČEK Stanislava, 1938, C. Tavčarja 4, predmetna učiteljica, Splošna bolnica Jesenice.

ILENIČ Mili, 1940, S. Bokala 9, predmetna učiteljica, VIZ TOZD OŠ Tone Čufar Jesenice.

SERŠEN Albina, 1943, C. Tavčarja 3/b, predmetna učiteljica, VIZ TOZD OŠ Prežihov Voranc Jesenice.

Zbor združenega dela

Predsednik
KOTNIK Franci, 1951, Kurirska pot 6, ing. stroj., Carinarnica Jesenice.

Podpredsednik
SLAMNIK Julka, 1940, Titova 4/a, ekonomski tehnik, Železarna — DSSS TKR-NG.

Zbor krajevnih skupnosti

Predsednik
JELINCIČ Janez, 1943, Podkoren 45, metalurški tehnik, Industrija plastičnih izdelkov Jesenice.

Podpredsednik
TELALOVIČ Ahmed, 1949, Hrušica 151, elektro inženir, Železarna — TOZD Vzdrževanje.

Družbenopolitični zbor

Delegacija OK ZKS:
1. BRADIČ Romana, 1948, Jesenice, Titova 22, ekonomist, Železarna TOZD Družbena prehrana.

2. KELIČ Oto, 1940, Jesenice, Titova 22, inž. org. dela, Železarna, DSSS TKR-NG.

3. MIKLIČ Anton, 1947, Mojstrana, Veliki Breg 17, met. tehnik, Železarna, DSSS KSI.

4. MEŽEK Igor, 1955, Žirovnica 107, dipl. strojni inženir, Železarna TOZD Remontne delavnice.

5. PINTAR Vera, 1949, C. Tavčarja 1/a, gimn. maturant, OK ZKS Jesenice.

Delegacija OS ZSS:
1. DEŽMAN Anton, 1945, Bled, Cankarjeva 20/a, dipl. pedagog, VIZ TOZD OŠ Gorenjski odred Žirovnica.

2. DROLC Marjan, 1944, Žirovnica, Breg 65, strojni tehnik, Železarna TOZD Plavž.

3. SODJA-KOMLIJANEC Vitomira, 1952, Jesenice, Tomšičeva 48, dipl. ekonomist, Golica, DSSS.

4. PIBER Sašo, 1947, Udarca 10, strojni inženir, Železarna TOZD HV Jesenice.

5. VEBER Marjan, 1952, Jesenice, Alojza Travnja 9, natak, Gorenjska TOZD Gostinstvo Jesenice.

Delegacija OK SZDL:
1. ERJAVŠEK Valentin, 1923, Hrušica 160, ekonomist, upok.

2. GOMILŠEK Majda, 1940, Tomšičeva 8, adm. tehnik, Železarna, DSSS KO-FI.

3. KALAN Alojz, 1932, Jesenice, Titova 1/a, dipl. met. inž., OK SZDL Jesenice.

4. SVETLIN Milan, 1948, Jesenice, C. 1. maja 20, višji upravni delavec, Železarna, DSSS TKR-NG.

5. ŠTRAVS Jože, 1946, Jesenice, C. Bratov Stražišar 17, met. tehnik, Kovinar DSSS.

Delegacija OK ZSMS:
1. KLINAR Danilo, 1954, Žirovnica, Breg 127, stroj. inženir, Železarna DSSS TKR-NG.

2. POŽAR Anton, 1958, Rateče 189, kemijski tehnik, OK ZSMS Jesenice.

3. PUC Ivan, 1958, Jesenice, Murova 25, dipl. sociolog, Železarna, DSSS KSI.

Delegacija OO ZZB NOV:
1. ŠOBERL Ciril, 1927, Jesenice, Vikt. Kejžarja 7, strojni tehnik, upokojenec.

2. TREVEN Franc, 1912, Jesenice, Otmarija Novaka 2, upokojenec.

3. VIDIC Vlasta, 1925, Žirovnica, Selo 7, organizator dela, upokojenka.

Predsednik
VIDIC Vlasta

Podpredsednik
ŠTRAVS Jože

I. SAMOUPRAVNE INTERESNE SKUPNOSTI

Skupnost socialnega skrbstva

Predsednik skupščine:
SVETLIN Danilo, 1944, Mladinska

Predsedstvo OK
SZDL Jesenice je razširjeni seji 24. januarja sprejelo OŽII PREDLOG MOŽNIH KANDIDATOV ZA NOSILCE DELEGATSKIH IN DRUŽBENIH FUNKCIJ V OBČINI JESENICE.

Podpredsednik skupščine:
FON Franci, 1938, Jesenice, Tomšičeva 70/b, Železarna, DSSS KSI.

TUŠAR Albina, 1941, Jesenice, Bl. Dobrava 16/b, dipl. sociolog, Železarna DSSS KSI.

Zbor izvajalcev
Predsednik:
BERGANT Veronika, 1953, Jesenice, C. Borisa Kidriča 11, socialni delavec, Center za socialno delo Jesenice.

Namestnik predsednika:
PIRIH Karmen, 1957, C. Revolucije 5, višja med. sestra, Dom upokojencev »dr. Franc Bergelj« Jesenice.

Zbor uporabnikov
Predsednik:
MIKO Angelca, 1948, Ukova 12, medicinska sestra, OZG, TOZD Obratna ambulanta Jesenice.

Namestnik predsednika
KOCIJANČIČ Rudi, 1958, C. Revolucije 10, medicinski tehnik, Železarna Jesenice.

Zdravstvena skupnost

Predsednik skupščine
AŽMAN Daniel, 1953, Jesenice, Blejska Dobrava, mag. ekonomije, DSSS KO-FI, Železar.

Podpredsednik skupščine
BERNIK Alma, 1943, Žirovnica, Selo 40, Gorenjske bolnišnice, TOZD Bolnica Jesenice.

ŠTRAVS Simona, 1960, Hrušica 41, dipl. pravnik, SCT TOZD ELIM Jesenice.

Zbor uporabnikov
Predsednik
MALEJ Matevž, 1931, C. Revolucije 7, ekonomski tehnik, Železarna, DSSS KO-FI.

Nam. predsednika
PLEŠ Vanjo, 1949, Kosova ul. 5, dipl. ekonomist, Ljubljanska banka, TBG — PE Jesenice.

Zbor izvajalcev
Predsednik
ČEH Branimir, 1946, Radovljica, Ul. S. Gregorčiča 19, spec. splošne medicine, OZG, TOZD Obratna ambulanta Železarne Jesenice.

Nam. predsednika
MEŽEK-KOMAN Zdravka, 1951, Žirovnica, Žirovnica 107, specialist-ginekolog, Gorenjske bolnišnice TOZD Splošna bolnica Jesenice.

Skupnost otroškega varstva
Predsednik skupščine
VISTER Metka, 1950, Jesenice, Titova 2/a, ekonomski tehnik, Iskra TOZD PTN Bl. Dobrava.

Podpredsednik skupščine
BURNIK Nada, 1941, Jesenice, Tavčarjeva 6, vzgojiteljica, VIZ TOZD VVO Jesenice.

RADINOVIČ Rade, 1957, Lipce 5, likovnik, OK ZSMS Jesenice.

Zbor uporabnikov
Predsednik
TREVEN-VULELIJA Stanka, 1947, Jesenice, Pot O. Novaka 2, ekonomist, Gorenjska DSSS.

Nam. predsednika
NAROB Andreja, 1943, Razgledna pot 8/a, ekon. tehnik, Gradis TOZD GE Jesenice.

VOH Vera, 1951, Jesenice, C. Cirila Tavčarja 8, ekonomist, Železarna, DSSS TKR-NG.

Zbor izvajalcev
Predsednik
PREZELJ Olga, 1940, Jesenice, Tomšičeva 107, VIZ TOZD VVO Jesenice.

Nam. predsednika
ŠKRILEC Sabina, 1941, Bokalo 16, vzgojiteljica, VIZ TOZD VVO Jesenice.

Izobraževalna skupnost

Predsednik skupščine
ŠČAVNIČAR Ivo, 1952, Jesenice, Titova 18, dipl. inž. teh. mat., Železarna, DSSS TKR-NG.

Podpred. skupščine
DOLGAN Božena, 1937, Čopova ul. 10, prof. ind. pedagogike, Železarna, DSSS KSI.

MURŠEC Damjana, 1955, Bl. Dobrava 71, dipl. org. dela, Železarna, DSSS KSI.

MURŠEC Damjana, 1955, Bl. Dobrava 71, dipl. org. dela, Železarna, DSSS KSI.

Zbor uporabnikov:
Predsednik
PESTOTNIK Oto, 1937, Jesenice, Titova 3, ekonomski tehnik, Železarna, DSSS KSI.

Nam. predsednika
DOŠINA Matjaž, 1952, Kr. gora 5, Postaja mejne milice Korensko sedlo

Zbor izvajalcev
Predsednik
LIČOF Marija, 1941, Jesenice, Titova 71, dipl. defektolog, VIZ TOZD OŠ Tone Čufar.

Nam. predsednika
GERBEC Milena, 1958, Mencingerjeva 9, Jesenice, vzgojiteljica, VIZ TOZD VVO Jesenice.

Kulturna skupnost

Predsednik skupščine
RABIČ Janko, 1953, Jesenice, Hrušica, str. ključavničar, LRP Triglav Jesenice.

Podpred. skupščine
MEŠARIČ Mira, 1942, Jesenice, Titova 3, predmetna učiteljica, VIZ TOZD OŠ Prežih. Vor.

SITAR Peter, 1921, Žirovnica, Moste 11, upokoj.

Zbor uporabnikov
Predsednik
ALT Branko, 1949, Tavčarjeva 10, Jesenice, str. tehnik, Železarna, TOZD Vzdrževanje.

Nam. predsednika
ČERNE Andrej, 1953, Bl. Dobrava 32, dipl. geodet, Skupščina občine upravni organi.

Zbor izvajalcev
Predsednik
KONOBELJ Anton, 1949, Hrušica 1, sociolog, Želez. DSSS KSI.

Nam. predsednika
PETERNELJ Sonja, 1946, Dovje 122, učiteljica, VIZ TOZD OŠ 16. december Mojstrana.

Telesnokulturna skupnost

Predsednik skupščine
POLJŠAK Janez, 1945, Hrušica 12, dipl. pravnik, Železarna, DSSS KSI.

Podpred. skupščine
KLINAR Pavla, 1955, Jesenice, C. na Golico 1, spec. pedagog, VIZ TOZD VVO Jesenice.

PEM Stanislav, 1947, Jesenice, Titova 41, ekonomist, Golica DSSS.

Zbor uporabnikov
Predsednik
KOVACIČ Zvone, 1955, Hrušica 120, m. t. tehnik, Železarna, DSSS KSI.

Nam. predsednika
KAR Vladimir, 1948, Jesenice, Titova org. dela, Železarna, DSSS KSI.

Zbor i. ajalcev
Predsednik
ZIDAR Jože, 1927, Jesenice, C. Talcev 8/d, valjavec, Železarna TOZD Valjarna debele pločevine.

Nam. predsednika
RAJGLJ Dušan, 1957, Žirovnica, 106, dipl. pravnik, ŽJ

Raziskovalna skupnost

Predsednik skupščine
diBRUDAR Božidar, 1939, Žirovnica, Breg 146, doktor elektroteh. znanosti, Železarna, DSSS ETKR NG

Podpred. skupščine
CEGNAR Borut, 1956, Jesenice, C. na Golico 8, strojni inženir, Železarna.

KOBLAR Vojteh, 1947, Žirovnica, Breznica 41, gr. inženir, Gradbincev TOZD BZO Jes.

Skupnost za zaposlovanje

Predsednik skupščine
ERJAVŠEK Bojan, 1952, Jesenice, Tomšičeva 53, dipl. psiholog, Železarna, DSSS KSI.

Podpred. skupščine
KOBENTAR Jože, 1945, Jesenice, Hrušica 19, dipl. org. dela, Železarna, DSSS KSI.

NOVŠAK Avgustin, 1946, Žirovnica, Moste 11/b, dipl. elektro inženir, Železarna, TOZD Vzdrževanje.

Skupnost socialnega varstva

Predsednik skupščine
BENČINA Franc, 1942, Žirovnica, Moste 31/a, elektrotehnik, SE TOZD HC Moste, Žirovnica

Podpredsednik
DOBRIČA Majda, 1958, Lesce, Na Vrtači 15, socialna delavka, ŽG TOZD za promet Jesenice

Skupnost

inval. pok. zavarovanja

Predsednik zbora delegatov
BURNIK Janko, 1923, Jesenice, C. Revolucije 4, višji upravni delavec, upokojenec.

Podpred. zbora
KOVAČ Aleksander, 1929, Jesenice, Titova 82, organiz. dela, Gradbincev, DSSS Kranj.

SOLAR Marinka, 1952, Radovljica, Nova vas 3/a, soc. delavka, Železarna, DSSS KSI.

Samoupravna kom. skupnost

Predsednik skupščine
VELEPEC Gregor, 1940, Jesenice, Bokalo 16, dipl. inž. arhitekt, DOMINVEST Jesenice.

Podpredsednik
SLIBAR Jože, 1931, Jesenice, C. 1. maja 18, met. tehnik, Železarna, TOZD Transport.

Zbor uporabnikov
Predsednik
KRZNARIČ Pavel, 1927, Mojstrana, Delavska 9, predmetni učitelj, upokojenec.

Nam. predsednika
OMANOVIČ Adem, 1940, Jesenice, Tomšičeva 60, gradbeni delovodja, Gradbincev, TOZD GO.

Zbor izvajalcev
Predsednik
NOČ Branko, 1948, Jesenice, Titova 22, dipl. strojni inž., KRES Jesenice.

Nam. predsednika
KOBENTAR Mojca, 1960, V. Kejžarja 25/a, ek. tehnik, Kovinar, DSSS.

Samoupravna stanovanjska skupnost

Predsednik skupščine
PANČUR Božo, 1932, Zg. Gorje, Krnica 45, met. tehnik, Železarna, DSSS KSI.

Podpred. skupščine
FRECE Jože, 1921, Jesenice, Titova 89, gimn. maturant, upokojenec.

KRAPEŽ Olga, 1937, Jesenice, C. Revolucije 7, gradbeni tehnik, SO — upravni org.

Zbor uporabnikov
Predsednik
RAKOŠE Alojz, 1925, Jesenice, Tavčarjeva 7, pravnik, upokojenec.

Nam. predsednika
POLAK Iztok, 1949, Jesenice, Titova 4/a, dipl. ing. stroj., Železarna TOZD Jeklarna.

Zbor izvajalcev
Predsednik
MIKLIČ Marija, 1939, Alojza Travnja 11, ek. tehnik, LB TBG, PE Jesenice.

Nam. predsednika
GROŽINA Nevenka, 1951, Bezje 6, Kr. gora, gradb. tehnik, SGP Gradbincev Jesenice.

Skupnost za varstvo pred požarom

Predsednik skupščine
VARL Anton, 1928, Titova 82, org. dela, upok.

PREGLED EVIDENTIRANIH MOŽNIH KANDIDATOV ZA NOSILCE DELEGATSKIH IN DRUŽBENIH FUNKCIJ V OBČINI JESENICE (od 26. decembra 1985 do 24. januarja 1986)

Predsednik občinske skupščine
1. CRV Zdravko, 1931, Jesenice, C. 1. maja 32, SSI, Železarna Jesenice, DS ETN

2. ERTL Tomaž, 1932, Jesenice, Kočna 8, VSI, Republiški sekretariat za notranje zadeve Ljubljana

3. KREUZER Teodor, 1934, Jesenice, Aljaževa 12, SSI, SO Jesenice

4. MEDJA Jakob, 1928, Jesenice, C. M. Tita 1a, VSI, Žel. Jesenice, DS ETKR-NG

5. VIDALI Jelka, 1937, Jesenice, C. M. Tita 114, VSI, Žel. Jesenice, DS KO-FI

Podpredsednik občinske skupščine
1. BARTELJ Božidar, 1940, Žirovnica Zabrznica 44 b, VSI, Žel. Jes., DS ETN

2. BIČEK Stanislava, 1938, Jesenice Cirila Tavčarja 4, VSI, Gorenjska bolnišnica, TOZD Bolnica Jesenice

3. ILENIČ Mili, 1940, Jesenice, Staneta Bokala 13, VSI, VIZ, TOZD OŠ Tone Čufar Jesenice

4. SERŠEN Albina, 1943, Jesenice, Cirila Tavčarja 3 b, VSI, VIZ, TOZD OŠ Prežihov Voranc Jesenice

5. SVETLIN Danilo, 1944, Jesenice, Mladinska 9 a, VSI, Železarna Jes., DSE-TKR NG

Predsednik zbora združenega dela
1. ERJAVŠEK Bojan, 1952, Jesenice, C. T. Tomšiča 53, VSI, Žel. Jes. DS KSI

Zbor krajevnih skupnosti
1. BERNIK Alma, 1943, Žirovnica, Selo 40, VSI, Gorenjske bolnišnice, TOZD Bolnica Jesenice

2. JELINCIČ Janez, 1943, Podkoren 45, VSI, IPI Jesenice

Družbenopolitični zbor
1. POŽAR Anton, 1958, Rateče 129, SSI, Občinska konferenca ZSMS Jesenice

2. VIDIC Vlasta, 1925, Žirovnica, Selo 7, VSI, upokojenka

Skupnost socialnega skrbstva (predsednik skupščine)
1. TUŠAR Albina, 1941, Jesenice, Bl. Dobrava 16 b, VSI, Žel. Jes., DS-KSI

2. VIDIC Irena, 1954, Jesenice, Ulica Janeza Šmida 21, VŠOD, Iskra, TOZD PTN Blejska Dobrava

Skupnost socialnega skrbstva (predsednik zbora upravnih)
1. PIRIH Karmen, 1957, Jesenice, C. Revolucije 5, VSI, Dom upokojencev dr. Fr. Berglja Jesenice

2. URH Slavica, 1949, Jesenice, Tavčarjeva 10, SR, Dom Fr. Berglja, Jesenice

Skupnost socialnega skrbstva (predsednik zbora uporabnikov)
1. KOCIJANČIČ Rudi, 1958, Jesenice, C. revolucije 10, SSI, Žel. Jes., DS KSI

Podpred. skupščine
BURJA Pavel, 1943, Žirovnica, Breznica 46, ing. strojništva, obrtnik.

Zbor uporabnikov
Predsednik
RAVNIK Jože, 1931, Bl. Dobrava 31/b, org. dela, Železarna, TOZD Strojne delavnice.

Nam. predsednika
KOLMAN Milan, 1955, Titova 71, elektroinž. Carinarnica Jesenice.

Zbor izvajalcev
Predsednik
TRAMTE Karel, 1938, Jesenice, Titova 76/a, ekonomist, Železarna DSSS TKR-NG.

Nam. predsednika
ČEBAŠEK Jože, 1942, Mojstrana, Aljaževa 13, str. tehnik, DO Kovin Jesenice.

Skupnost za ceste

Predsednik skupščine
ZIDAR Jože, 1948, Tavčarjeva 1/b, Jesenice, dipl. ing. gr. SO — Upravni organi.

Podpred. skupščine
FIŠER Marjan, 1951, Gradnikova 85, Radovljica, gr. tehnik, Cestno podjetje Kranj.

Zbor uporabnikov
Predsednik
PRETNAR Brane, 1950, Hrušica 58/c, dipl. ing. str. Kovinar TOZD Kov. predelava.

MARJAN DROLČ NOV PREDSEDNIK OBČINSKEGA SVETA ZVEZE SINDIKATOV

Ob udeležbi 79 odstotkov delegatov, poleg številnih gostov, med njimi so bili podpredsednika republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Francka Herga, predsednik medobčinskega sveta zveze sindikatov za Gorenjsko Ivan Torkar, predstavnik zveze sindikatov radovljiške občine in predstavniki Skupščine občine Jesenice in družbenopolitičnih organizacij občine Jesenice, je v sredo, 22. januarja, potekala skupščina občinskih organizacij Zveze sindikatov Slovenije — Jesenice.

Poleg poročila o delu občinske organizacije zveze sindikatov v obdobju 1982—1986, s katerim smo bralce seznanili v naši prejšnji številki, so delegati obravnavali programske usmeritve za delo občinskega sveta ZSS Jesenice za obdobje 1986—1990, poročilo nadzornega odbora in izvedli volitve članov občinskega sveta in nadzornega odbora ter delegatov za 10. kongres ZSJ in 11. kongres ZSS.

Nekaj uvodnih poudarkov iz poročila in predloga programskih usmeritev, ki so ju delegati prejeli v pisni obliki, je na skupščini obnovil dosednji predsednik občinskega sveta Janez Jamar in s tem odprl razpravo o obeh dokumentih.

Razpravo je pričel Srečko Zima iz Društva upokojencev. Dvojice-Mojstrana in najprej opozoril, da bo prihodnje leto preteklo 40 let organiziranega delovanja upokojencev, ki so v jeseniški občini povezani v šestih društvi upokojencev. Delegati je tudi seznanil, da v občini pripravljajo ustanovitve občinske zveze društev upokojencev, ki bo povezovala prizadevanja in akcije društev. Le-ta združujejo že precej upokojencev, ki jih je v občini 5.643. Omenjal je tudi vprašanje pokojnin, ki ta čas v poprečju znašajo le 50 odstotkov osebnega dohodka, ki bi ga upokojenci dobivali, če bi bili še aktivni. Dotaknil se je tudi neizkoriščenih sredstev, ki jih upokojenci zbirajo za stanovanjsko gradnjo in pozval organizacije združenega dela, da bi sledile zgledu jeseniške železarne, ki edina pomaga društvom upokojencev.

O delavskih prevozih je spregovoril Franc Vidovič, ki je v zvezi s tem opozoril na dotrajnost in pomanjkanje voznega parka. To bi lahko premostili le z združenjem sredstev organizacij združenega dela v občini in tako tudi zagotovili bolj kulturni prevoz delavcev na delo in z dela. S to problematiko je bila seznanjena tudi občinska organizacija zveze sindikatov, o njej pa so razpravljali tudi vsi trije zbori skupščine občine Jesenice in podprli prizadevanja za združevanje sredstev za izboljšanje delavskih prevozov in boljše medkrajevno povezavo.

Anton Robnik je govoril o razvoju gostinstva in turizma v Gornjesavski dolini in opozoril na dogovorjene razvojne naloge, ki se ne uresničujejo ali pa zelo počasi. Poudaril je zlasti problematiko infrastrukture in prometne povezanosti. Menil je, da gre pri tem za dober del neodgovornosti. Pred časom je bilo na sestanku z delovno skupino centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije imenovano posebno politično telo, ki naj bi spremljalo izvajanje dogovorjene politike pri razvoju gostinstva in turizma v Gornjesavski dolini, pa jih nihče ni vprašal, kaj je bilo v tem času narejenega, vprašanje pa je, če ta skupina sploh še obstaja. Omenjal je še slabo trgovinsko ponudbo v Kranjski gori, kjer novi trgovinski center ostaja le na papirju.

O usmerjenem izobraževanju, ki se na našem območju izvaja v Centru srednjega usmerjenega izobraževanja na Jesenicah, je govorila Meta Ferjan. Predlagala je, da bi jih občinska organizacija zveze sindikatov podprla v njihovih prizadevanjih in zahtevah, da v okviru Centra ostanejo vse usmeritve in smeri, ki jih je center imel ob ustanovitvi. Center je nekaj tega v zadnjih letih izgubil, so pa še nadaljnje tendence za omejevanje, kar je seveda škoda za organizacije združenega dela, še bolj pa za učence tega območja, ki se morajo usposabljaati v drugih krajih, kar šolanje podraža, so pa vsi pogoji za to na Jesenicah. (Delegati so njeno izvajanje podprli z aplavzom.)

O krizi vrednot in ohranjanju tradicij delavskega gibanja je govoril Joža Varl. Dejal je, da se ta čas ne srečujemo samo s problemi in krizo ekonomike, temveč tudi s krizo vrednot, s krizo socialističnih moralnih vrednot in socialistično moralno vrednostne zavesti. Na nasprotju in neskladnosti med povečanimi proizvodnimi silami in družbeno oziroma samoupravljalno zavestjo sta opozarjala že Tito in Kardelj. Ta nasprotja in neskladnosti pa so v zadnjih letih prerasli v krizo, kajti zaostajanje na idejnem, teoretičnem, strokovnem, kulturnem, znanstveno-raziskovalnem, inovativnem in drugih področjih, je eden izmed vzrokov mnogih današnjih kriznih pojavov v vseh okoliščinah in v družbi

nasploh, hkrati pa ena njegovih najtežjih posledic.

V jeseniški občini bi morali biti v tem pogledu še posebno zaskrbljeni, kajti ekstenzivno zaposlovanje v občini po osvoboditvi; še zlasti v železarstvu, gradbeništvu in komunali dejavnosti, je povzročilo izredno slabo kvalifikacijsko in izobrazbeno strukturo zaposlenih. Tako imamo v občini med zaposlenimi 40 odstotkov nevalificiranih in polvalificiranih delavcev, to je v bistvu delavcev z nedokončano osnovno šolo. Gledano na srednjeročne in dolgoročne razvojne naloge in cilje občine in širše družbene skupnosti, bi se morali nad takim stanjem resno zamisliti, čeprav imamo pred seboj nadaljnji razvoj gospodarstva in novih tehnologij ali razvoj družbenoekonomskih odnosov oziroma oblasti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi.

Cepprav se mnogokje niso ali nočejo spoznati, je danes neizprosno dejstvo, da si brez uveljavljanja novih lastnosti in vrednot, kot so ustvarjalno, inovativno, visoko produktivno delo, združeno z znanjem, hkrati pa prežeto z globoko socialistično zavestjo, da je kakršnokoli prilastanje sadov tujega dela brez lastnega delovnega prispevka nezdružljivo s častjo in moralno samoupravne socialistične družbe, ne moremo zamišljati hitrejšega razvoja in doseganja planskih nalog in ciljev, da samoupravljanje lahko polno zaživi in se uveljavi le na visoki ravni splošne kulture, znanosti in tehnologije.

Veliko vrzel in zamudo bomo v občini morali v relativno kratkem času nadoknaditi, še zlasti, ker tudi na tem področju, kakor tudi na mnogih drugih, nismo dosledno uresničevali zakona o združenem delu. Le-ta med številnimi pravicami in dolžnostmi delavcev opredeljuje tudi dolžnost, »da nenehno izpopolnjujejo svoje znanje, zmoglosti in delovne spretnosti, da bi čim uspešneje opravljali določena dela in izpolnjevali svoje naloge...«

Za spoznavanje teh dejstev bodo tudi osnovne organizacije in organi zveze sindikatov morali biti bolj uporni in spodbujati in uveljavljati kreativnost na vseh področjih, to je povezovanje fizičnega — ročnega dela z umskim, znanstvenega pa s praktičnim, tehničnim. V sindikatih se bo moralo okrepiti spoznanje, da so kultura, znanje in delo povezovalne, neločljive sestavine našega življenja, našega samoupravnega socialističnega razvoja. Zato se bodo sindikati morali odločno zavzemati za organizirano in trajno strokovno in splošno dopolnilno izpopolnjevanje vseh zaposlenih v združenem delu. Zavzemati, da to postane trajna in odgovorna sestavina kadrovske politike. Tovrstna prizadevanja pa bodo dobila ustrezno motivacijo in spodbudo le, če bomo hitreje in bolj odgovorno uresničevali načelo delitve po delu in rezultatih dela.

Govornik se je dotaknil tudi nalog pri ohranjanju tradicij delavskega gibanja. Menil je, da naloge sindikata na tem področju niso samo zbiranje gradiv in pričevanj o gibanju, pač pa tudi varstvo dokumentarnega gradiva v organizacijah zveze sindikatov, in sicer tistega, ki ima lastnost arhivskega gradiva, kar bo zapisovalec povojnega dinamičnega obdobja socialistične revolucije omogočalo realno ovrednotiti vlogo delavskega gibanja. Razen tega pa je naloga sindikata na tem področju, da tradicije delavskega gibanja uveljavlja tudi v praksi, v vsakodnevnem življenju. Pri tem je poudaril tovarništvo, predanost gibanju, solidarnost, nesebičnost, delovna tekmovanja, povojno udarništvo, inovativnost in racionalizatorstvo, še zlasti pa spoštovanje dela, po železnem načelu gibanja »delu čast in oblast«.

O delu Kluba samoupravljalcev Jesenice je govoril Berti Brun. Klub je v obravnavanem času dosegel nekaj pomembnih rezultatov pri izobraževanju delegatov, izmenjavi samoupravnih izkušenj in na nekaterih drugih področjih. Temu bo Klub tudi v novem delegatskem mandatu namenil največjo pozornost, pri tem pa bo moral tudi misliti na sodobnejše in učinkovitejše oblike izobraževanja oziroma izpopolnjevanja. Govornik je opozoril na premajhno povezanost klubov samoupravljalcev v okviru medobčinskega sveta zveze sindikatov in povezanost z dislociranimi enotami delovnih organizacij. Kljub spodbudam zveze sindikatov Slovenije po celovitem letnem obravnavanju poslovnih poročil Klub samoupravljalcev ugotavlja, da sindikati to še vedno

obravnavajo preveč parcialno in brez ocen poslovnih delavcev.

Adem Omanović je opozoril na pomanjkanje rekreacijskih prostorov, zlasti za poletno športno-rekreacijsko delovanje, in na prizadevanja za temeljito sanacijo in obnovo igrišča v športnem parku. Spoštovanja vredna je bila tudi njegova pobuda, da bi morali za boljše informiranost javnosti o delu sindikata in sploh za boljše medsebojno komuniciranje začeti usposabljaati mrežo dopisnikov v bazi, to je v osnovnih organizacijah zveze sindikatov.

O problematiki zdravstvenega varstva in nasploh o skupni porabi oziroma družbenih dejavnostih je govoril Miro Harej. Upadanje deleža skupne porabe v družbenem proizvodni, je menil, je v tem, da se vračamo na proračunske odnose, namesto da bi krepili in izpolnjevali sistem svobodne menjave dela med delavci družbenih dejavnosti in delavci v materialni proizvodnji. Z zadovoljstvom pa je ugotavljal, da se predvsem v zadnjem času močno spreminja miselnost med ljudmi, da družbene dejavnosti le niso režijska bremena družbe, temveč sestavni del združenega dela. Mnogo bliže so si v delegatskih skupščinah tudi delegati izvajalci in delegati-uporabniki, za kar je pripisal zaslugo tudi boljsemu informiranju delovnih ljudi in občanov in še posebno delegatov o resničnem stanju na posameznih samoupravnih interesnih področjih.

V razpravo se je vključil tudi predsednik medobčinskega sveta zveze sindikatov za Gorenjsko Ivan Torkar, ki je ob vedno bolj zahtevnih in odgovornih nalogah sindikata razmišljal o izobraževanju sindikalnih aktivistov. Formalna izobrazba, je menil, še ni jamstvo, da je aktivist dovolj usposobljen za občutljivo in odgovorno delo z ljudmi, za vedno bolj obsežne naloge v osnovnih organizacijah sindikata. Tudi on je poudaril potrebo po sodobnejših oblikah izobraževanja in na programsko odgovornost sindikalnih organizacij za to področje delovanja. Cepprav je pri medobčinskem svetu oblikovanih osem odborov dejavnosti, je na Gorenjskem še marsikaj premalo povezano pa tudi nedorečeno. Pri tem je mislil tudi na klube samoupravljalcev, za katere se bodo morali dogovoriti o oblikah in vsebinah sodelovanja. Nasploh, je dejal, bi morali na nivoju regije govoriti in usklajati vse naloge, katerih vsebina in posledice presegajo občinske meje.

Anton Miklič je skupščini v potrditev predlagal nekaj sklepov, ki jih je sprejela programsko-volilna konferenca sindikata Železarne Jesenice in se nanašajo predvsem na zadolževanje v tujini, zaostajanje slovenskega gospodarstva oziroma njegovega posodabljanja, razmejitev med samoupravnimi in strokovnimi odločitvami in vodenjem ter na hitrejšo usklajevanje pokojnin z rastjo osebnih dohodkov. Še posebno je poudaril že boleče zaostajanje pokojnin tistih, ki so nosili največje breme obnove in gradnje našega gospodarstva. Kritično je razmišljal tudi o sodelovanju delavcev pri poviševanju cen, kjer je njihova prisotnost največkrat le formalnost, pa tudi utemeljitve strokovnih služb za povišanje cen so navadno tako oblikovane, da delavec skoraj ne upa reči ne, cepprav ga kot potrošnika po verižni reakciji to prej ali slej najbolj prizadene. Govornik je načel še vprašanje prekinitev dela oziroma tako imenovane »izsiljene« sestanke ali zbere delavcev. Ker so običajno vsi uspešni, če se ugodno zahtevam delavcev, je menil, da je nevarnost, da bi to začeli zlorabljati.

Sašo Piber je dal nekaj pobud za dopolnitev nalog s področja inovativne dejavnosti. Zlasti bi morali opredeliti, da se pri ocenjevanju uspešnosti poslovnih delavcev mora upoštevati tudi njihov odnos do inovativne dejavnosti, ki ne more biti drugačen kot spodbujevalen in kreativen.

V imenu Zveze sindikatov Slovenije je skupščino pozdravila podpredsednica republiškega sveta ZSS Francka Herga in se zahvalila vsem sindikalnim aktivistom, osnovnim organizacijam in občinskemu svetu za opravljeno delo v minulem mandatu obdobju. Ob tej priliki je poudarila, da tako poročilo kot razprave kažejo, da bomo morali še bolj okrepiti vlogo in pomen osnovnih organizacij zveze sindikatov pri krepi tvju ustavnega položaja delavcev v združenem delu. Pri tem bomo morali imeti pred očmi celotno družbeno reprodukcijo in ne samo odločanje o ustvarjenem dohodku znotraj TOZD ali delovne organizacije. Govornica je opozorila na razpravo o gradivu Kritična analiza delovanja političnega sistema socialističnega samoupravljanja, ki ga je dal v javno razpravo Zvezni družbeni svet

za vprašanja družbene ureditve in o katerem bodo morali tudi v sindikalnih organizacijah spregovoriti.

Sekretar občinskega komiteja zveze komunistov Jesenice Branko Iskra se je zahvalil dosedanemu občinskemu svetu zveze sindikatov in njegovemu predsedstvu za opravljeno delo v štiriletnem mandatu obdobju. Ob tem je poudaril, da so bili doseženi določeni premiki v razvoju pa tudi v zavesti delavcev in delovnih ljudi, marsikaj pa ni bilo narejena in to preostaja novoizvoljenemu občinskemu svetu in predsedstvu.

Po zaključeni razpravi je skupščina sprejela poročilo in programske usmeritve z dopolnili, izraženimi na skupščini, ki jih bo ustrezno oblikovala delovna grupa. Po poročilu nadzornega odbora so sprejeli razrešnice dosedanji članom občinskega sveta in nadzornega odbora ZSS Jesenice in izvolili nov 45-članski svet in petčlanski nadzorni odbor.

Skupščina je soglasno za delegate na 11. kongresu Zveze sindikatov Slovenije izvolila: Tomaža Poharja, Zorana Krejčiča, Jureta Klančnika, Nadjo Kilar, Zorana Pogačnika, Janca Knflica, Vitomira Sodja-Komljanec in Marijo Kovač. Za delegata na 10. kongresu zveze sindikatov Jugoslavije pa Marjana Vebra.

PRVA SEJA NOVOIZVOLJENEGA OBČINSKEGA SVETA ZSS

Takoj po seji skupščine sta se na prvi seji sestala novoizvoljeni občinski svet in nadzorni odbor.

ZGODOVINOPISCI NOB V SVOJEM DRUŠTVU

V Ljubljani je bil 23. januarja ustanovni občni zbor Društva piscev zgodovine NOB in revolucije Slovenije. Vanj se je od 150 evidentiranih (po podatkih pripravljalnega odbora) včlanilo nad 70 piscev, ki so se udeležili občnega zbora in izpolnili vpisnice. Med njimi je tudi precej Gorenjcev, ki so se doslej že izkazali s svojimi deli na področju zgodovinarstva NOB in revolucije.

Na občnem zboru so sprejeli pravilnik in program društva ter sklep o finančnem načrtu in članarini. Za predsednika društva so soglasno izvolili znanega partizanskega komandanta in avtorja številnih knjig o NOB Lada Ambrožiča-Novljana, za podpredsednika pa generala Rudolfa Hribernika-Svaruna, ki se je prav tako uveljavil kot opisovalec zgodovinskih dogodkov v NOB. V devetčlanskem izvršilnem odboru zastopa gorenjske avtorje Ivan Jan-Srečko, ki je bil tudi eden od pobudnikov ustanovitve društva in član pripravljalnega odbora.

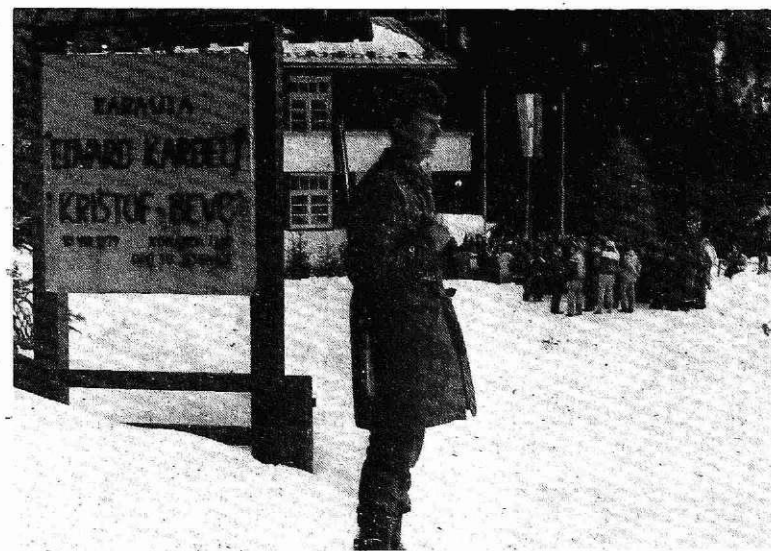
Med programskimi nalogami velja omeniti, da bo društvo skrbelo tudi za pridobivanje mladih strokovnih kadrov.

V novoustanovljeno Društvo piscev zgodovine NOB in revolucije Slovenije so se včlanili številni znani pisatelji in kronisti, ki so že člani Društva slovenskih pisateljev, poleg teh pa veliko drugih zapisovalcev, ki se ljubiteljsko ukvarjajo z zgodovino-pisjem. Med njimi je nekaj stalnih zapisovalcev tudi iz radovljiške in jeseniške občine.

J. R.

SLOVESNOST NA KARAVLI

V soboto, 25. januarja, je bila na Karavli »Edvard Kardelj-Krištof Bevc« na tromeji nad Ratečami slovesnost ob 76-letnici rojstva velikana revolucije in marksistične misli Edvarda Kardelja. Svečanosti so se udeležili Stane Dolanc, član predsedstva SFRJ, general podpolkovnik Mirko Mirtič, načelnik štaba ljubljanskega armadnega območja, vojaki in starešine sosednjih karav, predstavniki družbenopolitičnih organizacij jeseniške občine ter krajevne skupnosti Rateče in Kranjska gora, učenci kranjskogorske osnovne šole in cicibani iz zagrebškega otroškega vrta. Slavnostni govornik je bil general podpolkovnik Mirko Mirtič, ki je orisal delo velikega revolucionarja in marksističnega misleca jugoslovanskih narodov in narodnosti Edvarda Kardelja, ki se je rodil 27. januarja 1910 in ga že sedem let ni več med nami. Sedmo leto pa že nosi karavla na tromeji pod Pečjo njegovo ime. V kulturnem delu slovesnosti so s petjem in recitali nastopili vojaki graničarji, učenci osnovne šole »Jeseniško-bohinjskega odreda« iz Kranjske gore in cicibani otroškega vrta »Marjan Cavič« iz Zagreba. Po slovesnosti so si gostje ogledali karavlo in lepo urejeno Kardeljevo spominsko sobo.

Besedilo in slika: A. Kerštan

TAJNI SESTANKI V SELSKI CERKVI

Ponosen sem na svojo rojstno vas, na vaščane Sela pri Žirovnici. V tem kratkem zapisu ne morem opisati vedenje vseh vaščanov med vojno, omejil se bom predvsem na sosede, torej na hiše okoli cerkve in na nekatere bolj znane.

O delu vaščanov Sela pri Žirovnici za NOG

Pri najbližjem sosеду Orečniku je bilo šest bratov in dve sestre. Tone je po prvi svetovni vojni umrl za špansko boleznijo, kakor so tedaj rekli gripi, star 17 let, vsi drugi so se izučili obrti: Franc je bil krojač, Janez in Lovre mizarja, Pavel sedlar, Lovrenc kolar, Cilka pletilja.

Majhna kmetija ni mogla preživljati toliko otrok, zato je bil njihov oče Anton Noč zaposlen, dokler niso odrasli. Zaradi zanimivosti navajam, da je bil Orečnik v preteklem stoletju zaposlen v že zdavnaj opuščnem rudniku na Jezercih na Zelenici, kopal je rudo v Savskih jamah, med prvo svetovno vojno pa je bil pri železnici in zato oroščen vojašine.

Od bratov smo vaški otroci najrajši imeli Janeza, ker nam je izdeloval smučke za nekaj dinarjev, največkrat pa zastoj. Bil je tudi čebelar (tako kot sta še sedaj njegov brat Lovrenc in Lovrencev sin Tonček) in smo se v njegovi mizarški delavnici večkrat najedli medu. Otroci smo ga občudovali tudi zato, ker je za malico poleg kruha in mesa jedel tudi čebulo, česar se je navadil pri vojaki, toda pred vojno nihče drug v našem kraju ni jedel sveže čebule.

Lovrenc je bil v Gradnikovi brigadi, Janez in Pavel pa v Kokrškem odredu. 13. novembra 1944. leta je bil Janez s četo v prehranjevalni akciji. V Hudem grabnu pri Lešah v trziški občini so jih presenetili domobranci. Med padlimi je bil tudi Janez Noč, Orečnikov, star 38 let.

Pastirji in muzikanti

Na drugi strani naše hiše so Lužnikovi. Mati je bila iz Andraža nad Polzelo, oče pa iz Sv. Danijela pri Dravogradu. Spoznala sta se v jesenski železarni, kamor sta vsak po svoji poti prišla s trebuhom za kruhom. Leta 1911 sta na Selu kupila kajžo. Marija je povila dvanajst otrok; trije so umrli že v rani mladosti, odrasle so tri sestre in šest bratov.

Lužnikova mati je z otroki bosa hodila po kamnitem pobočju hriba in nabirala suhljad za kurjavo. Ni bilo denarja ne za čevlje ne za drva. Suhljad so povezovali v butare in na glavi nosili domov. Nabirali so jagode, borovnice in maline ter pomagali kmetom, da so si zaslužili malico.

Oče je znal igrati na harmoniko, ta dar pa so podedovali sinovi. Iz njihove kajže so se slišali veseli zvoki kitar, trobente, harmonike, klarineta in kontrabasa. V letih po minuli vojni so bratje Lužnik nastopali kot ansambel ter želi številna priznanja.

Mirko Lužnik se je partizanom priključil leta 1942, naslednje leto pa je bil politkomisar čete. Pozneje je bil s področja Karavank premeščen na Dolenjsko. Ni znano, kje so ga Nemci ujeli. Iz begunske zapor-niške knjige je razvidno, da so ga tja pripeljali 9. decembra 1943 iz ljubljanskega zaporja. Verjetno so ga ujeli med jesensko ofenzivo po kapitulaciji Italije nekje na Dolenjskem, kamor so ga premestili z Gorenjske. Nemci so ga ustrelili v Lescah 15. januarja 1944, v skupini tridesetih obsojencev.

Mirkov brat Ivan je bil spomladi leta 1943 vpoklican v nemško vojsko. V Franciji se je priključil odpor-nišemu gibanju. Po vojni se je vrnil domov in kot upokojenec železarne živi v Žirovnici.

Franc Lužnik je bil z ženo Angelo in otroki šest let za pastirja na Zabrški planini. Iz njegovih spominov sklepamo, da mogočni gestapo ni bil vseveden. O tem je Franc izjavil:

»Po požigu cestnega in železniškega mosta v Mostah junija 1942 so Nemci nameravali požgati vse planinske objekte na Karavankah. Za vodica jim je bil pleskar Potočnik, vendar so ga prisilili, da jim je kazal pot.

S požigom so začeli na Potoški planini, potem so šli naprej in mimo Valvasorjeve kočje do Žirovniške planine, kjer pa požig v celoti ni uspel zaradi kamnite staje. Po požigu Zabrške planine so se napotili proti Doslovski, kjer sva z ženo že tretje leto pasla govedo. V prvih dveh letih niti enega Nemca ni bilo na to planino, pa čeprav je v bližini nekaj časa taboril Cankarjev bataljon. Partizani so k nam prihajali po mleko, pošto in hrano, ki so jim jo tjakaj prinesli ljudje iz vasi.

Nemški policisti so Doslovsko planino zgrešili tudi tedaj, ko jih je vodil Potočnik, ki pa menda nikdar ni

bil na tej planini. Policisti so šli zgoraj po granični poti, s te pa se Doslovška ne vidi. Tudi kadar so šli po spodnji poti, so jo zgrešili, ker se tudi s te ne vidi.

O Španovih iz mežnarije

Tik pred začetkom prve svetovne vojne je s sklepom sodišča zaradi neplačanih davkov prišla na boben Španova kmetija v Žirovnici. Gospodarja z ženo in šestimi otroki, od katerih je bil najstarejši Janko star deset, najmlajši Tine pa leto dni, so dobesedno vrgli na cesto. Za njimi so iz hiše kar po travniku razmetali skromno opremo, perilo in obleke.

Pregnana družina se je za leto dni nastanila v Resmanovi bajti na Selu, potem pa je bila vsa leta prve svetovne vojne na Bregu.

Oskrbnik vaške mežnarije na Selu je bil moj stari oče Jože Vidic. Po njegovi smrti so Španovi prišli v to mežnarijo in s seboj prinesli hišno ime iz Žirovnice.

Sosed Tine Dolar-Čiro je bil prvi partizan iz naše vasi. Pozneje se mu je priključil še brat Janko. Zaradi tega, ker je bil Tine partizan, so družino izgnali v taborišče v Nemčijo. Pred izgonom pa se je zgodilo tole:

Komandant Cankarjevega bataljona je nekega dne Tinetu dovolil, da je šel za dva dni domov. V tistih časih so Nemci kaj radi postavljali zasede v bližino hiš, iz katerih je bil kdo partizan.

Tine oziroma partizan Čiro je bil silno previden. Prek vrtov se je med drevjem priplazil do cerkvenega zidu. Tudi po pol ure je prisluškoval, če se bo kje kaj premaknilo. Nato je splezal po zidu do stopnic, ki vodijo v zvonik. Na teh stopnicah je krov cerkve tako blizu, da se je Tine lahko prijel za tramove in se po njih splazil na podstrešje.

Zjutraj je ponavadi zvonila Tinetova mati. Z leseno nogo se je počasi vzpenjala po stopnicah.

Mama, tu sem, ji je zašepetal sin. Mati s stopnic ni pogledala proti podstrešju, od koder je slišala sinov glas, kajti lahko bi jo opazoval kak vohun in posumil, zakaj gleda proti podstrešju. Po vasi je zvonilo, zvonilo pa je tudi materino srce. Mirno se je vrnila v kuhinjo, skuhalo čaj, vzela s seboj izdatno malico, vse to zavila v krpe in počasi šla proti cerkvi. V roki je držala metlo, tako da so vsi videli, da gre pometat cerkev.

Na Selu je na cerkvenem koru odprtina, skozi katero se da priti s podstrešja, zanjo pa nihče ni vedel, pravzaprav le redki. Skozi to odprtino je Tine prišel na kor in tu se je v n.r.u pogovarjal z mamo ter zaužil prineseno hrano. Mati mu je dva dni v cerkev nosila hrano, prinesla mu je perilo, obvestila ga je o vseh novicah. Če bi kdo slučajno vstopil v cerkev, bi mati začela brisati prah, Tine pa bi se splazil nazaj na podstrešje.

Leta 1943 in 1944 je bil Tine sekretar rajonskega komiteja Žirovnica-Lesce.

Poleg Lužnikove hiše je Pavovčeva, v kateri sta živela mati in sin Ruda, ki je bil krojač. Ruda je spomladi 1944 odšel k partizanom. Bil je krojač pri štabu tridesete divizije na P. orskem. Padel je poleti 1944 na Oblakovem vrhu, pokopan pa je v Šebreljah.

Nad Lužnikovo hišo je Špelčnikova, majhna kmetija, na kateri sta živela starša in sin Tonček. Ta družina je v hudi stiski marca 1942 sprejela pod streho prvega partizana v naši vasi. Jeseniški prvoborec Mirko Frankič-Tilen je bil njihov sorodnik. Marca 1942 so Tilen, Jeseničana Jože Šavli in Ivan Kavčič šli kot partizani po zasneženi cesti z Javornika proti Žirovnici. Na Potokih so padli v nemško zasedo. Šavli in Kavčič sta padla, Mirko Frankič pa se je po snegu prebil do Sela in potkal pri Špelčnikovih, ki so bili njegovi sorodniki.

Anton Vogelnik-Špelčnik je bil politkomisar čete v Škofjeloškem odredu, umrl pa je pred nekaj leti.

Nad Špelčnikovo hišo je bila v pobočju rebra še nizka hiša, zadnja nad vasjo, v kateri sta živela Marija Krč in njen sin Franjo. Marijin mož Martin je padel v prvi svetovni vojni in tako je ostala sama z enoletnim sinom. Nikoli več se ni poročila. Franjo se je izučil za ključavničarja in se zaposlil v Elektro Moste. Leta 1939 je odšel v Zemun, kjer se je zaposlil v takratni tovarni letal Ikarus, kasneje pa je odprl svojo ključavničarsko delavnico. V tej delavnici je

MENJAVA FORME NA PLAVŽU

(foto: B. Grce)

bila že pred vojno partijska javka, v najbolj prometni ulici v Zemunu.

Kot predvojni komunist je bil Franjo Krč eden izmed glavnih organizatorjev oboroženega odpora proti okupatorju v Zemunu. Zemun je bil priključen tako imenovani Neodvisni hrvatski državi. Po njem so se šopirili ustaši. Zaradi izdaje partizanskega dezerterja iz Iriga pod Fruško goro, z imenom Cveče, ki je prej kot skojevec živel v Zemunu, so ustaši januarja 1944 aretirali Franjo Krča, ker so zvedeli, da je on partijski sekretar mesta in organizator vseh akcij. Tako so ga mučili, da je že prvo noč umrl v zaporu, njegovo truplo pa so vrgli v Donavo.

Ker je po sinovem odhodu v Zemun ostala Marija Krč sama v hišici, je vzela na stanovanje družino Kokalj, ki je prišla iz Poljanske doline. Oče Jože je delal v železarni, Micka pa je skrbela za tri sinove, Jožeta, Stanka in Janeza, ki so bili stari od šest do dvanajst let. Mickini trije bratje so bili partizani od leta 1941. Njen dvajsetletni brat Jože je poleti 1942 padel na Blegošu, dvaindvajsetletni Janez pa kot kurir na Dolenjskem. Vojno je preživel Tone Peter-nelj-Igor, ki je bil med vojno član pokrajinskega komiteja za Gorenjsko. Prav zaradi take usmeritve bratov se je Micka že zelo zgodaj aktivno vključila v delo Osvobodilne fronte in je bila poleg Mazovčeve Pavle, Katre Dežman in Komatarjeve Kristine ena najbolj aktivnih žena v naši okolici. Sicer pa je imela Micka ilegalno ime Urška s Kuclja. Naj povem, da so bili prvi sestanki vaških aktivistov, predvsem malih deklet in žena, s partizani v Krčevi hiši, pri organizaciji pa sta Marija Krč in Micka Kokalj bistveno pomagali ter poskrbeli za varnost.

Micka Kokalj mi je večkrat pripovedovala, koliko nogavic in puloverjev so za partizane spletile Pavla Kokalj, Komatarjeva Kristina, kmečka hči, (zdaj se piše Keržan), Katra Dežman, Mazovčeva Pavla in Krčeva mama. S Katro Dežman sta večkrat pripravili testo za pecivo in kruh za partizane, ki sta ga spekla peka, zakonca Marcel in Ivanka Furlan iz Zatreznice.

Ko so februarja 1944 gestapovci aretirali Urško s Kuclja in so se aktivisti ustrašili, da je posredi izdaja

širšega obsega, sta še istega večera odšla k partizanom Jože Kokalj (mož Urške s Kuclja) in moj bratranec Janček Dežman. To je tisti Janček, delavec železarne, ki je kot komandir čete v Kokrškem odredu predlagal, naj se na novo zgrajeno naselje barak imenuje Titova vas. Čez nekaj mesecev se mu je pridružila žena Katra, ki je bila kuharica v čevljarski delavnici. Delavnica je bila v posebni baraki blizu smokuškega mosta v dolini Završnice. Vodja je bil Jože Knafeč iz Doslovč.

Nekega dne so čevljarji čistili puške v baraki, Katra pa se je česala pred ogledalom. Enemu od borcev se je nehoti sprožila puška in krogla ji je prebila žilo odvodnico na nogi. Katra je izkrvavela. Umrla je stara 36 let.

Mizarski mojster Jože Bešter je imel pomočnike in vajence, ki so eden za drugim odšli k partizanom: Jože Rebolj-Planinc, Rado Pintar, Srečko Štern in drugi. Bešter je bil v propagandnem odseku tridesete divizije. Avgusta 1944 so ga Nemci ujeli na Rdečem robu, to je v gorovju Krna nad Kobaridom, kjer je tedaj padlo okoli osemdeset borcev Gregorčičeve brigade, ujeli pa so tudi komandanta brigade. Bešter je bil potem do konca vojne v Dachauu, po vojni pa se je v tistem gorovju smrtno ponesrečil.

Od Beštra zavije pot v stari del vasi, kjer je prva hiša Resmanova bajta. Odkar je pred približno dvesto leti cesarica Marija Terezija uvedla prve hišne številke, je ta bajta, nekoč last kmeta Resmana, nosila hišno številko ena, vse hišne številke pa so spremenili po minuli vojni. V bajti je živel Resmanov Lojz z ženo Micko in sinovoma Ivanom in Tončkom. Lojz je bil invalid brez ene roke od komolca naprej, ker se je ponesrečil pri delu s slamoreznicco. Bil je občinski sluga. Ko se je konec leta 1942 peljal s kolesom v službo na Breznico, ga je v Zatreznici do smrti povozil civilni tovornjak. Lojz je opravljal kurirsko službo tudi za partizane, obenem jih je obveščal o vsem, kar je videl in zvedel na občini. Njegov sin Tonček Mežnar se je v začetku leta 1944 priključil partizanom in šel v začetku leta 1945 s prvo skupino na prvo vojno akademijo v

Beograd. Pozneje je bil v službi v organih za notranje zadeve.

Moj bratranec Ivan Vidic, po domače Jakov (po imenu očeta Jakob), je šel k partizanom decembra 1943. Bil je v Prešernovi brigadi. Ob prehranjevalni akciji februarja 1944 je bil v Hotavljah v Poljanski dolini ranjen v prsi. Zdravil se je v bolnici Franji, nato pa so ga poslali na terensko delo. Bil je sekretar okrajnega komiteja SKOJ Žirovnica, potem pa sekretar OK KPS Radovljica. Po vojni je bil prvi izvoljeni predsednik Mestnega ljudskega odbora Radovljica. Umrl je 1958. leta.

Od kmetov je partizanom največ pomagal Anton Legat-Mazovec, ker pa sem njegovo delo opisal v knjigi Zločin pri Lenartu, ga tu ne bom ponavljal. S hvaležnostjo pišem o Resmanovi kmečki družini, ki nam je med vojno pomagala s hrano.

Partizanom sta pomagala tudi gostilničar Rudolf Oswald in njegova žena.

V naši vasi ni bilo primera, da bi kdo od vaščanov izdal sovaščana. Gestapo na Selu ni imel uspeha.

V bližini Špelčnikove hiše je zvečer 5. avgusta 1944 padel enaindvajsetletni Ignac Zupan, po domače Figovčev iz Žirovnice (nihče drug ni padel blizu vasi). S skupino borcev je prišel v Zatreznico. Soborem je rekel, naj ga počakajo, da bo za hip skočil domov in pozdravil starše, a je padel v zasedo.

Dva meseca pred smrtjo je Ignac Zupan prišel na Cerkljansko. Blizu bolnice Franja mi je povedal, da so Nemci moje starše, brata Andreja in Alberta ter sestre Heleno in Katari-no odgnali v Goričane in nato v taborišče za izgnance.

To je le bežen oris moje rojstne vasi.

Jože Vidic

Na Jesenicah smo zmanjševanje števila plačanih funkcionarjev vzeli zelo dobesedno, saj imamo od prvega januarja naprej honorarnega župana.

boter

JULIJAN O

»V bistvu« je bil Julijan še kar protodušen gost.

Ni nam pa znano, ali je tovariš Jelovešek kot gostitelj jemal v ozir opisane Julijanove pretanjenosti. Kar se dogaja v oklepajih — za Julijanove psihološke raziskave, teorije in sumničanja bi lahko rekli, da se dogajajo v oklepajih — tega Jelovešek menda načelno ne upošteva. Bistvo jelovškizma je v tem, da se vse pove naravnost in takoj, ko se utrne v možganih. Pri tem sistemu navadno ni časa za sume in protisume.

Ta Jelovškova značajska poteza ima seveda svoje razredne osnove. Kot star partizan in kulturnik, ki je vse do upokojitve delal v zakotnem kulturnem zavodu (na občinski ravni), ni bil Jelovešek nikoli v takem položaju, da bi moral koga poslušati. Vedno so drugi poslušali njega, poslušali so ga delavci v muzeju revolucije, poslušale so ga njegove ženske, ko je na družinskih posvetih delil resnico in pravico. Tako ni nikoli dobil pravega občutka za tiste glasovne lege, ki pridejo v poštev, kadar svoj glasovni organ pritašiš pred človekom, od katerega si zares odvisen. Ki si mu podrejen. Službo v muzeju so mu, kot vse kaže, dodelili v upanju, da bo z njo zadovoljen do upokojitve in da ne bo delal kakšnih nepotrebnih zdrah. Pravilno so presodili, da Jelovešek, kar zadeva plačo in položaj, nima višjih ambicij.

Jelovešek v resnici ni brez višjih ambicij, le-te pa, kot vse kaže, niso od tega sveta.

To je bilo moč do neke mere čutiti tudi na večerji z Julijanom. Špelin namig, da bo v ospredju mlad grah in mlad krompirček, se je izkazal kot varljiv. Julijan se sploh ni dobro zavedel, kdaj sta prišli ti dve točki na dnevni red, niti kdaj sta bili odključani. Dejansko je bila vse čas v ospredju glavna točka. Jelovškov osebni obračun s policijami vsega sveta. Bolje rečeno, s policijo našploh, kajti ta institucija je nemara, če gledamo nanjo malo bolj filozofsko, ena sama, ne glede na to, kje v okviru katere in kakšne državne tvorbe se pojavlja.

Bit policije je slej ko prej ena in ista. Policija je sevanje moči. Vendar, kako zanimivo: če se s tem pojavom srečamo na čisto empirični ravni, opazimo isto enotnost (ki smo jo prej dojeli na ontološki ravni, na podlagi sintetične sodbe): srečanje kože s pendrekom daje na vseh polidnevnikih, v vseh političnih sistemih iste rezultate.

Jelovešek nikoli ni bil užaljen, če ga je Julijan ob teh (ali podobnih) besedah blago opomnil, da se njegova (Jelovškova) koža vendar še nikoli ni srečala s kakšno tako gumijasto čvrstino. Ne, ni se srečala, je govoril Jelovškov začuden pogled, pa kaj potem?

Če govoriš z nekom, ki (tako kot Jelovešek) veruje v mistično telo človeštva, potem ti mora biti jasno: skeli, pa še kako skeli, če se gumijevka dotakne katerekoli točke na tem telesu.

Vendar na večerji v troje niso govorili o pendrekih. Kar smo zgoraj povedali na to temo, so zgolj izvlečki — izvlečki iz neštetihih prejšnjih pogovorov.

Zakaj imamo vsi tako slab občutek (slab občutek, to je prava beseda), kadar se srečamo s policajem? Lahko Julijan zanika, da bi imel sam podobne izkušnje? Pa čeprav ga Jelovešek ne bi hotel izzvati, da bi dajal izjave, ki mu ne pridejo naravnost iz srca.

Julijan ni zanikal: res imam slab občutek, je rekel, se pravi, imel sem ga, ko sem bil mlajši. Mogoče zato, ker sem na skrivaj onaniral? Res, treba bi se bilo vprašati, kaj je temu krivo.

Kaj je temu krivo? Tovariš Jelovešek je imel svoj odgovor in ga tudi ni nameraval skrivati pred prijateljem: prav zato pa mu je malce zaprla sapo Julijanova izjava o onaniji: to je vodilo na stranpoti, ki jih Jelovešek ni predvidel. Zdaj je s svojim odgovorom malce zavlačeval, čakal je, da se bo napetost, ki jo je povzročil Julijanov prenaplavljeni izpad, prej poglela. Gospa Jelovešek, ki je pravkar postavila na mizo svojo zgodnje-poletno večerjo, je bila spet drugih misli: jaz bom zdaj jedla, je rekla: vidva pa kakor hočeta.

Temu občutku nelagodnosti je lahko krivo dvoje, je rekel tovariš Jelovešek. Z brado je nakazal, naj bi se večerja medtem odvijala brez odvečnega zatikanja: Julijan naj si kar pusti napolniti krožnik, zaradi tega vendar ni treba prekinjati pogovora, je govoril njegov malce nestrpn gib.

Julijan si je nadeval na krožnik nekaj mlade povrtnine in molče dovolil, da mu gospa Jelovešek strese iz kozice pravkar pečeno jajce. Čakal je, da pride na dan vsaj eden izmed Jelovškovih dveh odgovorov.

Morda je odgovorov dejansko več, je rekel tovariš Jelovešek. Zame sta pomembna predvsem ta dva. Prvi odgovor bi bil, da izvira naš neprijetni občutek iz občutka solidarnosti. Na dnu srca smo vsi na strani tistih, ki se jih je kdaj dotaknila gumijasta palica: po domače povedano, na strani tepenih. In seveda, to je pa zdaj malo bolj zapleteno, iz občutka solidarnosti do človeške kreature, ki se tudi skriva v vsakem policajju! Čeprav se vsakemu med njimi zdi povsem normalno, da se pri svojem vsakdanjem delu poslužuje orodja za dresuro. To, da se jim zdi normalno, pa priča o njihovi resnični bedi... Zdi se mi, da sva zdajle malo zašla?

Nič za to, je rekel Julijan. Dobro vem, da to ni tisti pravi odgovor, ki ga imaš v mislih.

Ta odgovor je pravi, je povzel tovariš Jelovešek. Moral se je namuzniti spričo prijateljeve prenicljivosti. Ta odgovor je pravi, o njegovi umestnosti ti ni treba prav nič dvomiti. Res pa je, je takoj dodal, da poznam še drugega. In zdi se mi, da drugi odgovor vsebuje več človeške resnice.

Se pravi, da bo le tisti drugi odgovor potešil najino radovednost, je rekel Julijan. Njegova usta so bila zdaj polna maslenega krompirja, jedi, ki je ta hip zahtevala zase tako rekoč absolutno resničnost. Vedel je, da bi se s to pripombo — o absolutni resničnosti čutnih užitkov — zameril Svetemu goslaču, ne bi pa se zameril tovarišu Jelovšku, pa vendar je molče žvečil in čakal. Jelovškov govorniški pristop je ustvaril določeno napetost, ki je klicala po sprostitvi.

Kaj ni dober ta krompirček, je zdaj rekla gospa Jelovešek. Očitno se je vse do tega trenutka zatajevala, zdaj pa je kar bruhalo iz nje.

Pravkar sem hotel reči, da je res imeniten, je rekel Julijan.

Vendar to ni odvisno samo od prijave, je rekel tovariš Jelovešek. Pomembno je tudi, da kupiš pravo sorto.

Kupil ga je seveda Alfonz, je rekla gospa Jelovešek. Morala bi bila to takoj poudariti.

Vsi trije so znali jesti tako rekoč nestišno. Skozi priprto kuhinjsko okno je prihajal večerni hrup. Julijan se je proti svoji volji kar naprej oziral tja čez, kakor bi se bal, da je pustil prižgane luči. Vendar ni bilo to: bilo je tako nenavadno, gledati od tod tja, ko je bil navajen gledati v nasprotni smeri.

V usako razpravljanje bi morali pritegniti načelo ugodja, je povzel tovariš Jelovešek.

Strinjam se, je rekel Julijan. Zanima pa me, kako boš to dvoje spravil skupaj? Namreč, naše obmizne užitke z vprašanjem represivnih institucij?

Kako bom to dvoje spravil skupaj? Seveda, misliti je treba dialektično. Tega smo se menda le naučili? Na videz ta krompir res nima nobene zveze s policijo, vsaj tak kot je zdaj, ko se nam ponuja v svoji tu-biti. Pač pa bi bila lahko policija v tesni zvezi s negacijo, bolje rečeno z odsotnostjo biti tega krompirja — vsaj tako mladega in tako slastno zabeljenega: če te policaj nekam odpelje, se boš lahko za nedolocen čas obrisal pod nosom za podobne čutne užitke.

Jelovešek je torej spet usekal naravnost — spet, kot vedno brez slabega namena, vendar je bil Julijan ob tem kar nekam zamorjen, ker je bil nagovorjen kot nekdo, ki ga utegnejo nekam odpeljati, pa čeprav je bila ta druga oseba ednine uporabljena čisto retorično.

Ni nam treba vedno misliti na take svinjarije, je rekla gospa Jelovešek. Očitno je moč tudi njo nekoli-ko zamoriti.

Možnost svinjarij ostaja, tudi če bi o njih molčali, tudi če o njih ne bi premišljevali, je rekel Jelovešek.

Sploh nisem slišala, že dolgo vrsto let ne, da bi pri nas koga zaprli, je rekla gospa Jelovešek.

Tudi jaz ne vem za tak primer, je prikimal Julijan.

Tovariš Jelovešek se je zdaj dokončno zresnil.

Zame zadošča, da se nekaj v meni, moj drugi jaz, moja podzavest ali kako se že temu reče, intenzivno ukvarja s to možnostjo. Z možnostjo svinjarij, kot temu pravi Špela. Seveda nikogar med nami ne preganjajo, ko pa se z ničemer takim ne ukvarjamo. Spodobni, prilagojeni meščani smo, včasih se je temu reklo drobni meščani. Tako je rekel Hruš-

čov našemu Vukmanoviču: ty melj-kij buržu, mu je rekel. Kar beri Tempove Spomine. Naš prevajalec v Delu pa tega ni znal prevesti, po njegovem je Nikita rekel Tempu, da je »mehki« buržu. V resnici pa melj-kij pomeni drobni. Ne gre pa samo za to, da prevajalec ne zna ruščine: bolj pomembno je to, da sploh ne obvlada ustrezne terminologije, da se mu očitno sploh ne sanja, da zaseb-niku lahko rečemo drobni buržu, nikakor pa ne malomeščan: malomeščan je, če dobro premisli-mo, tisti, ki po pomoti ali iz kakšne-ga drugega razloga živi v majhnem mestu.

Tak je pač tovariš Jelovešek: včasih se sploh ne zaveda, kako se med govorjenjem neopazno oddaljuje od teme. Ali pa je to morda počel nalašč, da bi ublažil ostre robove, ki jih je malo pred tem preveč surovo pomol-il predse? Julijan ni imel nič proti temu, da se je pogovor preusmeril na lingvistična vprašanja.

Tudi jaz sem se v gimnaziji učil ruščino, je rekel krotko. Zdaj sem skoraj vse pozabil, nikoli pa ne bi bil zmožen takega kiksa, namreč, da bi meljkij prevedel z mehki!

Mehki buržu! Kakšna nemogoča sintagma, je vzkliknil tovariš Jelo-vešek.

Pogovor se je nadaljeval ob ledeni kavi. Te pa ni pripravila Špela: izde-lati jo je moral Alfonz, »iz principa« in »za ka-zen«, ker zmerom govori ta-ko grde stvari.

Bla je dobra, po svoje nič slabša od krompirja z graham in jajci na oko, — zbuja pa je čisto drugačna občutja. Odnasala te je drugam, v druge sfere. Julijanu je bilo, ko da mu bo vso kri potegnili nekam v til-nik, ko je tajal prvo kepico sladole-da na mehkem nebu, hkrati pa mu je zgostilo življenjsko moč. Samo kate-ra izmed dveh sil, tvorečih tao, je bi-la to, jang ali jin? Če bi bil zdaj tu Sveti goslač, bi Julijan imel koga vprašati. No, vseeno ga je vprašal, v mislih in na daljavo. Zdelo se je, da glas, ki bi utegnil biti glas Svetega goslača — saj je imel Julijan pri tem v mislih njegovo blede podobo — odgovarja, čisto potihem: »jang«.

Molčali so. Kako dobro de, če si na obisku lahko tako sproščen, tako prijetno raztresen, si je mislil Julijan. Odpravil se je po sledi neke ne-jasne misli, ko jo je za prvo mračno možgansko vtujgo dohitel, jo je pri priči prepoznal: bila je spomin, spomin na to, da je pred kakšno uro, ko se je odpravljal sem, gojil neprimer-ne in skorajda perverzne sume, da ga je Jelovešek povabil z nekakšnimi skritimi nameni. Da bi ga izzival s Špelinim seksapilom. To pa sploh ni bilo tisto, česar bi se bil moral spom-niti: bilo je nekaj kasnejšega, bližje-ga. Zasvitalo se mu je: dražilo ga je to, da je Jelovešek meni nič tebi nič pozabil na svoj drugi odgovor: na glavni in dokončni odgovor na vprašanje, zakaj se spričo mož v sinje modrih uniformah tako nelagodno počutimo.

Pri tem pa je seveda pozabil na pregovor o počasnosti božjih (v tem primeru Jelovškovih) mlčinov.

Čas za ta odgovor je bil že blizu, prej pa je moral Julijan zvedeti še nekaj postranskega. Ko je Špela od-nesla krožnike v pomivalno korito in se za hip oddaljila (šla je po vročo vodo v kopalnico, ker Jelovškovi v kuhinji nimajo bojlerja), je Alfonz na hitro pripomnil, da je dopoldne videl Svetlano: nekaj sta nakupova-la pri zlatarju, — rekel je sta, ne da bi to dvojino podrobno razložil, zraven pa je pozorno gledal Julijana, ali bo razumel, kam meri ta »sta«.

Julijan ni razumel. Do Špeline vr-nitve je še zelo malo manjkalo, zdelo se mi je, je rekel Alfonz, da je bil z njo mlad moški, visok in suh, obleč-en v evropsko obleko, ki pa bi mu vsekakor bolj pristajal burnus! Ne-kakšen ultralevičarski tip »iz tistih krajev in tako naprej«.

To megleno okrajšavo je po vsem videzu povzročila Špelin nagla vr-nitev.

Dolžan pa sem ti seveda še pravi odgovor na vprašanje o kifelijcih, je rekel tovariš Jelovešek. Pri tem ni prav nič spremenil tona, zdelo se je, da nadaljuje misel, ki jo je bil pravkar pretrgal s kratico in tako naprej.

Človek je po naravi iskreno bitje, bitje, ki teži k popolni iskrenosti, skladnosti s samim seboj, je rekel. Če ne maramo policistov, je to zato, ker...

Vidiš, je še rekel in prijel Julijana za zapestje: vidiš, po mojem je stvar taka, da vsakdo, predvsem pa vsak lojalen državljani, čuti potrebo po tem, — da bi imel proste roke. Proste roke, to je vedel že Dostojevski (sa-mo on se je bolj izbrano izražal). Vsakdo med nami bi si rad pridržal možnost — in ta možnost se pri veči-ni skoraj nikoli ne sprevrže v kaj za-resnega — potrebno je le, da imuš občutek...

O kakšni možnosti govoriš, ga je opomnil Julijan.

O možnosti, da bi storil zločin, je mahoma postal ves konkreten tova-riš Jelovešek. Hvala, da si me opom-nil. Nadaljevanje sledi

Oživljaj se je nov dan. Kdo ve, kaj bo prinesel? Posebno Alešu, ki je med novimi dogodki pomenil »vroče železo«.

Prav zato se je Aleš še vedno največ ukvarjal s Filipom, z Golobom, z Gorskim in Martino... Spor, zavist, napetost in nekakšno tek-movanje med Golobom in Filipom, ki ga je čutil vseskozi kakor nevid-no oviro in nevarno skalo, ki se lahko zdaj zdaj sproži na vse, mu je vzbujalo vrsto novih misli, zapletov in neodkritih dejanj. A zdaj, ko sta bila oba v zaporu ujeta, ta nasprotja morajo nujno izginiti. Vsak njun korak je bil vendar podpisan z življenji, zato vse drugo izginja, se umirja, postaja majhno in komaj omembe vredno. Vendar ga je tudi zdaj to strašilo in poganjalo v negotovost. Morda se bo šele tu, ob kon-cu poti, v največjih stiskah, ki lahko doletijo človeka, pokazalo, kaj je, kdo in kakšen je? Zavedal pa se je, da iz njega ne bodo stisnili ničesar, najmanj pa kakega podpisa. Tudi Bernard gre isto pot! Kaj si le misli-jo? Da bi jih celo klical? Tudi če bi ga hranili s samimi cekini, se ubija-jo zastonj!

Čas je tekel in obersturmführer je pričakoval, da bo Aleš morda le potrkal in se vdal. A čakanje se mu je vse preveč zavleklo. Potem so se vrata spet odprla, med podboji pa je trdo obstal policist Willi in ga od-sekano poklical:

— Aleš Kralj! Marš!

Spet tako, kakor znajo, je obšlo Aleša, ki je počasi vstal in pogle-dal Bernarda. Ta ga je spodbujal z očmi. Odgugal se je proti vratom. Slutil je, kaj ga čaka po tem molku.

Obersturmführer Werner je že z obrazom kazal svojo voljo. Nikjer več prijazne poteze. Stal je takoj za vrati, ob mizi pa sta se pretegovala še dva visoka gestapovska oficirja in se vedla, kot bi bila le gledalca. Obersturmführer je Aleša pogledal in na kratko ter z glasom, ki ni obetal nič dobrega, vprašal:

— Boš povedal kaj novega?

Aleš se ni hotel pogovarjati v tem tonu, zato je samo odkimal. Obersturmführer je stisnil skozi zobe:

— Tja! in pri tem z roko odsekano pokazal na steno.

Policista sta ga z vajenimi rokami pripela in privezala kakor prvič. Le s palcem se je dotikal poda. Ko sta ga obešala, je čutil njune močne šape, da se je nehote vprašal, kaj sta mogla biti pred vojno.

Obersturmführer se je s počasnimi, na videz mirnimi, vendar pa z zategnjenimi koraki približal obešencu in siknil utrujeno, a vendar grozeče:

IVAN JAN

MRTVI NE LAŽEJO

51

povest

— Kaj znata naša fanta, veš! Premisli, in konec bo vsega!

V sobi je zavladala tihota in nekaj časa se tudi premaknili nihče. Sekunde so tekale, v zraku pa je bilo čutiti prepletanje različnih volj, cil-jev in nagibov. Aleš je tiho čakal, z očmi, uprtimi v noge mize, za kate-ro sta sedela gestapovska oficirja. Videl je tudi njune škornje. Te zopr-ne, gladke usnjene cevi! Vedel je, da bo z molkom ujezil zaslisevalce, čeravno je lahko pričakoval, da se bo potem začelo. Zato je molčal in bolščal pod mizo.

Zdaj so se škornji premaknili. Mir je bil porušen; obersturmführ-er pa je odsekal:

— Tako, štel bom do deset. Če ne bo nič, ga prepuščam vama.

Pri tem je rahlo pokimal rabljema in začel šteti. Toda ni štel hitro, kot bi se mu nič ne mudilo. Vsekakor je dal Alešu dovolj časa za pre-mislek.

— ... šest ... sedem ...

Obersturmführerjev glas je bil počasnejši. Kot bi se bal, da Aleš ne bo rekel nobene. Obešenec je molčal.

— ... osem ... je zategnil Werner.

Aleš nič Noge v škornjih so se spet premaknile in eden izmed ti-stih, ki jih je nosil, je celo vstal. Kurt pa je prijel bič in ga stisnil, da so mu na hrbtne strani roke izstopile debele žile.

— Devet, je trgal tišino obersturmführerjev glas. Vsi so čakali, kdo bi izrekel še zadnje število, ki je bilo meja.

Obersturmführer je vlekel. Čutil se je premagan, ogoljufan.

Potem pa je moral reči še »deset«!

Kurt in Willi sta se že bala, da bo tik pred koncem obešenec mor-da le spregovoril. Vsakdo ni bil tako trden, kot tale tu. Njuni vajeni in močni roki sta se začeli enakomerno dvigati in padati. Z biči sta moj-strsko tolkla po razbolelih mestih, zato je bilo Alešu huje kakor prvič. Vendar pa so bolečine postajale spet tope, da ni več stokal glasno. Kurt, ki je bil videti slabši kot Willi, ni nehal tolči. Bil je bolj žilav, medtem ko je drugi kmalu slekel bluzo. Potem sta spet udarjala tako dolgo, da je Alešu zlezla glava med ramena. Werner je mahnil z roko in biča sta nehala žvižgati. Spet je stopil k obešencu, in zamolklo vprašal:

— In zdaj? Bo šlo kaj laže?

Sicer je mislil, da ga Aleš ni dobro slišal, vendar ni ostal brez od-govora. Zaprepadeno, vsaj sprva, dokler se ni spet ukrotil, je poslušal obešenčev glas, ki mu je s stisnjenim glom zabrusil:

— Brez potrebe vsi napori in spletke. Dobro veste, kdo sem. In jaz dobro vem, kdo ste vi. Zato vam zadnjič povem: Komunist sem!

In če bi bil še zunaj, bi delal natanko to, kar sem. Le napakam bi se ogibal. Proti nasilju, proti nasilnežem kot ste vi, sem dvignil orožje. Zato vem, da me boste ubili. Lahko me tolcete, kolikor hočete! Tudi ra-zrežete me lahko, a ne bo zaleglo! Moje življenje je bilo končano že te-daj, ko ste me ujeli. Razen, če bi vam ušel. Zdaj vem, da tudi to ni mo-goče. A zapomnite si — z izdajalci vred boste čudno končali. To je vse, kar sem vam še imel povedati.

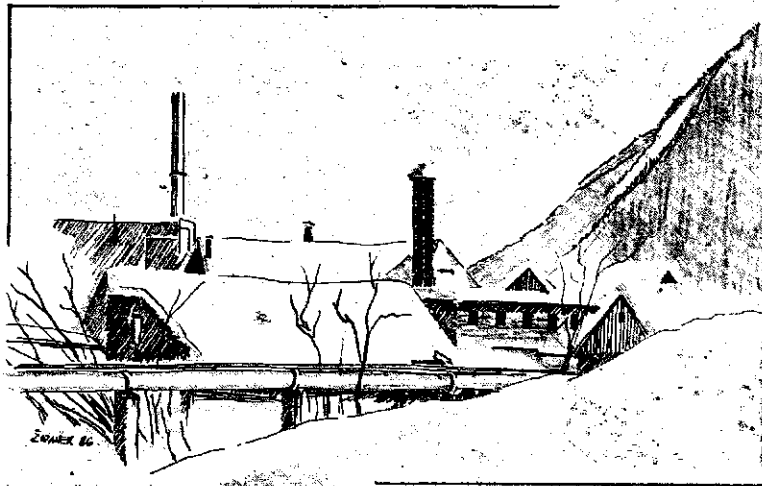
Tudi če bi hotel, več ne bi mogel, kajti pred očmi so mu poplesa-vali nejasni, zaprepadeni in zmešani obrazi, ki jih je bilo neznansko veliko.

Gestapovci sose nemo spogledali. Iz njihovih oči in vedenja je za-velo najprej vse kaj drugega kakor surovost, takoj nato pa so se njho-vi obrazi zresnili in Werner je dovolil pretepanje.

Kmalu je Aleševo telo nemočno obviselo ob steni, da je bilo videti kakor mrtvo.

Za tisti dan je bilo zaslisevanja konec. Biča nista več žvižgala oko-li Aleša in takoj potem je spet pokazal znamenje življenja.

Motno je pogledoval proti oficirjem in čakal, da ga bosta pretepa-ča dotolkla. Tega, kar jim je rekel, ni povedal le zaradi poguma in vzdržljivosti, temveč tudi zato, da bi jih razdražil. Računal je, da ga bo-do potem pokončali v nekaj trenutkih.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

● Izvršni svet občinske skupščine Radovljica je na 139. seji 21. januarja obravnaval predloge in pripombe k dogovoru o temeljnih družbenega plana občine Radovljica za srednjeročno obdobje 1986—1990, s posebnim poudarkom na presoji materialnih možnosti. Sprejel je osnutek zazidalnega načrta poslovno obrtnega centra Lesce in osnutek zazidalnega načrta obrtne cone »Lisice« na Bledu. Oba osnutka odloka bo posredoval občinski skupščini. Sprejel je tudi odredbo o preventivnih cepljenjih in diagnostičnih ter drugih preiskavah v letu 1986 in predlog preventivnega zdravstva na območju občine. Sprejeli pa so tudi program dela izvršnega sveta za leto 1986 ter izrekli mnenje k ponovnim kandidaturam individualnega poslovnega organa v Verigi Lesce, Tozd Verigarna in v trgovini DO Špecerija Bled. Na seji so spregovorili še o zagotavljanju neborbenih sredstev za potrebe obrambe.

● Predsedstvo OK ZKS Radovljica je na seji 23. januarja obravnavalo predlog poročila o delu občinske organizacije ZKS v letu 1985 in predlog programske usmeritve OK ZKS Radovljica za leto 1986, ki ju bodo obravnavali na programsko-volilni seji OK ZK v februarju. Ocenjevali so tudi potek in vsebino v decembru in januarju sklicanih programsko-volilnih sej osnovnih organizacij ZK v občini. Udeleženci seje so izvedeli, kakšno je stanje v svetu ZKS v KS Bled, kjer so po enoletnem odlašanju končno izvolili sekretarja sveta. Izvoljen je bil Brane Grohar, zaposlen na OK ZSMS Radovljica.

● Na zadnji, januarski seji predsedstva občinskega odbora ZZZ NOV Radovljica so spregovorili o socialni in zdravstveni problematiki borcev. Ugotovili so, da so med najbolj prizadetimi, zaradi izredno nizkih pokojnin in zaskrbljujočih stroškov, borci po 9. 9. 1943. Zato so sklenili, da bo pristojna občinska komisija proučila potrebe in najbolj ogroženim predlagala občinske priznavalnine. Predsedstvo je tudi sklenilo, da morajo vse krajevne organizacije ZB NOV ugotoviti število bolnih članov, ki zaradi nepokretnosti potrebujejo tujo pomoč. V občini je namreč še precej takšnih borcev, ki so prepuščeni sami sebi ali pa so odvisni le od občasnih obiskov patronažne sestre.

● V Sindikalnem izobraževalnem centru v Radovljici je bil 22. januarja posvet predsednikov osnovnih organizacij in konferenc osnovnih organizacij sindikata iz cele občine. Dogovorili so se o pripravi in izvedbi temeljne kandidacijske konference po OZD, o pripravi na javne razprave o kritični analizi delovanja političnega sistema samoupravljanja, o družbenopolitičnem usposabljanju, o pripravi na akcijo »Zaključni račun 1985« in o tekočih nalogah.

● V januarju so bila izredno delavna tudi vsa delovna telesa pri OK ZSMS Radovljica. 17. januarja so se na prvi seji sestali člani Sveta za idejnopolično delo in politični sistem, pod predsedstvom Marka Legata. Obravnavali so gradiva za 12. kongres ZSMS in aktualne naloge Sveta. Istega dne je bila seja Sveta za vzgojo in izobraževanje, pod predsedstvom Dominke Ambrožič, ki je obravnaval kongresno gradivo in sprejel stališča o tem, kdaj in kako sprejemati pionirje v ZSMS. Na 1. seji Centra klubov OZN, pod vodstvom Urše Kavalar, pa so pregledali sedanje delo Centra in sprejeli program akcij v letu 1986. 22. januarja je zasedal tudi Center za informiranje in propagando, pod vodstvom Danila Dvoršaka. Sprejeli so načrt dela za leto 1986 in se dogovorili o pripravi na izdajo prve številke informatorja ter tekočih nalogah.

● Na temeljnih kandidacijskih konferencah v OZD in v KS, ki že potekajo v radovljiški občini, se delegati med drugim opredeljujejo tudi do evidentiranih možnih kandidatov za nosilce vodilnih funkcij v skupščini občine in skupščinah SIS ter člane izvršnega sveta. Tokrat je za predsednika skupščine občine evidentiranih šest možnih kandidatov: Bernard Tonejc in Janez Smole iz Lesce, Pavel Žerovnik, Marko Bežjak in Jože Vidic iz Radovljice ter Stanko Habjan iz Kroke.

● Na skupni seji Sveta za informiranje pri OK SZDL Radovljica in OK SZDL Jesenice, ki je bila 16. januarja na Jesenicah, so člani obeh občinskih teles obravnavali smernice za pripravo srednjeročnega programa LRP Triglav na Jesenicah za obdobje 1986—1990. Po seji so si udeleženci ogledali prostore, predvidene za LRP Triglav, v novozgrajenem kulturnem domu na Titovem trgu na Jesenicah.

● V Radovljici je bilo 22. januarja že 19. vsakoletno srečanje predstavnikov skupščine in DPO občine s predstavniki verskih skupnosti, ki ga sklicuje predsednik občinske skupščine v dogovoru s koordinacijskim odborom za urejanje odnosov z verskimi skupnostmi pri OK SZDL Radovljica. Poleg duhovnikov katoliške cerkve se teh srečanj redno udeležujejo tudi predstavniki drugih verskih skupnosti, ki v strpnem in tvornem dialogu že več let uspešno odpravljajo morebitna navzkrižja v medsebojnih odnosih. Ugotovili so, da so ti odnosi zelo dobri, in zaželeli, da bi bili tudi v prihodnje.

● Za pospeševanje drobnega gospodarstva v občini Radovljica, kjer je kar 558 rednih in 639 malih obrtnikov, je izvršni svet občinske skupščine sprejel sklep, da se sredstva za pospeševanje drobnega gospodarstva, v znesku 2,2 milijona dinarjev, vežejo pri Ljubljanski banki v Kranju za 90 dni. Po poteku pogodbe o vezavi bodo obrestovani denar prenesli v sklad stavbnih zemljišč, ki se lahko porabijo za pridobitev in komunalno ureditev zemljišč, namenjenih za gradnjo obrtnih delavnic, za katero je med obrtniki veliko zanimanja.

● Na področju zaposlovanja v radovljiški občini letos načrtujejo, da se bo kadrovska ponudba gibala okoli 530 delavcev. Za nadomestitev naravnega odliva delavcev, zaradi upoko-jitev in smrti, bo v občini potrebnih 320 delavcev, kar predstavlja 2,4 odstotka vseh zaposlenih v občini. Skupaj bodo v družbenem in zasebnem sektorju letos nanovo zaposlili okoli 200 delavcev, kar je 1,6 odstotka več kot lani. V združenem delu načrtujejo, da bo zaposlenost narasla za 1,1 odstotka oz. za 150 delavcev, pri zasebnikih pa za 4 odstotke oz. za 40 delavcev.

● Prešernovo gledališče iz Kranja je v okviru programa kulturne akcije za delovne kolektive v organizaciji Kulturne skupnosti in sindikata občine Radovljica gostovalo v Radovljici s komedijo Fadila Hadžića Državni lopov. Uspešno tega gledališča, ki jo je v izvedbi Janeza Škofa, Tineta Tomana in Radovljičana Mirana Kende predstavilo že nad štiridesetkrat, si je v dvorani radovljiškega kina ogledalo okoli 480 obiskovalcev več, kot je zmogljivost dvorane. Pred tem je bila ista predstava v okviru kulturne akcije tudi že v Kropi, kjer je prav tako navdušila polno zasedeno dvorano.

● V soboto, 18., in v nedeljo, 19. januarja, sta komisija za vzgojo in izobraževanje ter komisija za gorsko reševalno službo pri Planinski zvezi Slovenije v Republiškem centru za obrambno usposabljanje v Poljčah organizirali 11. dan varstva pred snežnimi plazovi. Udeležencem srečanja so praktično prikazali gibanje v plazovitem svetu in reševanje iz plazov.

● Indok center skupščine Radovljica je 17. januarja prvo letošnje številko Obzornika izdal v nakladi 1550 izvodov. V Obzorniku št. 1 je objavljeno celotno gradivo za 37. ločene seje vseh treh zborov občinske skupščine Radovljica, ki so sklicane za 5. februar. Obzornik so že prejeli delegati in drugi zainteresirani posamezniki in organizacije.

● Po sklepu predsedstev skupščin SIS družbenih dejavnosti v občini Radovljica bodo prihodnja zasedanja vseh devetih skupščin SIS družbenih dejavnosti od 10. do 13. februarja. Osrednja tema razprav bo osnutek temeljev plana posamezne SIS v srednjeročnem obdobju 1986—1990. Celotno gradivo bo objavljeno v prvi letošnji številki Obzornika skupne strokovne službe SIS, ki ga bodo delegati prejeli od 27. do 29. januarja.

● V dogovoru s knjižničarji in po sklepu knjižničnega sveta pri Knjižnici Antona Tomaža Linhartarja v Radovljici, ki združuje 16 krajevnih in potujočo knjižnico, so oblikovali letošnji poslovnik. V njem so določila o članarini in izposojnini. V letu 1986 znaša celoletna članarina za odrasle v knjižnicah na Bledu, v Bohinjski Bistrici, Lescah in v Radovljici 500 din, v drugih krajih pa 400 din. V vseh knjižnicah v radovljiški občini pa je članarina za otroke 200 dinarjev. Zamudnina za vsak zamujeni teden bo zaračunana v znesku 10 dinarjev na knjigo.

● Po lanskoletnem uspelem smučarskem tekmovanju slovenskih upokojencev, ki ga je v Bohinju organizirala Zveza društev upokojencev občine Radovljica, pod vodstvom Mira Kavčiča, bo takšno športno srečanje slovenskih upokojencev tudi letos. Tekmovanje v veleslalomu in v tekih bo na Kobli in na Dobravi pri Bohinjski Bistrici. Prijave bodo na Zvezi društev upokojencev v Radovljici sprejemali do 10. februarja.

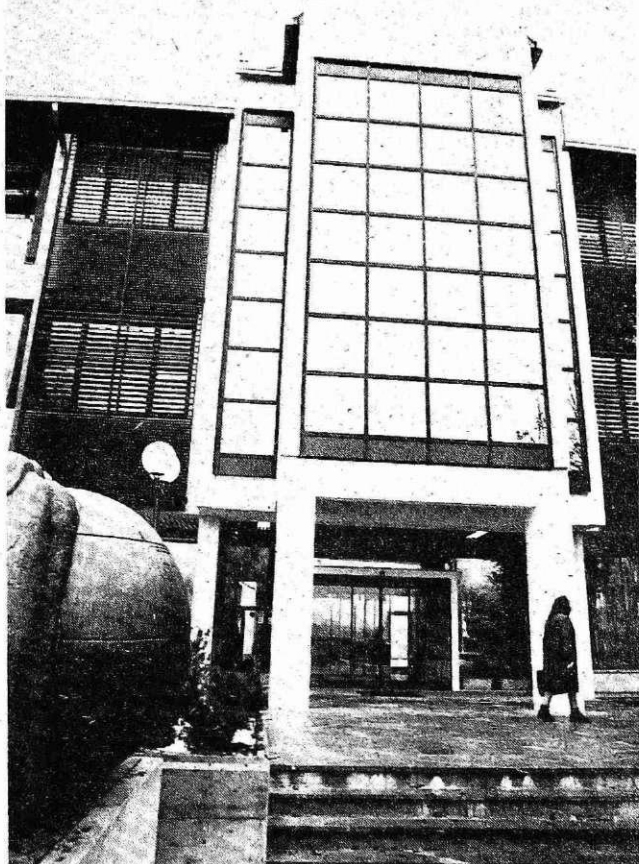
● Na slovesnosti v Sindikalnem izobraževalnem centru v Radovljici ob koncu lanskoletnih športnih tekmovanj, so za

športne in organizacijske dosežke podelili zaslužnim posameznikom letošnja priznanja. Zlato Bloudkovo značko je prejel Jože Kus iz ALC Lesce, srebrno Stanko Ažman (SK Bohinj), Majda Košir (TVD Partizan Begunje) in Franc Simčič (Šahovski klub Radovljica). Bronaste značke pa so prejeli: Andrej Arčiček (Plavalni klub Radovljica), Hinko Hajne (Odbojarski klub Bohinj) in Albin Kordež (ŠD Plamen Kropa). Posebna občinska priznanja so prejeli udeleženci svetovnih prvenstev: veslači VK Bled Dani Frčej, Bojan Prešeren, Robert Krašovec in Milan Jansa, jadralni pilot Ivo Šimenc ter državna prvaka v padalstvu Beno Šmid in Dušan Intihar. Poleg tega so 41 športnikom in sedmim ekipam za osvajanje medalj na republiških in državnih prvenstvih podelili plaketo Zveze telesnokulturnih organizacij Radovljica.

● Nedavne izredno uspele 31. mednarodne FIS tekme v smučarskih tekih Bohinj 86 od 15. do 17. januarja v Bohinjski Bistrici še vedno ugodno odmevajo v smučarskem svetu. Kranjani in delovni kolektivi so se izkazali nad vsemi pričakovanji, posebno veliko zaslug za uspeh pa gre požrtvovalnim organizatorjem članom organizacijskega komiteja. Zato smemo upati, da bo Bohinj dobil v prihodnje še več podobnih velikih tekmo-vanj, kar bo pomenilo tudi velik turistični napredek, zlasti za propagando Bohinja.

● Nenadna časopisna vest, da je Hokejski klub Bled moral izstopiti iz nadaljnjega ligaškega tekmovanja zaradi slabih delovnih razmer, nezadostnega števila igralcev in pomanjkanja sredstev, je najbolj presenetila blejske in druge ljubitelje te igre, kjer so Blejci dosegali izredno dobre rezultate. Najbrž ne gre zanemariti tudi morebitnih posledic za nadaljnji razvoj tega športa, za katerega je izjemno zanimanje zlasti med domačimi solarji, ki pridno trenirajo pod vodstvom Franca Zbon-tarja. Z morebitno ukinitvijo hokejskega kluba pa bi izgubil turistični Bled eno pomembnejših ponudb.

● Zveza telesnokulturnih organizacij Radovljica tudi letos v zimskih počitnicah organizira tečaj za vaditelje alpskega smučanja in za učence osnovnih šol. Kot vsa leta nazaj je tudi letos zanimanje za tečaj veliko. Vreme je še kar ugodno, snega dovolj in zato organizatorji upajo na podobne uspehe kot prejšnja leta, ko so usposobili nad 1300 tečajnikov in tečajnic.

Intertrade II. (foto: B. Grce)

USPEŠNI PEVCI V GORJAH

Kot vsa kulturno-umetniška društva se je v lanskem decembru tudi gorjanski moški pevski zbor Svoboda zbral na svojem rednem letnem obnem zboru. Pregledali so svojo uspešno dejavnost v letu 1985.

Že v predvojni letih je v Gorjah deloval močan mešani pevski zbor, ki ga je vodil takratni gorjanski cerkveni organist Anton Bižal. Prišla je druga svetovna vojna, z njo tudi kulturni molk, in zbor je prenehal delovati. Organista je aretiral gestapo.

CIVILNI INVALIDI VOJNE GORENJSKE V DRAŽGOŠAH

V nedeljo, 12. januarja, se je poho-da Po poteh partizanske Jelovice udeležilo tudi trindvajset invalidov medobčinskega društva CIV Kranj iz vseh občin Gorenjske. Poslušali so govor slavnostnega govornika, komandanta teritorialne obrambe Slovenije, generalmajorja Edvarda Pavčiča, ki je na koncu govora poudaril, da kljub vsem sedanjim gospodarskim težavam, ki nas tarejo, vse naloge uspešno premagujemo. Invalidi CIV se obvezujemo, da bomo tudi v prihodnje ohranili tradicijo in se vsako leto udeležili pohoda v Dražgošah ter tako ohranili spomine na narodnoosvobodilni boj pod Jelovico.

Jože Mrovlje

Žalostno je končal v zloglasnem taborišču Dachau. Kljub temu, da je bilo na območju Gorij dovolj mladih fantov in deklet sposobnih petja, dolga leta po vojni ni bilo pravega načina, da bi ponovno ustanovili pevski zbor. No, to se je končno le zgodilo in tako je bil sedanji moški pevski zbor ustanovljen 17. novembra 1981. Zbor uspešno deluje v okviru DPD Svoboda Gorje, šteje pa devetnajst članov. Prvi pevovodja je bil Marjan Eržen, doma iz Podbrezja, ki je žal pred dobrima dvema letoma nenadoma umrl, na tem mestu pa ga je nadomestila Mira Mesarič z Jesenic.

Na obnem zboru so poročali o lanskoletnem delu. Imeli so 70 pevskih vaj (vadilo v osnovni šoli v Gorjah), peli so na 35 pogrebih in imeli 15 nastopov, od samostojnih koncertov do sodelovanja na različnih prireditvah. Z izkupičkom, ki so si ga prislužili s pripravo dveh veselice v

Gorjah, so nabavili enotne obleke in srajce za javne nastope. Nekaj denarja so dobili tudi od ZKO v Radovljici. Za delovnega predsednika na zboru so izvolili Marjana Lukežiča, ki sam sicer ne poje v zboru, si pa vsestransko prizadeva za pevski zbor. Izvolili so tudi nov izvršni odbor zbora, in sicer: predsednik je Ivan Potočnik, tajnik Srečo Pogačnik in blagajnik Minka Pokljukar. Za opravljanje del in nalog v Zvezi kulturnih organizacij pri občini Radovljica pa so evidentirali Jožeta Pretnarja, Marjana Lukežiča in Srečka Pogačnika.

Jože Ambrožič

DISCIPLINA

Mir, mir! Otroci, povejte, kaj je to disciplina! Ste slišali? Disciplina!

— To je takrat, tovarišica, kadar vi vpijete, da mi ne bi vpili.

NEDOLŽEN

»Kako naj bi vedel, da se žena utaplja,« se je branil na sodišču vdovec. »Saj je ravno tako kričala kot doma!«

VEČER DIAPOZITIVOV

V klubiški sobi Foto kluba Andrej Prešeren Jesenice bo prvi večer diapozitivov v sezoni 1985/86. Pridite v Delavski dom (pri Jelenu) v torek, 4. februarja, ob 18. uri, ko bo Egidi Matič iz Žirovnice predvajal diapozitive z naslovom Spomini z izletov.

SAMOPRISPEVEK V KS PODNART

V Podnartu je bila v petek, 24. januarja, 23. seja sveta krajevne skupnosti Podnart. Delegati sveta so razpravljali in sklepali o delu inventurnih komisij, imenovali so volilno komisijo za pripravo in izvedbo letošnjih volitev, sprejeli so pravila za uporabo poslovnih vezic na Ovisih, razpravljali o spremembah in dopolnitvah statuta krajevne skupnosti in določili nove cene za pogrebne in pokopališke dejavnosti ter višino osebnih dohodkov za dela v krajevni skupnosti v letu 1986.

Na seji so se dogovorili, da bodo na temeljni kandidacijski konferenci, ki bo hkrati tudi zbor delovnih ljudi in občanov, predlagali čim

prejšnjo izvedbo referenduma za krajevni samoprispevek, ki so ga predvideli že v smernicah, osnutku in predlogu srednjeročnega plana razvoja od 1986 do 1990. Osnutek plana je bil objavljen v krajevnem glasilu, ki ga prejemajo vsa gospodinjstva v krajevni skupnosti; pripomb ni bilo, zato ga bodo sredi februarja na seji skupščine verjetno tudi sprejeli. S samoprispevkom zbrani denar bodo porabili za vgraditev manjkajočega asfalta na nekaterih odcepkih krajevnih cest in razna druga komunalna dela v krajevni skupnosti Podnart.

Ciril Rozman

PLANINSKO PREDAVANJE V GORJAH

Pred dobrim mesecem dni je bilo prvo planinsko predavanje o jugoslovanski himalajski odpravi na JALUNG-KANG. Predaval je Tomo Česen. 23. januarja letos pa je bilo že drugo tako predavanje z barvnimi diapozitivi. To pot je predaval Viki Grošelj o pohodu na KILIMANDŽARO. Predavanje sta organizirali planinsko in turistično društvo iz Gorij v domu TVD Partizan v Gorjah.

Predavanje je bilo zelo lepo in zanimivo. Predavatelj nam je z barvnimi slikami prikazal tudi del življenja prebivalcev ob vznožju Kilimandžara in ne samo pogorja.

V lanskem zimskem ciklusu smo imeli v Gorjah kar štiri tovrstna predavanja. Tudi letos bo menda tako, vsaj planinci nam to obljubljajo. Da si krajan Gorij želijo takih predavanj, je pokazalo prav to zadnje predavanje, saj je bila dvorana nabito polna. Zato, planinci, kar nadaljujte, saj so predavanja zanimiva in poučna, še posebno za mlade ljudi. Z obiskom pa dajemo moralno oporo in novega navdihna tudi predavateljem.

Jože Ambrožič

ŽELEZAR

OKAMENELO ŽIVLJENJE V JESENIŠKEM PROSTORU

Kosova graščina
31.1. — 5.3. 1936

V petek, 31. januarja, ob 17. uri, bo v Kosovi graščini otvoritev razstave Okamnelo življenje v jeseniškem prostoru.

Povsod po svetu se veča zanimanje za ostanke davnega živalskega in rastlinskega sveta, ki se nam je v okaminah ohranilo v današnji dni. Okamnine že dolgo ne sodijo več samo v velike narodne muzeje, postajajo zbirališča, mladine in odraslih. Ob okaminah ne raste samo želja po zbiranju svojevrstnega davnega okamnelega življenja, marveč tudi hrepenenje čim bolj spoznati davne organizme, način njihovega življenja, življenjske združbe, življenjske prostore, vse tudi v naši deželi.

In prav jeseniški prostor je bogato obdarjen z okaminami iz starega, srednjega in novega zemeljskega veka, upravičeno smemo reči, da bolj kot kateri koli drugi prostor v Sloveniji in Jugoslaviji. Karbonske in permijske plasti v Karavankah odlikujejo predvsem zanimivi trilobiti, glavonožci, zelo številni ramenonožci, školjke, morske lilije, v triasnih plasteh severnih Julijskih Alp pa najbolj privlačni obilica koral in morskih gob, ki so vgrajeni v apnenčeve gnote čudovite Martuljkove skupine, Razorja, Prisojnika in mnogih drugih vrhov; prav tako zanimivi so glavonožci, školjke, polži, različne luknjičarke in apnenčeve alge.

Vse to bogastvo življenja in zapletene stratigrafske razmere so nas pred več kot dvema desetletji pritegnili na pobudo Tehniškega muzeja jeseniške železarne k sistematičnemu delu.

Že v prvem letu je dozorel tudi sklep o sistematičnem nabiranju okamin in za bodočo muzejsko zbirko, ki bo obenem tudi dokumentacijski material sproti nastajajočih znanstvenih del. Brez pretiravanja danes lahko rečemo, da je nastala prva in doslej edinstvena zbirka okamnelega življenja iz majhnega prostora, v kateri je toliko okamnelih ostankov različnih živalskih skupin iz starega, srednjega in novega zemeljskega veka.

Okamnine jeseniškega prostora so v publikacijah, objavljenih doma in v eminentnih revijah, prodrle tudi v znanstveni svet in danes jih navedejo raziskovalci ustreznih skupin po vsem svetu.

Delček zbranega okamnelega življenja v Tehniškem muzeju jeseniške železarne in precej objavljenih del o njem predstavlja priložnostna razstava v Kosovi graščini, ki naj obiskovalcu pokaže drobce zbrane naravne dediščine in mu odkrije čudoviti okamneli svet.

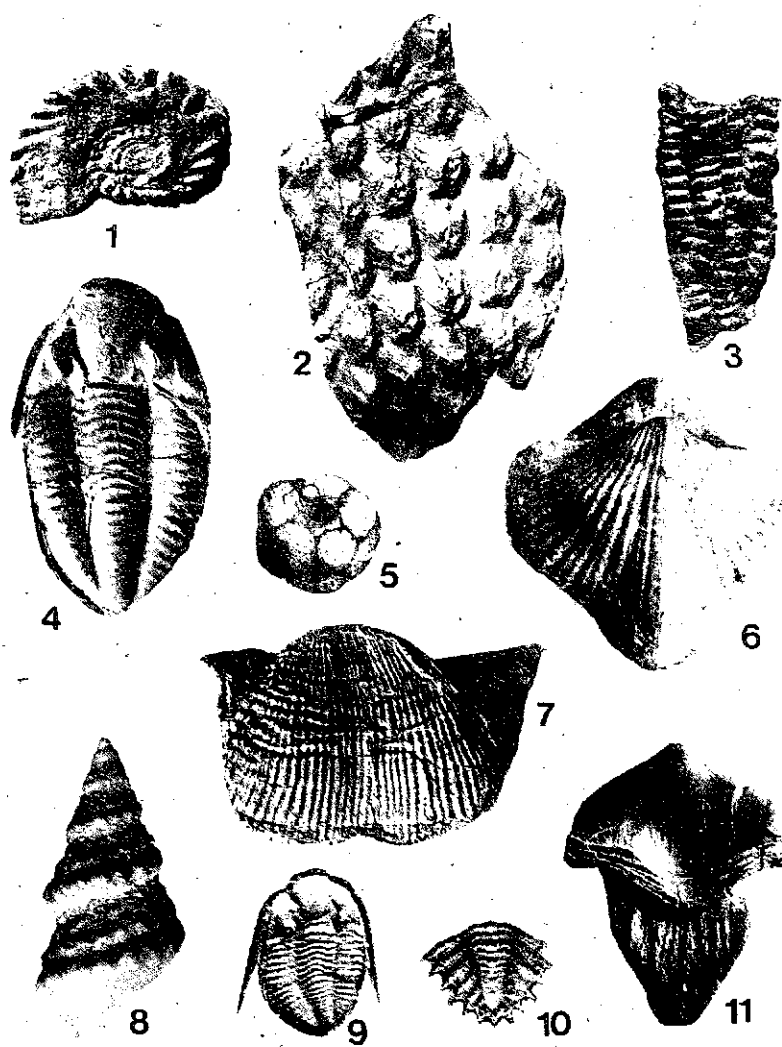
Več kot dve desetletji zavzetega dela na terenu, v laboratoriju in pri znanstveni obdelavi je bilo mogoče le s finančno pomočjo jeseniške železarne, Tehniškega muzeja železarne, Kulturne skupnosti občine Jesenice in Republiške raziskovalne skupnosti. Vsem tudi na tem mestu prisrčna zahvala.

Anton Ramovš

Razstava bo odprta do 5. marca, vsak dan, razen sobote popoldan, nedelje in ponedeljka, od 10. do 12. ure in od 16. do 18. ure.

Vabljeni

NEKAJ ZNAČILNIH OKAMNIN Z JESENIŠKEGA PODROČJA

1. Glavonožec *METACOCERAS* vel. *MOSQUOCERAS*, zgornji karbon, Črni vrh. 2. Skorja pečatnikovca *SIGILLARA BRARDI*, zgornji karbon, Planina pod Golico. 3. Gomoljasta spužva, zgornji karbon, Črni vrh. 4. Trakrpar *PALADIN (KASKIA) DEDICI*, zgornji karbon, Javorniški rovt, Spodnja počivala. 5. Čaša morske lilije, spodnji permij, Dovje — Ravne. 6. Ramenonožec *BRACHYTHYRIS* sp., spodnji permij, Na pečeh. 7. Ramenonožec *DICTYOCLOSTUS SEMIRETICULATUS*, zgornji karbon, Spodnja počivala. 8. Polž *MICRODOMA CONICUM*, spodnji permij, Pristava. 9. Trakrpar *PSEUDOPHILLIPSIA (CARNIPHILLIPSIA) OGIVALIS JAVORNIKENSIS*, zgornji karbon, Zgornja počivala. 10. Zadek trakrparja *BRACHYMETOPUS PSEUDOMETOPINA*, zgornji karbon, Spodnja počivala. 11. Zob prednika morskega pra-hrustančnice iz rodu *PETALODUS*, zgornji karbon, Spodnja počivala. (Foto: JOŽE BEDIČ)

KAJ JE BILO Z BELJANOM IN KOBALOM

Bila je sobota, 11. decembra 1943. Zvečer so se z vlakom z Jesenic v Zirovnico pripeljali Jeseničani Vladimir Sušnik, Tone Svete, Karel Beljan in Stanko Kobal. Na železniški postaji jih je pričakal Janez Mulej, Fajdigov iz Vrbe.

Prišli so iz nemške vojske na dopust. Po vrnitvi bi jih poslali na fronto, toda fantje so se odločili za odhod v gozd. Janez jih je pripeljal do Oswaldove gostilne na Selu, kjer sem se jim priključil. Rečeno nam je bilo, naj gremo proti Zabreznici, kakor da gremo v tedanjo Rbanovočovo gostilno, nekje na tej cesti pa nas bodo pričakali partizani in nas navidezno nasilno mobilizirali. Dvakrat ali trikrat smo se sprehodili gor in dol, toda partizanov ni bilo od nikoder. Nato nam je Janez dejal, naj malo počakamo, da bosta šla on in Sušnik sama v Zabreznico vprašat v neko hišo, zakaj jih ni. V tem času sta prišla dva partizana, oba iz Smokuča, in sicer Lojze Anderle in Ivan Hrovat-Miloš. Prvi z mitraljezom, drugi s puško v roki. Čim sta zagledala Fajdigovega Janeza z neznancom, je Miloš spustil dva kratka rafala v

zrak. Jaz sem takoj vedel (slutil), da streljajo partizani in sem se v strahu, da bodo odšli brez mene, podal v dir, Svete pa za menoj. Še kratek rafal in odšli smo naprej. Podrobnosti tu ne bom navajal.

Toda Kobala in Beljana ni bilo za nami. Morda sta menila, da streljajo Nemci. Mi smo že prvo noč prenočili na Jelovici v nekih svisljih. Čez približno teden dni sta Beljan in Kobal po meni neznani zvezi prišla v Prešernovo brigado, toda že čez deset dni so ju zajeli nemški policaji v spopadu z brigado na območju Sv. Mohorja. Tedaj je padlo več borcev, nekaj pa so jih ujeli in jih v kratkem času postrelili.

Iz begunjske zaporniške knjige je razvidno, da je Karla Beljana in Stanka Kobala škofjeloški gestapo pripeljal v Begunje. 30. decembra 1943. Čez deset dni, to je 8. januarja

1944, so ju ustrelili v Mengšu, v skupini tridesetih obsojencev.

Karel Beljan je bil rojen decembra 1924 na Jesenicah; bil je iz revne delavske družine, dijak. Med vojno je nekaj časa delal na kmetih na Koroškem in potem v Železarni.

Stanko Kobal je bil rojen prav tako leta 1924 na Jesenicah, kjer je opravil štiri razrede meščanske šole. Med vojno je bil zaposlen v železarni.

Ali kdo od bralcev Železarja ve, po kateri zvezi sta tadva odšla k partizanom? Ali sta se tedaj s Sela vrnila domov na Jesenice? Sta mogoče šla skupaj z Ivanom Vidicem s Sela, ki je bil z njima v nemški vojski in je šel teden dni za menoj preko Javornika in Poljan, torej po drugi poti na Jelovico?

Jože Vidic
Ljubljana
Povšetova 104/d

V DEŽELI NAROB

V deželi Narobe je vse narobe, vse hodi po glavi, celo živali. Mucki lajajo, kučki kvakajo, žabe mijavkajo in celo ljudje

krakajo. V šoli Narobe se učijo narobe, pišejo narobe in rišejo narobe.

Komaj hrib pride izza sonca, ni zmešnjave ne kraja ne konca. Ljudje sami sebe še najmanj

poznajo in se med seboj krohotajo.

Nina Kačarevič,
3. b. razred
Osnovna šola Tone
Čufar Jesenice

PREGOVORI, DOMISLICE IN REKI V ŠALJIVI PREOBLEKI

Pedagogika, ki iz smetane duha ne zna pripraviti duševne hrane, ni pedagogika.

Kosmate duše so lahko tako košate kosmate, da od mehkebe in toplote sladko spijo.

Kmeta so okronali za kmečkega kralja, iz delavca pa naredili kult proletarca.

PRAZNIK KULTURE NA BLEJSKI DOBRAVI

Pevci pevskega društva Vintgar na slovenski kulturni praznik nikoli ne pozabimo. Vsako leto pripravimo za občane krajši kulturni program. Letos pa želimo ob spominu na našega največjega pesnika ponuditi zvestemu občinstvu še nekaj več.

Oktet Svoboda iz Zirovnice je zaradi ubranega petja znan v ožji in širši okolici, na obeh straneh državne meje. Tudi krajanom Blejske Dobrave se je že uspešno predstavil. Veseli smo, da se je tudi tokrat odzval našemu povabilu. Obiskal nas bo v petek, 31. januarja, ob 19. uri. Skupaj z domačim pevskim zborom nam bo v dvorani osnovne šole priredil celovečerni koncert. Gostje, ki so v pretekli sezoni navdušili dobrih poslušalcev, bodo izpolnili večji del programa. Spominu Franceta Prešerna pa se bodo oddolžili z dvema pesmima po njegovih besedilih.

Za mlajše krajanje bo prireditev ob slovenskem kulturnem prazniku v sredo, 5. februarja, ob 16.30, prav tako v dvorani osnovne šole na Blejski Dobravi. Dramska skupina DPD Svoboda Ivan Krivec s Hrušice se bo mladim Dobravcem predstavila s pravilčno enodejanko *Vodnjak* želja. Pred igrice bomo nekaj minut namenili besedi o našem velikem pesniku, večer pa bo domači pevski zbor zaključil z vedno dobrodošlo Zdravljico.

Slovenski kulturni praznik se letos sklada z zimskimi počitnicami, zato k oblikovanju proslave ne bomo

mogli pritegniti najmlajših. V vrtcu in osnovni šoli so se o Prešernu in njegovem pomenu pogovarjali že v predpočitniških dneh, naslednje leto pa nameravajo sodelovati tudi pri pripravi proslave. Letos bo pač proslava nekoliko drugačna in preprosta, da bodo krajanje s to spremembo zadovoljni. Vse ljubitelje petja vabimo, da se udeležijo koncerta, k proslavi in ogledu pravilne igre pa poleg najmlajših vabimo tudi njihove starše in vse ostale krajanje, saj so takšne priložnosti na Dobravi zelo redke.

R. P.

ŠOLANJE JE KONČAL

Sodelavec iz TOZD Vzdrževanje SENAD HOROZOVIČ je 17. januarja uspešno zagovarjal zaključno nalogo višje šolskega študija na Fakulteti za strojništvo in dosegel naziv inženir strojništva.

VABILO

Krajevna konferenca SZDL Sava Jesenice vabi vse krajanje krajevne skupnosti Sava, da se udeležijo temeljne kandidacijske konference, ki bo v

četrtek, 6. februarja, ob 17. uri,

v prostorih Sekcije za vleko na Titovi 4.

Predsedstvo
KK SZDL Sava Jesenice

BORCEM KOKRŠKEGA ODREDA

V decembru je bil v Kranju občni zbor Kokrškega odreda, kjer smo se med drugim dogovorili, da naj bo letošnje srečanje borcev odreda v Zirovnici in da bodo na tem srečanju vsi preživeli borci dobili priznanja v obliki medalje za vgrajenim imenom borca. Naloga aktivna Kokrškega odreda Jesenice, ki se sestaja vsak prvi petek v mesecu ob 18. uri v domu upokojeencev v Zirovnici, je, da srečanje organizira in pripravi seznam še živih borcev odreda na območju občine Jesenice.

V preteklem letu je aktiv pod vodstvom Cirila Jaina zelo uspešno izvedel pohod po poteh Kokrškega odreda, zato je odbor odreda, ki ga spet vodi nekdanji komandant Stane Prezelj, prepričan, da bo aktiv prav tako uspešno izvedel tudi letošnjo akcijo.

Aktiv Jesenice se sestaja od septembra do junija. Zadnje mesece pa je vse manj zanimanja. Eden od vzrokov so zagotovo leta, saj ta nikomur ne prizanašajo. Zato ne moremo podeliti lepih namiznih prtov, ki jih je lani izdelal kolektiv IBI iz Kranja in podaril vsem borcem odreda. Bolniki snto prte odnesli na dom, zdravi pa naj jih pridejo iskat. Naslednji sestanek bo 7. februarja.

Vse to je vendar obrobne pomena. Pomembnejša naloga je ohranjanje tradicij NOB. Partizanjenje pod Stolom je bilo, vsaj v drugi polovici vojne, legendarno. Prav tako sta slovela komandant bataljona Jože Rebolj-Planinc, ki so ga imeli Švabi za Črnega Jurija, in Tiško Bele. Pozabiti ne smemo na osvoboditev Begunj in pohod na Koroško, še prav posebno pa bi morali mladim govoriti o čudoviti povezanosti ljudi iz doline z borci bataljona.

Skušajte v petek pozabiti na zapešek in pridite na sestanek!

Anton Zupan

ODGOVORNO DELO

tragedija v enem dejanju

»O, dober dan, gospod glavni uradnik! Ste se prišli striči ali briti? Ali pa mogoče oboje? Samo briti! V redu.

Francelj, namili gospodu obraz. Ja, gospod glavni uradnik, Francelj je nov vajenec, zakaj pa to sprašujete? Aja, ne celega obraza, Francelj, obriši sedaj gospodu oči in čelo.

Tako! Samo še malo, gospod uradnik, pardon, glavni uradnik. Poglejte, danes za vas posebna čisto nova britev. Boste videli, kako reže. Ste pripravljeni? Pa začnimo.

Ste kaj brali, kako sta se onadva, Amerikanec in Rus v Ženevi zgovarjala? Pravijo . . . Saj ni nič, dragi gospod, to je bil samo majhen bebenček, to pa mora tako ali tako stran . . . Ah, pravijo, da bosta še vedno polnila Evropo z raketami. In pa v veselje da bodo šli. To . . . Ne premikajte se prosim! Urezal da sem vas? Kje pa, to je bila le bradavička, ta pa bi slej ali prej morala stran, saj je zelo kazila vaš obraz . . . Kaj sem že hotel reči? A, to se bodo še dajali, potem pa se bo zopet našel kak Adolfek in vsi bomo šli k vragu. Samo pif bo . . . Ne, ne nisem vas urezal, pa tudi če bi vas, zdaj sem na vratu in se sploh ne bi poznalo . . . Samo pif bomo slišali in lepo se bomo poslovili od naše prelepe zemlje . . . Hopla, to je bil le mozoljček, ki vam je visel na ušesu. Ne, nisem vam odrezal pol ušesa! Kri da kar lije? Kje pa! Francelj, prinesi obliž . . . Ste slišali, da smo odprli novo kulturno dvorano? Gledališče, kino, gostilno ali kajvamačajzvekega vruga kulturnega že. Otvoritev je bila res enkratna! Ste bili mogoče tam . . . Zakaj pa ste odprli usta, da sem vas urezal? Ne, ustnica se visi na levem koncu, ampak jo bomo že zafikali. Francelj, povejte! Tako, pa lahko nadaljujemo . . . Pravijo, da je na otvoritvi eden prav lep govor držal in da je naša Plehmuzika zelo prima igrala. Seveda, saj imajo dobrega diri . . . Nos sem samo oplazil, ampak, saj imamo obliže. Bomo že . . . Francelj, pripravi vroče brisače za gospoda glavnega uradnika in daj, zaboga božjega, že nekam . . .

Britnica je zaprta, vajenca Francelja so zaradi izkušnje sprejeli na delo v Mestno klavnico, gospoda glavnega uradnika pa so z velikimi mukami v bolnišnici zakrpali in mu komaj še rešili življenje. Izgled mu bodo še popravljali s plastiko — toda glavno, da je rešen. Brivec je na opazovanju, kajti nihče ne ve, ali je namerno potegnil z britvijo v rodovrni smeri, ali pa se mu je zmešalo. Doktorji so prepričani, da velja skrbeti, kajti brivec enomer ponavlja: »Saj to je samo mozoljček, mozoljček . . .

Boštjan

SLIKE IVANE KOBILCE IN FERDA VESELA V RAZSTAVNEM SALONU DOLIK

V počastitev 8. februarja, kulturnega praznika Slovencev, bodo jutri, 31. januarja, ob 18. uri odprli drugo letošnje razstavo: razstavo slik slovenskih realistov IVANE KOBILCE in FERDA VESELA, ki jih je salonu posodila Narodna galerija iz Ljubljane. Kulturni program bodo ob otvoritvi izvajali flautistka Barbara Mikula, ki jo bo na klavirju spremljala Beti Demšar, in recitatorja Bernarda Gasperčič in Rado Mužan, člana Gledališča Tone Čufar.

Na jeseniški razstavi bo predstavljenih sedemindvajset slik Ivane Kobilce in Ferda Vesela iz zbirke Narodne galerije. V teh delih so zajete vse glavne značilnosti oziroma razvojne črte obeh umetnikov in njuna motivna raznovrstnost. Za dopolnitev podobe njune ustvarjalnosti pa moramo obiskovalce razstave seznaniti še z nekaterimi deli, pomembnimi za njun razvoj. Ta dela oziroma slike so nepogrešljivi del stalnih zbirk in jih tudi iz konzervatorskih razlogov le redko vključujejo na razstave zunaj galerije.

Ivana Kobilca in Ferdo Vesel pripadata z Janezom in Jurijem Šubicem, Jožefom Petkovškom in Antonom Ažbetom generaciji slovenskih realistov. Povezuje ju skupno rojstno leto 1861 in isti rojstni kraj Ljubljana. Vesel se je šolal na Dunaju in v Münchnu, kjer je študirala tudi Kobilca, ki je nadaljevala še v Parizu. Za razvoj obeh je bil temeljnega pomena München, kjer sta prevzela internacionalni program: pozna meščanska realizma in ateljejskega slikarstva, to je slikanje človeške figure same kot portreta ali v povezavi s prostorom in rjavih koloritov. Po večletnem bivanju v tujini sta se vrnila domov in ustvarjala vzporedno z manj kot desetletje mlajšimi impresionisti. Tako Kobilca, ki je umrla leta 1926, kot Vesel, ki jo je preživel za dvajset let, pa sta ostala zvesta realističnemu programu in plenerističnemu stilu.

Šolanje sedemnajstletne Ivane Kobilce se je začelo na Dunaju (1879—1880) in nadaljevalo v Münchnu (1881—1891). Ta pouk ji je dal trdno znanje v oblikovanju glave pred temnim ozadjem in v skromno ateljejski osvetlitvi (Kofetarica, 1888). Skupno z Veselom, ki je prišel za njo v bavarsko prestolnico, je kmalu začela iskati nove slikarske rešitve za upodobitev čim večje resničnosti in plastičnosti predmeta. Tako so nastale poleg akademsko korektno slikanih oljnih portretov številne študije glav starcev in mladencev, ki so krepko modelirane s svobodno potezo čopiča in v ostrih svetlobnih nasprotjih. Hkrati se je ob Veselovih vplivih, pod katerimi je nabirala narodno blago po Gorenjski, lotila upodabljanja kmečkega žanra, ki je z ljubeznivo vsebino vzbudil zanimanje domače publike (Babičina skrinja, 1888).

Sliko Poletje (1889/90), figuralnim prizorom na prostem, in z intererno sceno Likarice (1891) je ob koncu münchenskega časa pod vplivom modernejšega evropskega plenerizma pretrgala z ateljejsko tradicijo in srečno rešila problem upodabljanja svetlobe, ki oživlja in barvno povezuje predmete v kompozicijsko celoto. Vendar je na teh podobah, zajetih v svetlejši paleti in slikoviti obdelavi, še vedno ohranila iluzijo resničnosti.

Pravo umetniško katarzo je Kobilca doživela v Parizu (1891—1893), kjer se je osvobodila šolske vzgoje in začela slikati po svoje. Gotovo je k temu pripomogel vpliv francoskega plenerista Bastien Lepagea, mimo katerega ni šel nedotaknjen niti Jo-

žef Petkovšek. Kobilčin pariski del ni velik, vsa pa kažejo motivne, vsebinske in oblikovne spremembe. Tako je Pariška branjevka (okrog 1892), žanr brez anekdotičnosti, v modri paleti in v skicozni nedokončanosti res moderna slika, plener Otroci v travi (1892) pa je slikan v zelenem koloritu in v pastoznem načinu. Iz tega časa je tudi študija ženske glave v neopisni, poenostavljeni modelaciji.

Parizu sledijo Kobilčina leta v Sarajevu (1897—1905) in Berlinu (1907—1914). Sarajevski čas je izpolnjen s slikanjem naročenih reprezentativnih portretov in njeni naravi neustrezno nalogo slikanja cerkvenih fresk. Osebnosti so samo intimni ženski portreti, študije in žanri iz bosanskega življenja. V Berlinu se je še naprej preživljala s portretiranjem, občudovala je Van Goghove Ciniče in tudi sama začela s posebno ljubeznivo slikati cvetlična tihožitja. Z njimi je nadaljevala tudi v zadnji ljubljanski dobi (1914—1926).

Ceprav je bil to čas prodora impresionistov, se Kobilca nikoli ni odločila za njihov program in sredstva. Še naprej je slikala portrete v tonski monohromosti in z opazno duševno poglavljenostjo, predvsem pa rože, o katerih je zapisal France Mesesnel malo pred umetniško smrtjo: »Cvetlice pričajo o lepi harmonični jeseni, ki je usojena le resničnim mojstrom po plodni mladosti.«

Ferdo Vesel je bil samotar in nemirni iskalec, slikar portretov, folklornega žanra, krajin in tihožitij. Tehnično je eksperimentalen v olju, pasteli in kombiniranih tehnikah. Ustvarjalni vrh je doživel pred prvo vojno, nato pa je do konca življenja vse moči posvetil svetlobnemu in barvnemu problemu. Tudi Vesel se je s sedemnajstimi leti odpravil študirat slikarstvo na Dunaj (1878—1882), nato pa na Akademijo v München (1883—1887), kjer je sodeloval z Antonom Ažbetom. Vedno ga je vodil občutek za plastičnost, zraven pa se je osredotočil na problem svetlobe, ki v menjavi s senco stopnjuje telesnost in živost duševnega izraza. V upodobitvah glav in dinamično razgibanih figur v močni luči in v rjavih tonih je do konca osemdesetih let mojstrsko izražal plastičnost.

V Izarskih Atenah, kjer je ostal do leta 1897, je bil med pobudniki

znane zasebne Ažbetove šole, 1895 je tudi sam vodil šolo v predmestju Schwabing in se družil in slikal z mlajšim Rihardom Jakopičem. Tedaj se je tudi preusmeril k plenerizmu, ki ga je reševal na svoj način. Namesto v naravi je slikal svetlobo in zrak v interierih scenah. V naravopisnih motivih Prijateljci (okrog 1889) in Pred svatbo (okrog 1897) je široko, slikovito potezo čopiča in s tonsko svetlejšo ubranim koloritom (sivo srebrni, zelenkasti, modrikasti toni) dosegel pleneristično enovitost kompozicije, ko se zbrisejo meje med predmeti in prostorom. Vendar tudi pri njem svetloba oblik nikdar ne razkaja.

Vesel je več let preživel na potovanjih po Evropi. Leta 1902 je kupil gradič Grumlof na Dolenjskem, potem pa potoval do Severnega morja in drugje po Evropi. Med vojno je bil interniran in se je vrnil na Dolenjsko šele leta 1917. Tam je živel z družino, slikal in še več eksperimentiral. Dočakal je drugo vojno in umrl eno leto po njenem koncu, star 85 let.

Po letu 1900 se je Veselova umetnost spremenila. Približal se je impresionizmu, delno prevzel njihovo tehniko, a praga impresionizma ni prestopil. Proučeval je razmerja med plastičnostjo telesa in svetlobo ter barvo, ki plastičnost lahko ali oblikujeta ali razkrajata. Razpet med nasprotujoče si slikarske smeri je iskal sintezo, ki pa je ni našel, saj je do konca varoval mladostni credo, da mora slika posredovati »plastičnost, zrak in prostor«. S kratkimi, nadrobilnimi potezami in s svetlimi, kredastimi toni je upodabljal videz atmosferske luči, v kateri so predmeti bolj krhki in drobljivi, toda vselej neokrnjeni, zavarovani v koronarnem obrisu.

Od dvajsetih let naprej je rad ustvarjal v oljnih barvnih svinčnikih (tako imenovane Raffaelli barve), s katerimi je na podslakavo zarisoval posameznosti lika in ga s tem oblikovno poudarjal. Za zadnji čas so značilne upodobitve portretirancev z razmišljujočimi očmi v motni razsvetljavi. Manj številne so razpoloženske krajine iz okolice Grumlofa v gostem prepletu naravnih barv in kot spomin na preteklost še nekaj zadnjih narodopisnih žanrov (Ohcet, 1937).

(Po zapisu Polonce Vrhunc, strokovne delavke Narodne galerije.)

Razstava slik Ivane Kobilce in Ferda Vesela bo na Jesenicah odprta do vključno 12. februarja vsak dan, razen ob nedeljah in sobotah popoldan, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

»Kmetija« Franc Berce

FILMSKI SEMINAR

Združenje filmskovzgojnih delavcev Slovenije in Odbor za film pri ZKOS skupaj z OZKO Radovljica in OŠ A. T. Linhart pripravljata regijski seminar in delavnico za vodje filmskih krožkov v osnovnih in srednjih šolah.

Seminar in delavnica bosta pričela z delom v petek, 14. februarja, ob 16. uri, v prostorih OŠ A. T. Linhart v Radovljici, kjer se bomo tudi dogovorili o načinu dela.

Seminar priporoča Zavod SRS za šolstvo, OE Kranj. Pripravljalci seminarja in delavnice želijo spodbuditi čimveč ustvarjalnih filmskih krožkov, usposobiti mentorje krožkov in mladih filmarjev, v delavnicah, ki bodo potekale na šolah, pa pritegniti učence k delu s filmom in videom. Seminar in delavnice bo vodil prof. Borko Radešček iz Ljubljane.

Vabimo vas, da se prijavite na seminar. Rok za prijave je 12. februar, lahko pa se prijavite tudi osebno ob začetku seminarja na OŠ A. T. Linhart v Radovljici.

Podrobnosti o seminarju in delavnici lahko dobite na Zvezi kulturnih organizacij Slovenije, Ljubljana, Kidričeva 5, kamor pošiljate tudi prijave!

JEZIK NAŠ VSAKDANJI

Ondan sem nekje prebral, da človeku pri šestdesetih ob vsakem dreku, ki ga prebere, popustijo živci. Kar mi je živcev še ostalo, so mi odločno odpovedali poslušnost, ker ne prenesejo iz dneva v dan v sto tisoč stavkih ponavljajoče se besede odgovornost.

»Mnogi niso pripravljeni prevzeti odgovornosti za uresničitev setvenih načrtov v Sloveniji.« (DELO, petek, 2. septembra 1983, zadnja stran.)

»Z vseh koncev so terjali odgovornost, napovedovali vračanje cen kruha v dogovorjene oblike.« (DELO, petek, 2. septembra 1983, 2. stran.)

»To pa od nas in vsakega posameznika zahteva, da temeljito spremenimo naše odnose in obnašanje in maksimalno zaostriamo odgovornost, ki se mora povečevati glede na družbeni položaj in zaupano odgovornost.« (ZELEZAR, 1. septembra 1983, 1. stran — uvodnik.)

»To pa je prav tisto, kar danes uresničevanje dolgoročnega stabilizacijskega programa od nas zahteva — boljše delo, varčevanje, delovno disciplino in družbeno in osebno odgovornost.« (ZELEZAR, 1. septembra 1983, 1. stran — uvodnik.)

»Ne moremo več dopuščati tega, da kak visoki voditelj javno prizna: mi v vrhovih smo krivi, potem pa; ne da bi trenil, zadovoljen sede, da je imel govor, nikomur pa ser še las na glavi ne skrivi. Morali bi poostri odgovornost za vsak predlagani ukrep, za vsak načrt, za vsak stvaren korak.« (TELEKS, 1. 9. 1983, stran 17. Reklji in zapisali so: dr. Radovan Radonjić, profesor na titograjski univerzi.)

Zdaj pa odstavke, ki nas bo vrnil k tako priljubljeni in tisočkrat zlorabljeni odgovornosti:

»To potrjuje domneve, da se v Jugoslaviji povsod še ne zavedajo realnosti (in resnosti) položaja in nujnosti nalog, ki jih je treba opraviti, če hočemo težave odpraviti. Ob tem se je treba vprašati, kaj se še mora zgoditi, da bodo vsi pričeli ravnati tako, kot čas zahteva. Ali pa to morebiti ni pravo vprašanje? Morebiti pa nekateri ravnajo v nasprotju z zahtevami tudi namenoma? Če je tako, potem je treba te »nekateri« kar hitro zamenjati z imeni in priimki, naslovi družbeno političnih skupnosti...« (DELO, Sobotna priloga, Ljubljana, 9. julija 1983, stran 11, Zasuk k novemu, Branko Podobnik.)

Dovolj je navedkov. Naj poskusim razčleniti odgovornost!

Odgovornost

Mnogo je stvari, ki se jih lotévamo pri koncu. Tókrat se bom še jaz o odgovornosti lotil na njenem kraju, potem pa počasi skušal priti do predloga o d.

NOST

Recimo za začetek anonimnost. Nekdo se pod članke podpisuje z B. B. To je lahko Brigitte Bardot, Baden — Baden, Bog Bopomagal, Bingelj Bongelj (kot je Fran Levstik v svojem znamenitem pismu napisal Josipu Jurčiču, ki je v svojem romanu DESETI BRAT svojega junaka imenoval Martinek Spak), Brez Besed, Boder Bobež, Bogdan Bogataš, Branimir Branimirovič (vse po Slovenskem pravopisu, DZS, Ljubljana 1962).

Zdaj pa poskusimo iti z n o s t. po abecedi:

aktivnost
brezobzirnost
cmeravost
častilakomnost
delavnost
enotnost
frivolnost
gobavost
homoseksualnost
iskrivost
jezljivost
kočljivost
lenivost
močvirnost
naščuvanost
opeharjenost
razsrjenost
sproščenost
šibkost
tajnost
urnost
varnost
zajedenost
žaljivost

Tistih dveh tujk nisem vtaknil v spisek, ker bi v Slovenskem pravopisu pod črkama »f« in »h« kaj drugega ne našel.

V Verbinčevem slovarju tujk piše na strani 226:

Frivolnost: puhlost, ničevost; lahkomiselnost, objestnost; spolzkost, razuzdanost. In na strani 274: Homoseksualnost: spolno nagnjenje do istega spola, nenormalna seksualnost.

Obe besedi »frivolnost« in »homoseksualnost«, združite z »opeharjenostjo«, ki stoji v abecednem redu

namesto »odgovornosti«, pa boste postavili tak stavek, da se boste lahko nad njim zamislili!

Zdaj smo pri govoru!

Govor?

Koliko pomenov ima ta beseda! Tista zlahka govornica, ki se se naučil piti iz materinih prsi. Ki jo vsak dan govoriš.

Govor. Govoriti. Prepisujem iz Slovenskega pravopisa; stran 262, drugi stolpec zgoraj:

govoriti gladko, razločno, po naše, govorniki resnico, govorniki na vsa usta, brez ovinkov, v obraz, na pamet, govorniki nepripravljen, govorniki prijatelju v prid, govorniki, kakor bi rožice sadil, kakor bi med lizal, govorniki, kakor bi iz rokava stresal, vse govorniki proti njemu, srce je govorilo, številke govore, topovi bodo govorili...

Govor je pa pozdravni, poslovnili, nagrobni, slavnostni, obrambni. Dosti je ljudi, ki imajo dar govora. Več je tistih, ki takega daru sploh nimajo, kljub temu pa nam naprej iz dneva v dan tvezijo kake oslarije, nam z lopatami za kidanje snega mečejo pesek v oči ter se ne norčujejo le iz govora, temveč iz nas, ki moramo vse njihove prazne govorance preslišati. Da, prav ste prebrali: preslišati, kajti poslušati smo se jih že zdavnaj naveličali. Ne vem, zakaj Janez Menart v Statve življenja ni uvrstil svoje duhovite pesmi Govor na grob ponošenim gumijastim copatam. Moja nekdanja učenka Tilka Čimžarjeva je je tako občuteno oddeklamirala na kranjskogorskem polomljenem odru, da je vsa dvorana odmevala od smeha. Enkrat jo moram prepisati, to pesem. Za Zelezarja. Privoščim vam, spoštovane bralke, dragi bralci, da bi se še vi enkrat ob kakem govoru, namenjenem ponošenim gumijastim copatam, pošteno in od srca nasmejali.

Posrečilo se mi je, da sem se dokopal do predloga

O D.

Predlog o d., ki se veže vselej z rodilnikom, »meri od česa proč« (SP 1962, stran 513, prvi stolpec spodaj). Nekaj primerov:

od Urala do Triglava
od širih do ene so zarje rumene
od jutra do večera kmet garā
od pošteno opravljenega dela bi smeli ljudje živeti
od mladih nog do starih dni se mnogokaj postori
od prazne glave do dolgega gobca je kratka pot
od lakote umirajo na tem svetu vsako leto milijoni
od strani te zahrbtno napadejo nesposobni zahrbtniži
od praznega čvakanja človeka začne boleti glava

Zgledov je dovolj. Vsi so prepisani iz Slovenskega pravopisa 1962 (stran 513) in iz Slovarja slovenskega knjižnega jezika. To poudarjam zaradi tega, da bi me spet kdo ne prijel za jezik. Da bi ne ustanovili spet kje kakšne komisije, ki naj bi razpravljala o tem, kaj piše Janez Svolfšak.

Naj zaključim:

Če ste dobro prebrali, kar sem napisal, potem pomeni beseda o d g o v o r n o s t nekaj, kar mečeš proč od sebe, kar meri nekam drugam, kar želiš prevaliti na nekoga drugega, kar se tebe sploh ne tiče.

Beseda odgovornost je največkrat ponavljana slovenska beseda v političnem in časnikarskem žargonu. Predlagam, da je črtno iz našega besednjaka. Kaj mi bo beseda, če se nanjo poživljajo vsi tisti, ki jih zadéva! Imena in priimke bi rad slišal in prebral, rad zanje zvedel! Imena in priimke tistih, ki so krivi, da Jugoslovani sploh ne znamo izračunati, za koliko milijard dolarjev smo v tujini zadolženi.

Pravkar mi je pisal Janez Menart. Ob robu je pripisal: »Pišem na kolenih. Jaz pa na kolenih prosim vse nesposobne »individualne poslovodne organe«, komercialiste in sekretarje, naj se že vendar lotijo dela, ki so mu kós! Drugače bom ob Novem letu zvedel, da se mi bo pokojnina za pet odstotkov znižala.

Zdaj so mi jo za štiri odstotke zvišali. Inflacija pa je narasla na šestdeset odstotkov...

Janez Svolfšak

NERESNOST

Ko pravim, da če rima se Rimljan z Rimljanko, ritem z ritko, vrat labodji s sabljo bridko, ni vrag, da ne bi našli rime še za pesem; mi pravijo: ti nisi resen!

Brut

MALI ČLOVEK

Mali človek se pelje z vlakom. Ima nadušje in malico v usnjeni aktovki: žganje, jabolčni zavitek, bobi palčke in slušni aparat. Preteklosti nima, v sedanjosti je zgolj podnajemnik. Prihodnost bo njegova! Pripravili ga bomo do tega, da bo pogljal kolo zgodovine, pa če bi ga morali pribiti nanj.

Brut

V nedeljo popoldne so si organizatorji velike mednarodne sankaske prireditve v Savskih jamah v Planini pod Golico resnično lahko oddahnili. Izvedba letošnje tekmovalne za 4. memorial Joža Jelovčana in 30. jubilejni pokal mesta Jesenic jim je povzročila toliko preglavic kot že dolgo ne. Za tekmovalce so se namreč posebej skrbno pripravljali, ker je bilo generalka za 12. evropsko prvenstvo v sankanju na naravnih progah, ki bo prihodnje leto na isti progi v Savskih jamah. Še v petek zvečer je marsikdo podvomil, da tekmovalci sploh bo. Najprej močna odjuga z dežjem in kasneje sneg, vse to je izredno oteževalo pripravo proge. Člani Sankaskega kluba Jesenice so se že velikokrat izkazali z organizacijo največjih prireditev v Savskih jamah in tudi tokrat so dobili boj z vremenom. Člani kluba so skupaj s člani Gasilskega društva Jesenice—mesto ter drugimi velikimi navdušenci tega zimskega športa veliko dni pred tekmovalcem vneto delali na progi, v petek in soboto ponoči pa so dobesedno garali pri polivanju in utrjevanju proge. Trud ni bil zaman, saj je bila v soboto jutraj proga nared, na tudi vreme se je izboljšalo.

Zaradi teh nevednosti so morali nekoliko spremeniti program tekmovalcev. Petkov odpadli trening so nadomestili v soboto, ostali del tekmovalca pa so potem izpeljali po programu. Na štartu se je zbralo več kot 100 tekmovalcev in tekmovalci iz šestih držav: Italije, Avstrije, Poljske, Bolgarije, Kanade in Jugoslavije.

V močni mednarodni konkurenci so se za čim boljše uvrstitve potegovali tudi tekmovalci naših klubov iz Železnikov, Idrije, Tržica in Jesenic. Za vse naše je bilo tekmovalstvo še posebno pomembno, saj je bilo eno od šestih izbirnih za sestavo državne reprezentance za nastop na letošnjem svetovnem prvenstvu, ki bo v Aostu v Italiji.

Po pričakovanju so bili najboljši avstrijski sankaci. Na sobotnem 4. memorialu Joža Jelovčana so zasedli kar prvih osem mest. Med 86 tekmovalci so se med našimi najboljše odrezali Jeseničani, najboljši pa je bil Mirko Klinar.

Na nedeljskem 30. pokalu mesta Jesenic, ki je skupaj s sobotnim tekmovalstvom šlo za končno uvrstitev, so bili pri članih ponovno najboljši Avstriji, pri domačih pa Mirko Klinar, ki je med 47-timi tekmovalci zasedel zelo dobro 12. mesto.

Nastope naših tekmovalcev vsekakor lahko ocenimo kot dobre, še posebno zato, ker trenirajo v izredno slabih razmerah, da o opremljenosti ne govorimo. Tako med drugim jeseniški tekmovalci skoraj sploh niso trenirali, saj so pred tekmovalstvom delali na progi. V tako slabih razmerah seveda ni moč pričakovati boljših rezultatov.

TEMPERAMENT

Na gledališki vaji režiser nezadovoljno kriči:
»Več temperamenta, več temperamenta! Saj sploh ni nobenega življenja v vašem umiranju!«

ČUDNO

— Sodišče je pa res čudno!
— Zakaj?
— Ko sva se z možem ločila, je vse tri otroke prisodilo njemu, čeprav ni niti eden njegov.

Se nekaj besed o podaljšani in obnovljeni progi v Savskih jamah. Brez dvoma je uspešno prestala preizkušnjo, saj med tekmovalci tako rekoč ni bilo pripon.

Predsednik organizacijskega komiteja tekmovalca Jani Gregorič nam je ob koncu povedal:

»Organizatorji smo bili ob koncu predvsem veseli pohvale glavnega delegata mednarodne sankaske zveze Hansa Wannerja iz Avstrije, ki je dejal, da je bila to zares prava generalka in bi lahko tudi sedaj že izpeljali tudi evropsko prvenstvo. Vsa pohvala gre vsem, ki so v teh dneh zares marljivo delali in jim ni bilo žal številnih prostovoljnih ur. Na 12. evropsko prvenstvo se že dalj časa pripravljamo, do letošnje generalke smo podaljšali in uredili progo, tako da sedaj ustreza normam mednarodne sankaske zveze. Uredili smo tudi druge spremljajoče objekte na progi in na cilju. Proga seveda ne bo samo za 12. evropsko prvenstvo, temveč želimo, da postane poligon sankanja v jeseniški občini in tudi širše. Spodnji, manj zahtevni del proge pa bomo še bolj namenili rekreacijskemu sankanju.

Ob tej priložnosti se moram posebej zahvaliti vsem, ki so nam s svojim delom in raznimi prispevki pomagali, da je tekmovalstvo za 4. memorial Joža Jelovčana in 30. pokal mesta Jesenic uspelo in da smo dobili tudi zeleno luč za izvedbo 12. evropskega prvenstva v sankanju na naravnih progah.

Ob tej priložnosti se moram posebej zahvaliti vsem, ki so nam s svojim delom in raznimi prispevki pomagali, da je tekmovalstvo za 4. memorial Joža Jelovčana in 30. pokal mesta Jesenic uspelo in da smo dobili tudi zeleno luč za izvedbo 12. evropskega prvenstva v sankanju na naravnih progah.

REZULTATI

4. MEMORIAL JOŽA JELOVČANA

članice: 1. Paula Peintner (Italija), 2. Hilda Fuchs, 3. Martha Theurl (obe Avstrija), ... 9. Tinka Tolar, 10. Marija Šmid, 11. Tončka Stalec (vse Jugoslavija); člani: 1. Roland Trattig, 2. Robert Tomelitsch, 3. Mattheus (vsi Avstrija); dvosedi: 1. Hofer-Hirzegger (Avstrija), 2. Lunger-Steinhauser (Italija), 3. Gatt-Strickner (Avstrija), ... 8. Cesen-Cesen, 10. Jeram-Velikanje (oba Jug.).

30. POKAL MESTA JESENIC

mladinci: 1. Sonja Leitner (Avstrija), 2. Evi Pirhofer (Italija), 3. Matgorzata Koni-or (Poljska), ... 9. Veronika Tolar, 10. Erna Pavšič, 11. Tončka Stalec, (vse Jugoslavija); članice: 1. Pavla Peintner (Italija), 2. Hilda Fuchs, 3. Martha Theurl (obe Avstrija), ... 5. Tinka Tolar, 6. Marija Šmid, 11. Tatjana Jamšek (vse Jugoslavija); mladinci: 1. Ralf Stadlober, 2. Herbert Klocker (oba Avstrija), 3. Marko Meglič, 5. Vili Rakovec, 7. Edi Jeram (vsi Jugoslavija); člani: 1. Willi Danklmaier, 2. Robert Tomelitsch, 3. Roland Trattig (vsi Avstrija), ... 12. Mirko Klinar, 13. Drago Cesen, 19. Marjan Meglič (vsi Jugoslavija); starejši člani: 1. Milan Cesen, 2. Jože Frelih, 3. Jože Meglič (vsi Jugoslavija); dvosedi: 1. Gatt-Strickner, 2. Trattig-Rabitsch (oba Avstrija), 3. Marmosler-Marmosler (Poljska), ... 6. Cesen-Cesen, 8. Jeram-Velikanje, 11. Koler-Koler (vsi Jugoslavija); ekipno: 1. Avstrija, 2. Poljska, 3. Koroška, 4. Jugoslavija.

J. Rabič

Vedno sem z zanimanjem bral planinske in alpinistične članke v Železarju. Odločil sem se, da tudi sam nekaj napišem za bralce, ki jih taki članki zanimajo.

16. decembra sem začel novoletni dopust, veseli, da grem spet lahko tja, kjer mi je najlepše — v višine naših gora. Zvečer me je brat pripeljal v Zgornjo Radovno; kjer sem začel 18-dnevno samotarsko novoletno turo. Na planini Spodnja Krma sem prenočil v pastirski koči, drugo jutro pa sem se začel vzpenjati s smučmi. Mehek sneg — pršič in izredno težek nahrbtnik sta mi zelo oteževala vzpon. Prenočil sem v pastirski koči v Zgornji Krmi in vzpon nadaljeval čez Konjsko sedlo, kjer je postal sneg trd. Na strmih prečnicah je sneg poledenel, zato sem moral smuči zamenjati z derezami. Malo sesto pa z grebena pod Planiko do vznožja Rjavca sem presmučal in prišel na meni najlažji del naših gora — Zahodno triglavsko planoto (triglavski podi). Se 300 višinskih metrov vzpona na smučeh in malo peš in dosegel sem cilj novoletne ture, bivač ZTP (Zahodna triglavsko planota) na višini 2530 — najvišje bivačnice v Sloveniji. V nekdanjem vojaškem bunkerju sem poleti naredil (za alpiniste) udoben bivač in pripravil zalogo hrane in opreme. Dobro sem se pripravil od avgusta do novembra, saj se zavedam, da je za samohodca vsaka napaka v ostri triglavski zimi zelo nevarna. Čaka me petnajst dni uživanja zimskih krasot Julijskih Alp. Prevzame in osrečuje me čudovita lepota gora v zimi, soncu in me-

sečini, v oblakih, megli, sneženju in viharju. Uživam v hoji in smučanju po okoličnem, med sneženjem in močnim vetrom pa se držim večinoma v bivaču. Skromni bivač se mi zdi najboljši hotel, tudi postrežba je najboljša — samopostrežba. Srečen sem, da lahko dolgo uživam krasoto zimskih triglavskih divjin.

Zimski Triglav je veliko nasprotje poletnemu množičnemu obisku. V petnajstih dneh sta me obiskala samo dva alpinista iz Spodnje Idrije. Dobro jima je del čaj po napornem zimskem vzponu na Triglav.

Vreme je bilo do 24. decembra ves čas jasno, 25. in 26. je snežilo, 27. je bilo spet jasno, nato je štiri dni neprekinjeno snežilo z močnim vetrom. Povsem belo, mrzlo okolje je bučanje vetra in snežnim metežem je bilo podobno polarni pokrajini. V takem vremenu in visokem novem snegu je preživetje sestopa zaradi megle in snežnih plazov malo verjetno. Odrezan sem bil od civilizacije, bivač mi je pomenil življenje, dovolj hrane sem imel za dolgo čakanje na boljše razmere. Na Silvestra popoldne je veter ponehal, novoletna noč je bila mirna — brez vetra, rahlo je snežilo. Užival sem moje najlepše novoletno praznovanje — sam in najvišje v Sloveniji. Na novoletni dan zjutraj se je zjasnilo, kar sem izkoristil za fotografiranje. Popoldne sem se na hitro odločil za vrnitev v civilizacijo. Užival sem v smučanju po deviškem pršiču, ponekod sem se počutil zelo negotovega zaradi nevarnosti snežnega plazov. Malo pred nočjo sem srečno prislučal do pastirskih koč v Zgornji Krmi, kjer sta taborila dva alpinista — fant in dekle iz Trbovelj. Pripravili smo si skupno večerjo in prenočili. Drugi dan sem se skozi Zgornjo Radovno in Mojsstrano vrnil na Jesenice. Srečen sem, da sem obogatil življenje s tem novim lepim doživetjem.

Alojzija Žakelj
AO Jesenice

MOJE DOZOREVANJE

Sedim na klopi in počutim se kot samotni otok sredi oceana. Vsi okrog mene hitijo, zamišljeni so, mrkih obrazov. Nihče se ne zmeni zame. Zakaj so tako nedostopni, mrki, brez življenjske volje?

Nisem več majhna punčka, ki ji je v odgovor natvezli kakšne bedarije. Res še nisem odrasla, toda problemi odraslih se zrcalijo tudi v meni. Ali me ti ljudje ob kopici svojih problemov slišijo, me razumejo, ali imajo sploh čas za moje drobne težave.

Imam svoje želje, sanje in tudi pravico do njih. Toda zdi se mi, da me vsi potiskajo nekam v stran, kjer opazujem, iščem in se sprašujem.

Šola, dom, krožki, učenje, vse te dolžnosti me oklepajo. Zdi se mi, kot bi se svet v enem dnevu večkrat zavrtel okoli svoje osi, tako hitro minevajo dnevi. Včasih komaj najdem čas, da prisluhnem sami sebi. V srcu se mi pletejo želje, velike, majhne, drobne, toda zame vse zelo pomembne. Vame vrta vprašanje: »Bom pripravljena stopiti v svet odraslih?« V življenju bi bila rada srečna. Je to mar preveč?

Klavdija
OŠ. Mojsstrana

Kavperji (foto: B. Grce)

TEH NAŠIH ŠESTDESET LET ...

Slavko Smolej, mojster fotografije, lirčno nežni poet mednarodne fotografije, rojen 24. aprila 1909 na Jesenicah. Za izjemno umetniško izpoved je prejel šest mednarodnih bronastih plaket, štiri srebrne mednarodne plakete, eno zlato plaketo v Beogradu leta 1952. Poleg tega je prejel tri prve nagrade (San Francisco 1937, New York 1956), ter sedem drugih nagrad. Leta 1960 je prejel v Beogradu nagrado za življenjsko delo na področju fotografije. Za svoje uspehe na mednarodnih razstavah je prejel od FIAP (Federation international d'Art Photography) častni naziv — artist FIAP (mednarodni mojster fotografije). Revija American Photography je Smoleja 1938 uvrstila na svetovno lestvico desetih najboljših fotografov. Od leta 1941 je s svojim foto aparatom zapisoval motive groze in okupatorjevega nasilja. Njegova fotomonografija Gorenjska v miru, trpljenju in svobodi je prava slikovna poema, ki ne bo pozabljena. Po osvoboditvi je prevzel dolžnost direktorja Poklicne industrijske šole (kasnejši ŽIC). Šola je pod njegovim vodstvom zrasla v ugledno kovačnico strokovnih kadrov. Umrl je 16. februarja 1961.

Anton Blažej, rojen 14. januarja 1898, dolgoletni prizadevni tajnik in propagandist. Bil je odličen krajinar in realistični planinski fotograf. Član kluba je bil od leta 1950. Razstavljal je na klubskih in republiških razstavah. Umrl je 6. decembra 1972.

Matevž Mikelj, rojen 26. septembra 1907 na Jesenicah. Ustanovni član kluba in fotoamater 1. stopnje, dolgoletni gospodar, inštruktor in član nadzornega odbora. Za izjemne zasluge pri vzgoji mladih ga je upravni odbor kluba 1965 imenoval za častnega člana. Mikljevo ustvarjalno zorenje je potekalo v znamenju razgibanega iskanja lepote. Mikljev svet izgubljenih kmečkih domačij deluje v bistvu kot tragičen memento.

Razstavljal je na številnih klubskih, republiških, zveznih in mednarodnih razstavah ter prejel mnogo priznanj in plakete. Za življenjsko delo je prejel najvišjo zvezno in klubsko priznanje. Svoje petdesetletno aktivno delo na področju fotografije je sklenil 24. januarja 1975 na Jesenicah.

Zdravko Kragl, rojen 10. februarja 1910. Deloval je kot predsednik, gospodar in član nadzornega odbora. Razstavljal je na klubskih razstavah. Bil je predstavnik klasične fotografije. Član kluba je bil od 1952. Umrl je 26. novembra 1977.

Vladimir Stojan, rojen 27. marca 1921 na Jesenicah, dolgoletni član nadzornega odbora in fotoamater 1. stopnje. Razstavljal je na klubskih in republiških razstavah. Prejel je več nagrad in plaket za odlične planinske in športne motive. Član kluba je bil od leta 1967. Vsestransko se je razdaljal in umrl 10. decembra 1983.

Lojze Tratnik, rojen 29. marca 1907; ustanovni član kluba in član Skale. Bil je izvrsten fotoamater; fotografiral je športne dogodke, mikro in makro svet. Obenem je bil tudi klubski inštruktor. Zdržil je fotografijo s filmsko snemalno dejavnostjo. Posnel je film o delovanju Alpskega letalskega centra v Lescah. Svoje bogate izkušnje je prenašal na mlajši rod. Vrsto let je uspešno deloval v letalskem centru v Lescah. V železarskem muzeju je bil aktiven sodelavec in dolgoletni vodnik ekskurzij. Umrl je 3. avgusta 1985 na Jesenicah.

Jože Truhlar, rojen 7. novembra 1901 v Divači, ustanovni član foto kluba in član Skale. Pred drugo svetovno vojno je razstavljal v skupini jeseniških planinskih fotografov. Njegovi planinski motivi so pristni. Bil je tajnik foto sekcije Skala.

Letos praznuje Jože osebni jubilej. Da bi bil še dolgo let zdrav in čil ter še vedno zvest našemu klubu! Na otvoritvi retrospektivne razstave 8. novembra 1985 je predsednik kluba izročil tov. Truhlarju listino častnega člana.

Lojze Vrečko, rojen 30. junija 1917 v Beli peči v Italiji. Bil je prvi povojni predsednik kluba. Poleg tega je bil še predsednik Ljudske tehnike na Jesenicah. Je izjemen organizator in človek z bogatim tehničnim znanjem. Predvsem ga odlikuje veliko veselje in volja do dela ter zaupanje v sočloveka. Po osvoboditvi je iz nič osnoval jadralsko-padalstvo, brodersko, avtomoto, radio-tehnično in foto-kino sekcijo. Oral je ledino in deloval vsestransko, največ truda pa je vložil v delo kluba. Vztrajno in v velikim posluhom za mlade je ustvaril osnovo za uspešno povojno rast. Klub je vodil v najtežjih povojnih letih od 1946—1948. Z odhodom na novo službeno mesto je uspešno nadaljeval svoje tehnično poslanstvo v radovljiški občini.

Zanimivo je, kako se prvih povojnih let spominja tov. Vrečko: »Organizacija Tehnika in šport je bila ustanovljena 1946. Pripravljalni odbor Ljudske tehnike na Jesenicah, v katerem sem bil tedaj predsednik, je ustanavljal posamezne sekci-

je na Jesenicah, v Bohinjski Bistrici, v Kranjski gori, na Javorniku in v Radovljici. Skratka, sekcije smo ustanavljali povsod tam, kjer so bile razmere za razvoj. Poleg rednega dela v železarni sem rad opravljal te naloge. Delo z mladimi me je že od nekdaj veselilo. Uspešno je bilo sodelovanje med političnimi in delovnimi organizacijami. Lahko rečem, da so bile vse obveznosti, pa naj jih je sprejel občinski odbor ali pa posamezne sekcije, izvršene. Poleg organizatorskega dela sem aktivno sodeloval pri fotoamaterjih. To je bilo moje najboljšo razvedrilo in še danes velja, da je svet lepši s fotografskim aparatom ...« je sklenil svoje spomine prvi povojni predsednik tov. Vrečko.

ČLANI FOTO KLUBA, KI SO IN ŠE USPEŠNO ZASTOPAJO JELEZARSKO JESENICE NA RAZNIH FOTO RAZSTAVAH DOMA IN V TUJINI

Jaka Čop, rojen 26. oktobra 1911 na Jesenicah, fotoamater 1. stopnje. Na klubskih, republiških, zveznih in mednarodnih foto razstavah je prejel številna priznanja in medalje. Kot mladinec predvojne foto sekcije Skala se je zapisal fotografiji in planinam. Poleg domačih vrhov je prehodil in posnel še Dolomite in Centralne Alpe. Motive z njegovih potovanj so objavljal domače in tuje revije ter knjige. Že samo to dovolj pove, da je Čop edinstven, saj združuje lirčno življenje narave in primarno čustvovanje krajinarja, ki odkriva nedotaknjene lepote gora. Na vseh njegovih fotografijah prevladujejo kristalno čisti preliv svetlobe in sence. Čop je do danes izdal tri monografije. Spada med najdejavnejše člane. Z diapozitivi gostuje širom Slovenije in v tujini v mladi generaciji posreduje lepote naše domovine.

Za seboj ima čez petnajst samostojnih razstav. Je izjemen predavatelj in deluje že vrsto let kot predsednik nadzornega odbora. Za uspešno ustvarjalno delo je prejel zlato plaketo LT in zlato plaketo matičnega kluba. Planinsko društvo Jesenice, Planinska zveza Slovenije in Planinski savez Jugoslavije so mu podelili zlato častni znak. Planinski savez Jugoslavije je za ustvarjalno foto dejavnost Čopu podelil zlato plaketo. Skupščina občine Jesenice mu je priznanje za kulturno poslanstvo razlila s podelitvijo Čufarjeve plakete. Poleg družbenih priznanj je Čop prejel Prešernovo nagrado Gorenjske za življenjsko delo (leta 1973).

Franci Kolman, rojen 7. marca 1923 v Begunjah, nosi naziv kandidat za mojstra fotografije. Doslej je imel 8 samostojnih razstav, več kot dvestokrat je sodeloval na skupinskih razstavah doma in v tujini. Prejel je čez osemdeset nagrad in plaket. V letu 1980 je prejel bronasto Kidričevo plaketo. Član kluba je od 1960.

HOKEJ NA LEDU

Sobota, 1. februarja, ob 18. uri:

KRANJSKA GORA : AVTOPREVOZ

Sreda, 5. februarja, ob 18. uri:

JESENICE : PARTIZAN

MOŽNOST CELO ZA PRVO MESTO

Toliko preobratov, kot jih je bilo v letošnjem državnem prvenstvu, ne pomni. Se zlasti to velja za jeseniške hokejiste, ki so se pred kratkim skoraj povsem pripravili možnost za vstop v super finale, tri kola pred zaključkom drugega dela pa se jim odpira možnost, da bi bili celo prvi. Tako izhodišče so si priborili z dvema zelo dobrima igrama in zmagama proti Kompas Olimpiji na Jesenicah (3:1 — 1:1, 1:0, 1:0), še bolj pa z nepričakovano in visoko zmago v Beogradu proti Partizanu (5:1 — 2:1, 3:0, 0:0). Ob tem seveda ne moremo mimo ponovne ugotovitve, da Jeseničani znajo igrati zelo dobro, če hočejo, kljub temu, da so v letošnji sezoni večkrat razočarani.

lo dobre obrambe Partizana, pa tudi zato, ker je Partizan ves čas vodil na lestvici. Sedaj je jasno, da je sedanja generacija jeseniških hokejistov sposobna za največje podvige. V to so nas dokončno prepričali, ne glede na nekatere spodrsilaje v letošnjem prvenstvu.

Ko pišemo ta prispevek, tekmi Crvena zvezda — Jesenice in Kompas Olimpija — Partizan še nista odigrani. Po tem kolu pa bo veliko lažje ocenjevati, kdo ima več možnosti. Za finalista pa ne bomo vedeli, dokler ne bosta odigrani še tekmi zadnjega kola drugega dela v skupini A: v Beogradu tekma Crvena zvezda — Kompas Olimpija, na Jesenicah pa Jesenice — Partizan.

Kljub temu, da dva zadnja rezultata desetega kola nismo upoštevali, pa je treba povedati, da bodo jeseniški hokejisti, če bodo ob koncu drugega dela zbrali osemnajst točk, lahko računali celo na prvo mesto in prvo tekmo super finala na Jesenicah. S sedemnajstimi točkami bi se sicer uvrstili v super finale, vendar ne bi bili prvi.

O morebitnem darovanju točk pa je resnica le ena: nihče od treh kandidatov za dve mesti v super finalu ne more misliti na medsebojne dogovore ali darovanja.

Vse kaže, da za finalista ne bomo vedeli do zadnjega kola. Če se Crvena zvezda ne bo vmešala in kateremu od treh kandidatov odščitnila točko ali celo dve, bosta o tem, kdo bo prvi in drugi, odločala dvoboja zadnjega kola Jesenice — Partizan in Crvena zvezda — Kompas Olimpija.

Po tem, kar so pokazali, pa bi 21-kratni prvaki, ki očitno prihajajo v formo, morali zaigrati v končnici prvenstva.

KRANJSKA GORA DRUGIČ PORAZENA

Hokejisti Kranjske gore pa so doživeli že drugi poraz v drugem delu skupine B. Tokrat jih je v Zagrebu premagal Medveščak z rezultatom 8:6 (2:2, 2:2, 4:2). Kranjskogorci niso igrali slabo, le da niso znali izkoristiti kar precej priložnosti. Na drugi strani pa je bila njihova obramba nekajkrat nepazljiva in Zagrebčani so osvojili dve točki, ki sta jih povzdignili na prvo mesto. Imajo jih dvanajst, prav toliko tudi Kranjska gora, vendar imajo Zagrebčani boljšo razliko v zadetkih.

D.

TEK TREH DEŽEL

Turistični društvi Kranjska gora in Rateče, Turistično društvo Trbiž in organizacijski komite SKI TOUR 3 Podkloster organizirajo Tek treh dežel.

Skupinski start bo V NEDELJO, 16. FEBRUARJA, OB 9. URI v Kranjski gori, na urejenem startnem prostoru vzhodno od hotela Kompas.

Proga poteka iz Kranjske gore v Rateče, čez jugoslovansko-italijansko mejo, mimo vasi Bela peč, pred Trbižem zavije v dolino proti avstrijski meji in od tod do vasi Selče nad Podklosterom.

Mejni čas je 5 ur 30 minut, brez omejitve po starosti in spolu. Tekmovalci bodo tekmovali v razredu članov in članic, rekreativci pa v treh skupinah pri moških (od 18 do 40, od 41 do 60 let in od 61 in več let), ženske pa v dveh (od 19 do 40 in od 41 in več let).

Korak Siitonen NI DOVOLJEN.

Prijavnino 1.500 dinarjev vplačate do 5. FEBRUARJA na naslov: TURISTIČNO DRUŠTVO, 64280 Kranjska gora, po poštni nakaznici ali pri blagajni društva vsak dan, razen ob nedeljah.

Organizatorji bodo s prijavnino pokrili del skupnih stroškov za organizacijo teka, vsak udeleženc bo dobil značko Tek treh dežel, diplomu, seznam doseženih rezultatov, vrečo za obleko in oskrbo v okrepčevalnicah na progi in na cilju. S prijavnino krije prireditelj tudi stroške avtobusnega prevoza v smeri Podkloster—Trbiž—Kranjska gora in prevoz garderobe v smeri Kranjska gora—Podkloster.

Udeleženci teka dvignejo startno številko na dan teka v osnovni šoli Kranjska gora. Ob prevzemu startne številke morajo udeleženci predložiti dokazilo o vplačani startnini.

Vsak udeleženec Tek treh dežel mora imeti s seboj veljaven potni list ali maloobmejno propustnico. Dokument mora imeti obešen okrog vratu v etuiju, ki ga priskrbi organizator.

Vsak udeleženec teka vložil obleko v posebno vrečo, ki jo dobi skupaj s startno številko, in jo odda v garderobi na startu ter jo prejme na cilju v Selčah. Udeležencem teka bodo za preoblačenje na voljo prostori v osnovni šoli Kranjska gora.

Razglasitev rezultatov bo na dan tekmovanja ob 14.30 na glavnem trgu v Trbižu. Izžrebani udeleženci Tek treh dežel bodo prejeli tudi praktična darila.

Trofejo dr. Julija Kugyja prejme tista dežela, iz katere bo največ udeležencev. Podeljena bo ob razglasitvi rezultatov.

Vsa uradna obvestila na startu, cilju in ob razglasitvi rezultatov bodo v jezikih vseh treh dežel v slovenščini, italijanščini in nemščini.

Vse informacije dobite v Turističnem društvu, Kranjska gora, tel. št. 88-768.

Vsak udeleženec tekmuje na lastno odgovornost.

Vsem udeležencem želi organizator kar najboljši tekmovalni uspeh.

TRNOVSKI MARATON

Komisija za športno rekreacijo pri IO sindikata Železarne Jesenice in ZTKO Jesenice organizirata prevoz na Trnovski maraton v nedeljo, 9. februarja. Odhod avtobusa izpred Cufarja bo ob 5. uri (start ob 9.30). Udeleženci teka se morajo prijaviti sami. Prijave za prevoz pošljite na sindikat ŽJ (tel. 3266).

DRSANJE

Komisija za šport in rekreacijo pri ZTKO Jesenice in HK Mojstrana organizirata med zimskimi počitnicami brezplačno drsanje na drsališču v Mojstrani.

KOŠARKA — KADETI

Medtem ko mlada članska ekipa KK Jesenice s šporenjivim uspehom nastopa v 2. SKL-zahod (po 11. kolih je na 7. mestu), pa so se kadeti KK J (igralci, rojeni 1969 in mlajši) po dveh krogih kvalifikacij uvrstili v finalno skupino republiške lige osmih, kjer se bodo potegovali za naslov republiškega prvaka. Upajmo, da tako mlada ekipa ne bo razpadla zaradi težav s trenerjem, saj na Jesenicah ni dovolj trenerskega kadra, stari trener Luštek pa je odšel na novo delovno mesto na Ježico.

Če bomo poskrbeli, da bodo fantje imeli dobre razmere za treniranje, se za prihodnost jeseniške moške košarke ni treba bati.

KEKČEV POKAL

Alpski smučarski klub Kranjska gora je v soboto, 18. januarja organiziral prvo tekmovalno cicanbov za Kekčev pokal na Podlesu, ki je štel za tekmovalno gorenjske tekmovalne skupnosti v SL. Tekmovalje bo postalo tradicionalno, saj je pokroviteljstvo nad organizacijo prevzelo Turistično društvo Kranjska gora in tudi prispevalo simbol Kekca za najboljši tekmovalce.

Na tekmi je nastopilo 166 tekmovalcev, ki so v lepem, sončnem vremenu preživeli na smučišču nepozaben dan.

ASK Kranjska gora je tekmovalno vzorno pripravilo.

Rezultati: cicanbanke — 1. Erika Brojan, Mojstrana; 2. Smilja Dolgan, BLD; 3. Petra Panjter, BLD; 4. Katja Sink, APT; 5. Mojca Cuznar, KRK; cicanbani — 1. Tomaž Okoren, KAM; Jure Keršmanec, BLD; 3. Žiga Zidan, KRK; 4. Uroš Grah, JS; Denis Giacomeli, APT.

J. K.

MLADINSKO NAMIZNOTENIŠKO PRVENSTVO GORENJSKE

V Kranju je bilo preteklo soboto letošnje namiznoteniško prvenstvo Gorenjske za mladince in mladinke posamezno in v dvojicah. Medtem ko so Kranjčani osvojili tokrat štiri naslove, je Jeseničanom pripadel le en, naslov prvaka Gorenjske, in to pionirski Barbari Markež. Aupičeva je pristala na 3. do 4. mestu, za Kranjčan-ko Matijaševičevo, ostale jeseniške igralke pa so uvrščene od 5. do 8. mesta. Pri mladincih je bil zmagovalac Košič iz Kranja, pred jeseniškim igralcem Robertom Ferbežarjem, sledijo pa Goran Džukić in Zeljko Smitran.

V igrah dvojic mladink sta bili zmagovalki Matijaševič-Teran iz Kranja pred jeseniško dvojico Samar-Zupancič, medtem ko sta dvojici Markež-Smolej in Aupič-Klemenec osvojili 3. do 4. mesto. Tudi dvojice mladincev so osvojili Kranjčani, in sicer Košič-Frelj, jeseniški par Ferbežar-Pem je bil drugi, Smitran-Džukić pa tako kot par Halilagić-Križnar na 3. do 4. mestu. Zmagovalci mešanich dvojic je kranjski par Košič-Matijaševič pred jeseniškimi pari Ferbežar-Markeževa in Džukić-Aupičeva.

V splošnem lahko rečemo, da so bili rezultati jeseniških igralcev sicer pričakovani, vendar bi z malo več zavzetostjo in resnostjo lahko dosegli tudi kaj več!

S

ZVEZNI MLADINSKI NAMIZNOTENIŠKI TURNIR V KRANJU

Dva dni trajajoči zvezni odprti namiznoteniški turnir, ki ga je NTK Kranj organiziral v spomin na pokojnega Lovra Ratkovića, enega največjih entuziastov namiznega tenisa v državi, je privabil nad 200 mladih igralcev in igralk iz 52 klubov iz Vojvodine, Srbije, Bosne, Hrvaške, Črne gore in Slovenije. Na programu so bile igre posamezno in v dvojce za mladince in mladinke. Na turnirju je nastopilo tudi številno jeseniško zastopstvo, ki sicer ni imelo nobenih izgledov za kakšno višjo uvrstitev v tej izredno močni konkurenci, vendar so nastopi na takih prireditvah mladim igralcem vsekakor nujno potrebni.

Kot je bilo pričakovati, so skoraj vsi jeseniški igralci izpadli v prvem ali drugem krogu, le Markeževa se je prebila na 17. do 32. mesto. Malo več uspeha so imele igralke v tolažilnem tekmovalju, kjer so se v četrtfinale uvrstile tri igralke. Mojca Aupič je nato zasedla drugo mesto, Urša Samar in Mojca Smolej pa sta pristali na 5. do 8. mestu.

(S)

OBVESTILO SANKAČEM

Sankaški klub Jesenice obvešča vse zainteresirane TOZD in DS, da organizira sindikalno prvenstvo v sankanju na progi v Savskih jamah.

Vse informacije dobite pri Dragu DOKL, TOZD Jeklarna.

Sankaški klub Jesenice

USPEL KURIJSKI SMUK

ORGANIZACIJE ZB NOV

ČLANICE: 1. Angelca Šmid (ZB NOV Bled);

ČLANI: 1. Matevž Lukanc (ZB NOV Tržič, 1. ekipa), 2. Jože Klinar (ZB NOV Jesenice, 1. ekipa), 3. Ivan Kink (ZB NOV Tržič, 1. ekipa);

EKIPNO: 1. ZB NOV Tržič, 1. ekipa, 2. ZB NOV Jesenice, 1. ekipa, 3. ZB NOV Kranj.

OSNOVNE ORGANIZACIJE ZSMS

MLADINCI POSAMEZNO: 1. Tomaž Koblar (Klub študentov jeseniške občine), 2. Dušan Medja, 3. Velko Dolenšek (oba OO ZSMS Blejska Dobrava);

EKIPNO: 1. Klub študentov jeseniške občine, 2. OO ZSMS Blejska Dobrava, 3. OO ZSMS Elan Begunje 1. ekipa;

MLADINKE POSAMEZNO: 1. Mojca Robič (OO ZSMS Planina pod Golico), 2. Barbara Bernard, 3. Sandra Tušar (obe OO ZSMS Blejska Dobrava);

EKIPNO: 1. OO ZSMS Blejska Dobrava, 2. OO ZSMS Planina pod Golico, 3. OO ZSMS Javornik-Koroška Bela, II. ekipa.

ČLANI TERITORIALNE OBRAMBE JLA IN ZRVS

POSAMEZNO: 1. Tomaž Jemc, 2. Dušan Gorišek, 3. Matjaž Hafner, (vsi Občinski štab TO Radovljica);

EKIPNO: 1. Občinski štab TO Radovljica, 2. Občinski štab TO Tržič, 3. Postaja milice Jesenice-rezervisti.

ČLANI MILICE, CARINE, CIVILNE ZAŠČITE

POSAMEZNO: 1. Bojan Hrbar, (Postaja milice Kranj), 2. Janez Kovač (CZ Zirovnica), 3. Franci Kotnik (Carinarnica Jesenice);

EKIPNO: 1. Postaja milice Kranj, 2. Postaja milice Jesenice, 1. ekipa, 3. CZ Planina pod Golico.

Najboljši na progi Kurir: Aleš Brezavšek (OO 16. december Mojstrana), najboljši na progi Borec: Tomaž Jemc (Občinski štab TO Radovljica).

J. R.

Udeleženci enega prvih kurirskih smukov v Medjem dolu

SMUČARSKI SKOKI

Smučarska sezona je na vrhuncu in v teh dneh potekajo domača tekmovalna v skokih vseh starostnih kategorij. 18. januarja je bila v Zireh regijska kategorizacijska tekma pionirjev do devet let starosti. Sodelovalo je tudi pet Ratečanov in štirje Žirovnčani. Zmagal je domačin Gladek, uspešna pa sta bila tudi Žirovnčan Kokalj na drugem in Ratečan Brus na tretjem mestu.

Pionirji »B« (do 11 let) so zadnjo soboto tekmovali za pokal coccle v Moravčah. Ob rekordni udeležbi nad 90 mladih skakalcev je zmagal Zupancič — Alpina Žiri. Omeniti velja dobro uvrstitev Žirovnčana Zupana, ki je bil deseti, najboljši iz smučarskega kluba Bled pa je bil Vidic na 31. mestu.

Pionirji »A« (do 13 let) so tekmovali za pokal Coccle 19. januarja v Mislinji. Od šestih skakalcev Žirovnice je bil najuspešnejši M. Kaltenekar s štirinajstim mestom. Slovensko prvenstvo za starejše pionirje (do 15 let) bi moralo biti to nedeljo v Logatcu, pa je zaradi pomanjkanja snega odpadlo, najboljša žirovnška pionirja pa sta vseeno uspešno nastopala med mladinci. V Titovem Velenju je bilo 18. januarja republiško prvenstvo mlajših mladincev. Zmagal je domačin Pušnik, Gašperin je bil sedmi, Petek pa deseti.

Naslednjega dne je bilo v Braslovčah ekipno državno prvenstvo starejših mladincev. Med dvanajstimi ekipami so zmagali skakalci Titovega Velenja. Četrto mesto Žirovnice — Jesenic je bilo nepričakovan lep uspeh, saj so ob mladincih Košelniku nastopili trije pionirji: Petek, Gašperin in Legat.

Na devetdesetmetrski skakalnici v Planici pa je bilo zadnjo soboto še republiško prvenstvo za starejše mladince. Zmagal je ljubljanc Janez Debelak, Gašperin je bil odličen dvanajsti, Petek sedemnajsti in Košelnik petintrideseti.

-A-

USPEH NAŠIH SMUČARJEV

V nedeljo, 26. januarja, je bila na Kopah pri Slovenj Gradcu tekma »Coca Cole« v superveleslalomu za starejše pionirje in pionirke. Tekme se je udeležilo 55 deklet in 85 fantov. Med fanti je zmagal Jure Košir iz Kranjske gore, njegov klubski tovariš Teodor Albreht pa je dosegel 11. mesto. Od jeseniških smučarjev sta izreden rezultat dosegla Jernej Koblar in Petra Pirc, ki sta se uvrstila na 2. oziroma 4. mesto.